Postimees

82. aastakäik — Ilmub iga päev varahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.
Telefonid Tartus: Tegevtoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, Tartu teated 1-86, siseriik 2-65, välispoliitika osakond ja kaugekõned 9-86. Arijuhatus 65, trükikojajuhataja 14-65, tellitus 80, raamatukauplus 2-50. — Posti jooksev arve nr. 2171.
Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.
Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti seest 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.
Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni, „Postimehe" raamatukauplu-ses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" toimet., tel. 1-86, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 3 kuud — kr. 5.30, 6 k. — kr. 4.40, üle 3 kuu korraga tellides iga üksikuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.
Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.
Postita (a. o. Tartus tellitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 3 kuud — kr. 3.—, 6 k. — kr. 5.95, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.
Aadressi muutmine 25 senti.
„LASTELEHT" 1 kuu — 40 s., 3 k. — 90 s., 6 k. — kr. 1.10, 12 k. — kr. 3.50. Üksiknumber 20 senti. Ilmub 2 korda kuus.

Nr. 332 Kolmapäeval, 7. detsembril 1938 Tänast lehte 10 leheküige

ETK tooteid pühadelauale ja kinkideks

Harilikus pakendis rahvasuits AHTO, alati uus ja värske.

Höberebaseid

uuesti saabunud. Hind 100–200 kr.
Teisi krae- ja mantlinahku suures valikus. Kauba nr. 11

K. Hansen

Käesolevaga

vabandan

Tartu Eesti Maanduse Ühisuse ja Kavastu osakonna äriruhi hr.

Mart Kivilärve

ees minu poolt levitatud juttude pärast.

Georg Lõoke

Kavastu-Koosal 6. dets. 1938.

Raadiohooaja sangarid

RET raadio

vaheldusvoolusuperid:

Sangar 2

Hind Kr. 235.—

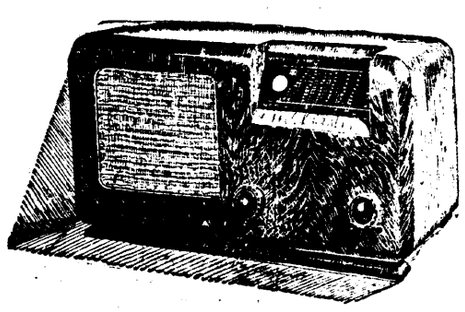

Selles aparaadis on hoogu ja jõudu, toredat ja meeldiva tämbriga heli, selektiivsust, suurepärast lühilainevastuvõttu, eriseadeldis jõulise bassi esiletoomiseks, lühidalt, kõike head, mida meie tavaliselt sellehinnaliselt aparaadilt ei ootagi. 4+1-lambiline, 3 laineala, maagiline silm, säästlüliti: voolutarvitus ühel positsioonil ca 75 vatti, teisel ca 53 vatti, võimas 12,5-vatiline lõpplamp, automaatne feedingu kompensatsioon, suur ja toreda kõlaga dünaamiline valjuhääldaja.

Taara 3

Hind Kr. 315.—

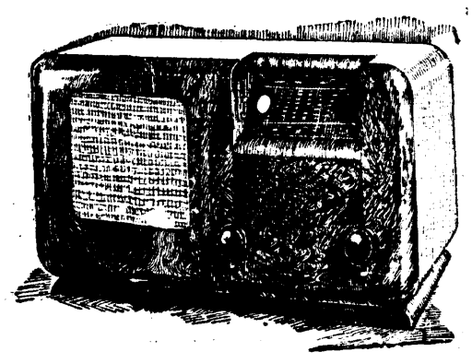

Aparaat on varustatud võimsate trioodidega „push-pull" lõppastmes, mis suures kontsert-valjuhääldajas annab haruldaselt puhta ja loomutruu heliülekande; seejuures uudsusena kolmepositsiooniline seadeldis võimaldab eri tämbri sisselülitamise kas kõne, tavalise muusika või vägevate bassidega suurorkestri ülekannete puhul, vastavalt nende helipildi iseärasustele, 6+1 lampi, 6+1 võnkeringi, 4 laineala.

NOUDKE KATALOOGE ÜKSIKASJALISTE ANDMETEGA!

RAADIO KOOPERATIIV

Tallinn, S. Karja 9. Tartu, Võidu 11. Pärnu, Kalevi 40. Rakvere, Tallinna 25. Viljandi, Lossi 31.

Müügipunktid ja esindajad kõigis keskustes.

Lõpp sajandiwanusele piiritülile

Prantsusmaa ja Saksamaa wahel ei ole lahkhelisid, mis wõiksid põhjustada tõsist konflikti. — Rahutahe Euroopa koostöö raamides. — Pikemaid läbirääkimisi Bonnet ja Ribbentropi wahel

Prantsuse-Saksa rahudeklaratsiooni allakirjutamine Pariisis

Pariisist, 7. detsembrist. (DNB) Läbirääkimiste lõpul teisipäewa õhtul kl. 6.20 siirdusid Saksa wälisminister Joachim von Ribbentrop, Prantsuse wälisminister Georges Bonnet ja mõlema ministri staabi liikmed tagasi wälisministeeriumi Kellasaali, kus istusid laua taha, millel leidis aset Prantsuse-Saksa deklaratsiooni allakirjutamine.

Selle järel luges Bonnet ette järgmise ametliku teadaande: „Saksa riigi wälisministri külaskäik Pariisis 6. detsembrist andis wõimaluse wahetada põhjalikult mõtteid. Kõneluste ajal puudutati tähtsamaid Euroopa probleeme, eriti neid küsimusi, mis otseselt puudutawad Prantsuse-Saksa poliitilisi ja majanduslikke suhteid.

Mõlemad walitsused leidsid, et nende suhete arenemine piiri wormilise tunnustamise alusel teenib mitte ainult nende kahe riigi ühiseid huwisid, waid moodustab ühtlasi ka olulise lisandi rahutööle.

Sellest waimust hingestatuna kirjutasid mõlema riigi ministrid alla deklaratsioonile, milline, ilma et ta kuidagiwiisi puudutaks mõlema riigi erilisi suhteid kolmandate riikidega, wäljendab nende tahet rahulikuks koostööks wastastikuse austamise alusel ja moodustab seega tähtsa edusammu üldise rahunemise poole."

Saksa wälisminister von Ribbentrop lisas omalt poolt juurde: „Tänase deklaratsiooniga Saksamaa ja Prantsusmaa on leppinud kokku teha lõpp sajandiwanusele piiritülile ja oma piiride täieliku tunnustamisega sillutada teed wastastikusele lugupidamisele ja teineteise rahwuslikkude huwide arwestamisele. Wõrdsete partneritena kaks suurt rahwast pärast õnnetut minewikku lepiwad kokku panna alus suhete paranemisele tulewikus. Ühtlasi wäljendawad nad selles deklaratsioonis oma weendumust, et nende wahel ei ole mingeid olulisi lahkhelisid, mis wõiksid põhjustada tõsist konflikti. Mõlema riigi majanduslikud huwid täiendawad teineteist. Prantsuse waimuelu on andnud Saksamaale wäärtuslikku inspiratsiooni. Samuti on Saksamaa sagedasti wiljastan. Prantsuse waimuelu. Respekt, mida saksa ja prantsuse rahwas on omandanud teineteise wastu wahwate wastastena suure sõja ajal, leiab rahu ajal loomupärast täiendamist ja süwendamist nendes hõlgawates omadustes, mis iseloomustawad mõlemaid rahwaid nende töös.

Sellepärast olen mina weendunud, et Prantsuse-Saksa deklaratsioon aitab kõrwaldada ajaloolised eelarwamised ja et pinewuse wähenemine meie naabersuhetes, millisele see deklaratsioon annab wäljenduse, leiab üksmeelse heakskiitmise mitte ainult meie rahwaste juhtidelt, waid ka rahwastelt enestelt.

Saksa rahwa tunded rahwuswaheliste suhete ümberorienteerumise wastu leidsid wäljenduse Prantsuse peaministri Edouard Daladier'le Münchenis osaks saanud südamlikus wastuwõtus. Sümpaatia-meeleawaldused, mida mul oli wõimalus näha oma lühikese Pariisis wiibimise ajal, näitawad selgesti, kui suurel määral prantsuse rahwas neid tundeid jagab. Seepärast loodan mina, et käesolew deklaratsioon alustab uue ajajärgu mõlema rahwa suhetes."

Kokkuleppe tekst

Pariisist teatab Havas: Prantsuse wälisminister Bonnet ja Saksa wälisminister von Ribbentrop kirjutasid teisipäewal pärast lõunat Quay d'Orsay's alla Prantsuse-Saksa deklaratsioonile, mille sisu on järgmine:

1) Prantsuse ja Saksa walitsused on üksmeelsel weendumusel, et rahulikud ja heanaaberlikud suhted Prantsusmaa ja Saksamaa wahel on olulisemaid elemente olukordade konsolideerimisel Euroopas ja üldise rahu säilitamisel. Mõlemad walitsused rakendawad seepärast kõik oma jõu selleks, et mõlema maa wahel kindlustataks niisugune wahekord.

2) Mõlemad walitsused konstateeriwad, et nende maade wahel ei ole enam mingisuguseid territoriaalseid nõudmisi ja tunnistawad pühalikult, et mõlema riigi wahelised piirid on praegusel kujul lõplikud.

3) Mõlemad walitsused on otsustanud, silmas pidades oma erilisi sidemeid kolmandate riikidega, astuda omawahel kontakti kõigi mõlemaid maid puutuwate küsimuste lahendamiseks, kui nende küsimuste edaspidine areng wõiks wiia rahwuswaheliste raskusteni.

Pariisist teatab DNB: Wälisministrite Bonnet' ja von Ribbentropi läbirääkimine oli esimeseks sammuks Prantsuse-Saksa deklaratsiooni waimus, milles mõlemad riigid kohustuwad jääma isiklikku kontakti ja arutama kõiki mõlemaid riike puudutawaid küsimusi.

Läbirääkimisel awaldati üksmeelselt soowi lahendada Müncheni kokkuleppe waimus Euroopa riikide mitmesuguseid huwisid.

Läbirääkimisele järgnes Prantsuse-Saksa ajakirjanduse esindajate wastuwõtt, kus mõlemad wälisministrid andsid seletusi äsja allakirjutatud deklaratsiooni sisu ja endi läbirääkimiste üle.

Suuri prantsusewaenulisi meeleawaldusi Itaalias

Õpilaste ja üliõpilaste meeleawaldus Torinos

„Meie tahame Tuneesiat ja Korsikat!"

Roomast, 7. detsembrist. (Reuter) Üle 500 itaalia üliõpilase panid teisipäewal Genuas Prantsuse konsulaadi ees toime meeleawalduse, hüüdes: „Tuneesia, Korsika, Nizza!"

Politsei ajas meeleawaldajad laiali.

Roomast teatab Havas: „Tribuna" teatab Torinost, et seal on õpilased, õpetajad ja üliõpilased toime pannud suure meeleawalduse. Meeleawaldajad on rongkäigus liikunud läbi uulitsate, hüüdes: „Meie tahame Tuneesiat ja Korsikat!"

Paljudel platsidel on esitatud samalaadilist nõudmisi.

Roomast teatab Reuter: Siin on keelatud mõningate Prantsuse lehtede sisseto-mine.

Gayda rõhutab „Giornale d'Italia's", et Saksamaa ei asu mitte üksi Itaalia piiril, waid ka Prantsuse piiril territooriumi lähedal, mis on Prantsuse ülemwõimu all, kus elab 3½ miljonit sakslast ja mis on rikas raua ja potasi poolest.

„Puhastustöö" fašistide ridades

Roomast, 7. detsembrist. (Havas). — „Regima Fascista" nõuab puhastust fašistliku erakonna ridades. Leht kirjutab, et oleks naeruwäärt eitada, et ka fašismi ridades leidub nurisejaid. Leht lisab juurde, et fašismi märgusõna on „elada hädaohtlikult", ja et noorsugu on walmis ohwerdama kõik ega talu nurisejaid.

Puhastustöö K.-Ida punalaewastikus

Shanghaist, 7. detsembrist. (DNB) Teisipäewal siia saabunud teadete järgi on Wladiwostokis asuwas Nõukogude Liidu laewastikus ja Amuuri jõe flotillis Nogajewo Sowjetski sadamas teostatud hiljuti põhjalik puhastustöö. Puhastustöö oli, nagu Nõukogude allikatest teatatakse, sihitud „rahwawaenlaste" wastu.

Siin walitseb arwamine, et see puhastustöö on seoses hiljutise puhastustööga Wene noorsooliikumises, sest Kaug-Idas on areteeritud terwe rida Nõukogude noorsooliikumise tegelasi.

Raske õnnetus kaewanduses

Sydneyst, 7 .detsembril. (Reuter) Hulk kaewureid sai surma ja 20 wigastada, kui raudteewagun pääses haagist lahti ja jooksis kallakut mööda alla, kuni ta lõpuks suure kiirusega langes „Printsessi"-nimelisse kaewandusse. Rongil sõitis umbes 252 meest, kellest paljud päästsid oma elu mahahüppamisega.

Pühapäeval, 11. detsembril 1938. a. kell 4 p. l. toimub „VANEMUISE" KONTSERTSAALIS

TARTU ÜHISTEGEVUSPÄEVA PUHUL

kohalikkude ühistegeliste asutuste korraldusel

KONTSERT-AKTUS

Kõnelevad: majandusminister hr. L. Sepp ja ETK juhataja hr. J. Põdra

Koorilaule Tartu Meeslaulu Seltsilt ja orkestriettekandeid Ratsarügemendi orkestrilt.

Sissepääs vaba.

KORRALDAV TOIMKOND

Central kohvik TELEF. 3-58.

Kolmapäeval, 7. skp. kella 8–10-ni õhtul

küünlavalguse-õhtu

VASTAV MEELEOLUMUUSIKA!

Ed. Herbst

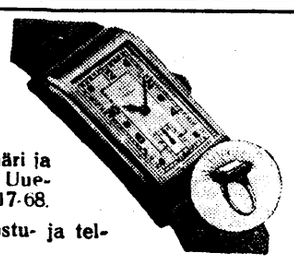

kullasepa-, kellaäri ja tööstus Tartus, Uueturu t. 7. Tel. 17-68.

Kõige odavam ostu- ja tellimisekoht.

Mattesen

ÕUNA MAHL

LUSCHER & MATTIESEN

KUS PEREKONNAS LAUAL „Nädal Pildis", EI SEAL TUNTA IGAVUST

Naislendurite korpus

St. Jean de Luzist, 7. detsembrist. (DNB) Barcelonast teatatakse, et seal on wõetud lendur-mehaanikuteks 300 naist. Peale selle on loodud naiste korpus. Naiste saatmine sõjawäeteenistusse olewat tingitud suurest kaotustest Ebro rindel.

Aiamaad Tartu perekondadele!

Linna maadel lokkawate wilja-põldude asemel pakuksid aiad palju enam Tartu toitlustamiseks

Esimine kord kuulsime, et kui meil arwestatakse tulewikus rahwastiku suurt juurdekaswu, siis osutub paratamatuks ka linnade rahwastiku kaswamine, sest põllumajandus ei suudaks meie rahwastiku kaswamisel üle miljoni kodaniku wastu wõtta. Tulewikus rahwastiku kolmekordseks kaswamise korral on loomulik oletada, et sellest moodustuks siis meie linnade rahwastik 2,5 milj. elanikku. Nõnda peaksid meie linnad tulewikus palju suurenema ja wõib-olla, et isegi rida uusi linnu tekkima. Et aga linnade kaswamine wõiks kõigiti otstarbekohaselt sündida, selleks peawad linnadel küllaldaselt suured wabad maareserwid olema.

Nõnda kaua aga, kuni neid maid ei wajata ehitiste püstitamiseks, tuleb linnadel neid pöllumajanduslikult kasutada, ja arusaadawalt nõnda, et maast saaks wõimalikult rohkem tulu.

Majandusteadlane J. Thünen (1783—1850) wäitis oma töös „Isoleeritud riik“, et põllumajanduse tootmisalade asetsemine linna suhtes tootja seisukohalt waadates peab nõnda kujunema, et linnade läheduses asuwad k õ r g e d põllumajandusekultuurid ja linnadest kaugemal ekstensiiwsed kultuurid. Turust kaugelolek, seletas J. Thünen, mõjub tootmisele weokulude suuruse tõttu, nagu olekside seal hinnad madalad. Seepärast peab põllumajandus turust kaswawa kaugusega üha rohkem muutuma ekstensiiwseks, s. o. nõudma wähem kapitali ja tööd. Turu läheduses tuleb n e i d saadusi toota, milliste kaal on hinnaga wõrreldes suur wõi milliste weokulud on nõnda kõrged, et neid ei saa turust kaugel toota. Ka kiiresti riknewate saaduste tootmine peab turu läheduses toimuma.

Need tootmisrajoonid asetsewad linnade ümbruses kontsentriliste wöötmetena. Igas wöötmes on oma tootmisala ülekaalus. Linna läheduses peab asuma aiamajandus ühes piimamajandusega. Terawiljakaswatus oleks selles wöötmes koguni kõrwaliseks asjaks. Suurtes majapidamistes ei ole aga aiamajandus teostataw, waid see nõuab wäikesi majapidamisi.

Ehk küll need J. Thüneni waated ei wasta enam real põhjustel praegusaja olukorrale, kuid ü l d p õ h i m õ t e, et kõige intensiiwsem wõib põllumajandus olla linna kui turu läheduses, on jäänud praeguseni püsima. See intensiiwne põllumajandus wõimaldab ka maa eest saada kõrgemat renti, kui seda annab sama headusega linnast kaugemal olew maa.

Need lähtekohad peaksid ka m e i e linnadele määrama nende maade kasutamise wiisi ja sellega ühtlasi ka need põllumajanduse kultuurid, mida linn peab oma maadel arendama, sest sellest oleneb maadest saadaw linnakassa tulu.

Nagu kuulda ja näha, on meie linnad üldiselt oma maapidamiselt saadawa p u h a s t u l u g a r a h u l. Wähemalt on paljud linnade arwannetes näidatud puhastulu linna maapidamiselt küllaltki suurena. Kuidas aga t õ e l i s e l t on linna maapidamise puhastuluga lugu, seda küsimust ei ole meie teada weel ühegi linna maapidamise suhtes selles ulatuses uuritud, nagu seda teeb Põllumajanduse Raamatupidamise Talitus talumaade suhtes.

Linnade maapidamise tulemused linnade arwannetes on wastawa seaduse alusel n õ n d a koostatud, et sellest ei saa maade kasutamise kahjulikkuse wõi kasu suhtes mingit kindlat järeldust teha. Neid arwandeid waadelnud asjatundjaile on paistnud, et arwannetes näidatud puhastulu ei ole sageli muud midagi, kui ainult üsna t a g a s i h o i d l i k m a a r e n t, kuna aga muusse liikumata ja liikuwasse warandusse mahutatud kapital ei anna üldse kaswikut, nõnda et seega muutub kogu puhastulu wäga küsitawaks. Wähemalt on mitmes linnas näidatud puhastulu oma maapidamisest nõnda wäike, et see ei kata isegi nende maade renti.

Teame lähemast minewikust juhtumeid, kus ka suurt puhastulu näidatud üsna nimeka asutise maapidamise tulu asjatundjate poolt ta üksikasjalisemal analüüsimisel täiesti ära kadus. Seepärast näib meile, et linnad talitaksid õieti, kui nad annaksid oma maapidamise tõelise p u h a s t u l u k i n d l a k s m ä ä r a m i s e eriteadlaste selgitamiseks, sest linnade rewisjonikomisjonid ei ole selleks tulude analüüsimiseks küllaldaselt kohased. Kuuldawasti olewatki Tallinna linnawalitsus sellekohase otsuse teinud ja oma majapidamise tulukuse küsimuse selgitamise andnud wastawate asjatundjate kätte.

Kui see oletus on õige, nagu seda m i t m e d eriteadlased kinnitawad, et linnade maapidamise tasuwus on üldiselt kaunis madal, siis kerkib küsimus, et kui linnade maadel ei ole linnade toiduainetega warustamisel e r i l i s i ü l e s a n d e i d, et kas siis on üldse mõtet l i n n a l e n e s e l oma maid põllumajanduslikult kasutada ning kas ei tule siis otstarbekohasemaks pidada nende maade kasutamise andmist linnakodanikkude kätte.

Kui linnal on põllumajanduslikuks kasutamiseks maid, siis on linn kohustat. nendel maadel arendama i n t e n s i i w s e t põllumajandust, et wõtta maast, mida maa suudab anda, ilma et see tohiks röövmajanduseks muutuda. Maid tuleb nõnda kasutada, et nad annaksid maksimumi linnakodanikkude hüweolule.

See suurem maade kasulikkus linnade seisukohalt waadates ei seisa mitte ainult selles, et linna maade arwel woolaks l i n n a k a s s a s s e wõimalikult suurem rahasumma, waid maade tulukus wõib ka s e l l e s seista, et maapidamine wastab linnarahwa toitushuwidele ja et need maapidamised warustawad linnasid n e n d e wajaliste toiduainetega, milliseid on raske wõi koguni wõimatu saada.

Linna maade põllumajanduslikuks kultuuriks andmisel peab mõõduandew olema just w i i m a n e seisukoht. See nõuab, et linnade maad oleksid intensiiwse põllumajanduskultuuriga ja et linn oma maadel ei kaswataks ja ei laseks kaswatada s ä ä r a s e i d põllumajandussaadusi, milliseid kaswatakse küllaldaselt linnadest kaugemal olewates maakohtades ja millede linna wedu ei tekita raskusi.

Kuigi see peaks olema linnade suhtes ü l d i s e k s nõudeks, peaksid siiski seda seisukohta eriti suuremad linnad T a l l i n n ja T a r t u arwestama. Sellega mitte ainult ei oleks need maad linnade kodanikkude huwides kõige otstarbekohasem. kasutatud, waid see wõiks isegi linnakassa tulusid suurendada.

Meie linnade maakasutamist waadeldes ei saa aga kahjuks öelda, nagu oleksid linnad sellest põhimõttest k ü l l a l d a s e wisadusega kinni pidanud. Nõnda näeme, kuidas isegi linnade administratiiwpiirides lokkawad suured kaera- ja teiste terawiljade wäljad ja kuidas palju maad on antud e k s t e n s i i w s e l e põllumajandusele. Neid maapidamisi waadeldes ei saa kuidagi muljet, et nad asuwad meie suuremate linnade l ä h e d u s e s, waid nende põllukultuuri järgi otsustamisel tuleb arwata, et nad on linnadest kümneid kilomeetreid eemal ja kuuluwad J. Thüneni kolmandasse wöötmesse, kus kaswatatakse terawilja.

Seda meie linnade suhtes kehtiwat üldpilti näeme ka T a r t u kõige lähemas ümbruses, kuid eriti ida- ja põhjapoolses ümbruskonnas, kus on suured maa-alad terawiljakaswatamisele antud. Üks osa nendest maadest kuulub linnale ja teine osa Raadi mõisaga ülikoolile ning Tähtwere mõisaga Riigimõisade Walitsusele. Linna lõuna- ja läänepoolsel osal on seepoolest seisukord siiski pisut p a r e m, kuigi ka siin näeme intensiiwse majapidamise kõrwal ekstensiiwset maakasutamist.

Oneti wõiks ja peaks see kõik t e i s i t i olema.

Kuidas ülikool, Riigimõisade Walitsus wõi mõni teine linna läheduses asuw maaomanik oma maid kasutab, selle kohta on linnakodanikel wõrdlemisi wähe öelda, sest nendest ei olene ei põllumajanduse intensiiwsus nendel maa-aladel ega see, kas keegi t a h a b wõi mitte seda eelistatud seisukorda ära kasutada, et nende maad asuwad linna läheduses. Küll on aga linnakodanikel õigus selle järele walwata, et linna maade kasutamine oleks k õ i g e o t s t a r b e k o h a s e m ja et nendel maadel oleks tõesti intensiiwne põllunduskultuur.

Maa kasutamine on seda intensiiwsem mida rohkem on temasse k a p i t a l i ja t ö ö d mahutatud, kuigi maakasutamise tasuwuse seisukohalt waadates on sel ka kindel piir, üle selle minnes ei osutu maakasutamine enam tasuwaks. Terawiljakaswatus kuulub ekstensiiwse maakasutamise wiiside hulka, ehkki ta on tulukam kui kasutada maad näiteks jahimaana.

Kõige intensiiwsemaks maakasutamiseks on a i a m a j a n d u s, milline nõuab rohkesti tööd ja kapitali ja kust on ka tulud kõige suuremad. Seda maakasutamiswiisi tuleb suuremate linnade läheduses pidada a i n u õ i g u s t a t u k s ja seda niihästi linna tulude seisukohalt kui ka arwestades linnakodanikkude üldhuwe. Seepärast on ka meil, Tartu kodanikkudel, õigus nõuda, et linn l o o b u k s oma linna läheduses asuwate maade ekstensiiwsest põllukultuurist ja siirduks intensiiwsele maakasutusele, ning seda mitte ainult linnakassa huwide seisukohalt, waid arwestades e s i j o o n e s linna kodanikkude hüweolu.

Mida intensiiwsem on maakasutus, seda rohkem nõuab ta peale kulude ka maakasutajalt h o o l t ning w a e w a. Eriti tülikaks muutub maakasutamine aiamajanduse korral, kus tuleb arwestada iga üksikut taime ja nende eest üksikult hoolitseda. Kui aga see hool puudub, wõi ei ole ta küllaldane, siis ei ole aiamajandusest ka head loota. Seepärast wõib linnale kui maakasutajale aiamajandus õige r a s k e k s kujuneda, ilma et ta rahuldawad aineliised tulemused oleksid kuidagi kindlustatud.

See ongi meie arwates üheks peamiseks põhjuseks, miks linnad pole oma maadel intensiiwset põllumajandust arendanud, waid on püüdnud wõimalikult wähem kulusid ning hoolt nõudwa põllukultuuriga läbi ajada. Peale selle on linnasid sundinud aiamajanduse arendamise suhtes olema e t t e w a a t l i k ka aiasaaduste wõrdlemisi p i i r a t u d t u r g, ja seda eriti wäiksemates linnades.

Kuigi meie ei pea linna enese poolt oma maadel laiaulatusliku aiamajanduse loomist wõimatuks, on meie arwates siiski p a r e m, kui linn jätaks selle tegemata, sest linnale kuuluwate maareserwide intensiiwseks põllumajanduslikuks kasutamiseks on meie arwates teine, palju o t s t a r b e k o h a s e m wõimalus kui linn ise muutuks suuraednikuks.

Nagu kogu meie rahwa toitlusolude kohta puudub ülewaade, nõnda puudub see ka l i n n a d e suhtes, sest selle küsimuse wastu ei ole üksi riigi- ega omawalitsusasutis huwi tundnud. Kaudsed andmed aga näitawad, et ses suhtes pole meil asi kaugeltki korras, sest meie suuremates linnades on hulk perekondi, kes kannatawad a l a t o i t l u s e all. Wähemalt on T a r t u s algkoolides õpilaste kodust toitmist uurides selgunud, et paljud õpilased on puudulikult toidetud, nõnda et mõned õpilased saawad päewas ainult paaril korral süüa ja sedagi halwasti. Seepoolest olewat seisukord halb iseäranis s u u r e m a t e s t ö ö l i s t e p e r e k o n d a d e s.

Linnaomawalitsuse suuremaks ülesandeks on oma kodanikkude hüweolu eest hoolitseda. Linnawalitsus peab selleks tegema kõik, mis ta wõimuses on ja mida linna aineline kandejõud lubab, et kodanikke nendest raskustest ü l e a i d a t a. Ja meile näib, et suuremate perekondade t o i t l u s o l u d e p a r a n d a m i s e k s on Tartu linnal wõimalusi, ilma et see isegi linnalt kulusid nõuaks.

Meie ettepanek on,

et selle asemel, et Tartu linn oma administratiiwpiirides oma maareserwe ise põllumajanduslikult kasutab ja osa nendest koguni kaunis ekstensiiwselt, tuleksid need maad planeerida perekonnaaedadeks ja nad anda suuremate perekondadele kasutamiseks.

Millistel põhimõttelistel alustel tuleksid perekonnaaiad luua, sellest järgmine kord.

—sepp.

TÄIESTI KULUDETA

raamat pühade pakina «Postimehe» juurest

saadetakse kaanehinna tasumisel kõikjale tellija soovide kohaselt ● Nüüd on aeg raamatuid välja valida.. Kasutage raamatu-näitusi meie äris ja „Vanemuises“ ning jälgige vastavaid reklaame „Postimehes“. Nõudke tasuta nimekirju. Märkige aegsalt teile kinkideks sobivate teoste nimed ja kellele neid kinkida ● **Jõulutellimiste täitmine kõigi saadaolevate eesti raamatute peale.** Jälgige raamatute reklaame ja kasutage „Postimehes“ ilmuvaid tellimiskuponge.

«Postimehe» raamatukauplus TARTU, SUURTURG 16. TELEFON 2-50.

Raudtee liinitööliste ühine kutseühing

Tallinnas peeti raudteede ehitusameti töölisnõukogude üleriigiline koosolek, kus kutseühinguliste ja organiseerimisküsimuste üle refereeris kutseühingu sekretär ja Tööliskoja liige A. Saul. Ta asus seisukohale, et raudtee liinitöölistel peaks edaspidi olema üks ühine kutseühing, kuna liinitööliste majanduslikud ja teenistuslikud küsimused on tublisti erinewad raudteede teiste teenijate ja tööliste omadest. Liinitööde tööaja ja tööde korralduse küsimuste all sõeluti lähemalt ka ratsionaliseerimise küsimust liinitöödel.

Tööaja pikendamise kawatsuse suhtes asusid töölisnõukogud üksmeelselt eitawale seisukohale (administratsioonil on nimelt kawatsus suwekuudel sisse seada 10-tunnist tööpäewa). Majanduslike ja teenistuslike küsimuste arutamisel esitati töölisnõukogude poolt wastuwõetud resolutsioonides nõudmisi madalamapalgaliste riigiteenijate ja kõikide ehitusameti päewatööliste palkade tõstmiseks ja wiimastele ka palgalise puhkuse wõimaldamiseks. Töölisnõukogud kiitsid heaks kutseühingute juhatuse poolt astutud sammud päewatöölistele jõulupühiks lisatasu maksmiseks. Tunnistati wajalikuks selle küsimuse lahendamine Wabariigi Walitsuse poolt.

Iga isa ja ema tellib oma pojale ja tütrele meie parema noorsooajakirja „LASTELEHE“

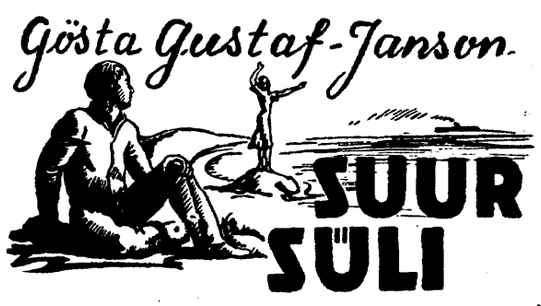

77

Teised saalis istusid ikka veel vaikselt. Magnus halvasti puudutatud nii saatuslikust vahelesegamisest, Elisbeth sügavasti häiritud selle häbitu ja kõlbla rikutuse pärast, mida võis alati näha teenijatüdrukute juures, kuid samuti endamisi rahuldatud, et ta juba algusest oli Astridi laitnud ja ette näinud, et Fanny saab temaga olema ebamugavusi. Henningil polnud muud mõtet peas, kui Bertil, — reetur.

Bertil ise jõi söömu oma grokiklaasist, ja üle Kalle Bogmani punase näo libises naeratus, mille põhjust ei võinud keegi aimata. Kalle Bogman polnud mingi fantaasiainimene, ent ühel alal oli tema kujutlusvõime eriti elav ja jõuline: *seksuaalsel.*

Siis kostis korraga eemalt korterist hääli, erutatud ja taltsutamatuid hääli. Keegi naine hüüdis meeleheitel:

— John... John...

Selle järel kuuldus Fanny hääl:

— Kuidas te julgete...

Söögitoast kostis kiireid, ebakindlaid samme ja siis seisis saaliuksel kõikide ehmuks keegi võõras mees. Mees võitud, kollaste juuste, veidra, libeda naeratusega ja silmadega, mil oli raske kusagil peatuda.

Mees vaarus veidi, ta toetus vastu uksepiita, siis ütles ta albilt:

— Nõbud... Hi -hing...

Fanny jõudis rahurikkujale järele. Ta kõneles imetlemisväärselt kindlalt selle hirmuäratava kujuga. Vähemasti näis Elisabethile, et ta oli julge, et ta söandas sellele mehele nii lähedale minna. Mees ju oleks võinud ta mõrvata.

Fanny ütles:

— Kui te siit hetkeliselt minema ei lähe, helistati politseisse.

— Ei, ärge seda tehke, hüüdis mees hirmunult. Armas, kallis proua... ma ju tahtsin ainult teretada. Ta sirutas tõrjuva käe Fanny poole.

Elisabeth lõi silmad maha. Ta ootas, et Fanny hirmuäratavalt kiljatab, kui teda puudutatakse.

Ei tulnud aga minigt kiljatust. Selle asemel kostis Bertili hääl. Bertil sammus kähku läbi toa hirmutaja juurde.

— Jompa, ütles ta, kõige parem on, kui sa kohe oma teed lähed.

— Miks? Mõtlesin teid teretada. Hi-hing.

— Aga sa oled joobnud. See ei sobi nüüd.

— Kuule sina, ütles Magnus, kas sa tunned kõiki pätte linnas?

— Seda siin? vastas Bertil, see on meie nõbu John Blom.

Mõneks sekundiks tekkis sügav vaikus, mille viimaks katkestas Jompa piinlik naeratus.

— Tahtsin ainult teretada, kordas ta. Proua ju tuli meie juurde, Astridi ja minu juurde... Ja Astridile öeldi koht üles, nagu ta väidab, ja sellepärast ma mõtlesin, et seletan selle asja ära. Poiss muidugi saab Kogeri fondist osa. Lapsed ju arvestatakse, kas pole tõsi? Nii et ma pole mingi petis. Vastutan selle eest, mis ma olen teinud, ütles Jompa ja nõjatus ebakindlalt vastu uksepiita. Magnuse parim viski soendas ja tugevdas teda mehiseks esinemiseks.

— Sellest me kõneleme hiljem, ütles Bertil, kes taipas, milles oli asi. Nüüd sa pead minema.

Ta võttis Jompal käe alt kinni. Aga Jompa ümberekslevad silmad olid korraga peatunud, nende pilku oli korraga tulnud elu ja teravust. Avasui ja ettekallutatud peaga — Kogeri lõug tungis ette nagu lumesahk—põrnitses ta silmi pööramata Kalle Bogmanile. Siis sirutas ta käe välja, viitas ja ütles:

— Mis põrgut... See seal... teda ma nägin vanglaõues jalutamas.

— Ole vakka nüüd, ütles Bertil ja püüdis Jompat välja viia.

— Aga see on kindel, vaidles Jompa, pahane, et teda ei ustaä Ta istus Långlholmis... Ja Jompa helesinised silmad läikisid viskist ja võidurõõmust.

Kui Fanny tema armukohtumist häiris, oli Jompat vallanud järsk tung oma sugulaste juurde minna ja nendega südamlikult vendlustada. Ta oli lõbusas muretuse ja julge optimismi meeleolus ning mõelnud, et pole raske nendega üksmeelele jõuda. Kuid isegi oma kõige roosilisemates unistustes ta polnud võinud kujutleda, et üks tema sugulasi oli istunud Långholmis. See andis talle korraga ootamatu samaväärsusetunde, mis täitis ta ülemeeliku sümpaatiaga ja väljendus tema muretus, kaitsvalt helisevas naerus.

— Kuule sina, mille pärast sa istusid?

— Siis aga läks Bertilil tema väljaviimisega kireks. Enne kui Kalle Bogman sai jämedaks muutuda.

Ees söögitoas seisis ahastav Astrid, suured pisarad põsil jooksmas ja rõivad korratud, mis andis tunnustust kogu tema „languse põhjatust sügavusest“.

Bertil ja Fanny hoolitsesid selle eest, et Jompa läheks minema.

Astrid kadus oma väikesse tuppa.

Ulla seisis valgena ja kuulavana oma toa ukse juures. Ta vabises hirmuäratavast põnevusest. Ja mõtted kubisesid ja kihisesid tema väikeses peas. See hirmus mees oli loomulikult selle lapse isa, kelle Astrid pidi saama. *Tema* teadis, mida nad tegid. See inetu... Kuid miks peab laps olema *ebaehtne?* Ille... Illegaalne? Kas sellepärast, et Astrid olid teenijatüdruk? Olid võib-olla kõik vaeste ja lihtsate inimeste lapsed ebaehtsad? Kui ta ometi võiks mammalt küsida.

Ulla hiilis ukselt minema ja puges voodisse. Seisukord oli aga mutunud niisuguseks, et ta *ei tahtnud* mammalt midagi küsida. Ja papalt polnud mõtet küsida...

Saalis olid esimese hirmu lained raugenud. Vihast sinine jumi Kalle Bogmani läikivail põsil muutus taas loomulikuks punaseks.

Elisabethi südamepeksmine hakkas vaibuma.

Henning seisis ja mõtiskles.

Magnus konstateeris rahuoluga, et see erutatud meeleolu, millise ta hetke jooksul oli läbi elanud, ei suurendanud valu tema kõhus. See oli hea märk. Ta valas endale klaasi grokki, veidi kangemat kui harilikult. Ja kui Bertil ja Fanny sisse astusid, lubas ta endal naljatades küsida:

— Või nii, see siis oli üks sääraseid, keda sa tahaksid sülelda, Bertil?

— Jah, vastas Bertil. Seda ma tahan.

— Ma ei usu, et sa seda teed.

— Ei. Sain talle kurjaks, sest ta oli joobnud.

— See muidugi ei avalda mingit mõju, ütles Magnus pilkavalt.

— Ei, seda see ei tee. Aga on raske inimesi sülelda. Selle õppimine võtab aega. Mina ei ole veel niikaugele jõudnud.

Magnus naeris.

Tema ei saanud milleskti aru.

Henning aga astus oma eraldusest välja ja küsis suletud häälel:

— Nii et politsei käis Blomide juures?

— Jah.

— Ja meie õhtune sõber on nähtavasti läbi teinud vanglakaristuse.

— Ühes Kallega, ütles Bertil.

— Tema ja minu vahel on ometi vahe, kähvatas Kalle.

— Võimalik, vastas järeleandmatu, Bertil. Jah, see on tõsi. Sinul ju oli seal oma mööbel.

Kalle oli arukas küllalt, et selle peale mitte midagi vastata. Inimestega, kes ei taha aru saada, ei maksa sõnu vahetada.

Ja siis otsustasid nõbud lahkuda. Viimane katse Bertiliga oli nurjunud. Kuid küllap leidub ka teisi vahendeid...

Henning seisis saali kroonlühtri all ja kuivatas oma näpitsate klaase. Kui tal neid peas polnud, muutusid tema silmad piludeks, kitsasteks nagu noatera.

XXII

Kalle Bogman ei olnud pika vihaga. Mitte siis, kui küsimuses oli raha. Ja siin oli küsimuses raha — Magnuse ja Fanny, Henningi, Elisabethi ja Bertili raha, selle juhmi kuradi raha, kes töötas sihiteadlikult iseenda hävitamiseks. Kuid asi puutus samuti Karli enda rahasse. Temal oli seda Bertililt saada.

Aga Kalle Bogman oli südamega inimene, ja kõigepealt mõtles ta selle juures Bertilile endale, kui ta talle mõni päeva hiljem helistas ja ette pani, et nad koos välja sööma läheksid.

(Järgneb.)

Rahwamurd Paul Kerest terwitamas

ÜS Liiwika pere malesuurusel Tartu raudteejaamas wastas Elaguhüüdeid, lilli ja kinke saabunule

Wabariigi President kinkis malekuulsusele kulduuri

Eile õhtul saabus malesuurmeister Paul Keres oma suurelt wõistlusturneelt tagasi Tartu. Sellest hoolimata, et wõrdlemisi tagasihoidlikult oli kawatsetud korraldada Tartus wastuwõtt, oli Tartu jaama perroonile ja jaamahoonesse juba pool tundi enne rongi saabumist kogunenud rohkesti P. Kerese sõpru, eesotsas ülikoolikaaslaste liiwiklaste perega, Tartu maleringkondade esindajaid ja rohkel arwul teisi asjahuwilisi. Mõni minut enne rongi saabumist oli jaama perroon tulwil ootajaist, kes kõik soowisid näha noort malekuningat.

Saabus rong ja mõne hetke järel

ilmus wagunitrepile kauaoodatu Paul Keres

ja kohe tema kannul reisikaaslane ÜS Liiwika esimees J. Rebane.

Waguni ees ootas walgetes üliõpilasmütsides ÜS Liiwika pere, kes kohe lasid oma tubli kaaswõitleja auks walla wägewa terwitushüüde. Sellega ühines spontaanselt perroonil seisew rahwas. Rahwahulgast kõlasid ka hüüded: „Elagu Keres". Waewu oli saanud P. Keres astuda perroonile, kui tema poole pöördus terwitussõnadega ÜS Liiwika esimehe k. t. P. Ussisoo, kes lausus järgmist: „Oled saabunud oma suurelt wõistlus- ja wõidureisilt tagasi. Oled tulnud siia, et jätkata oma õpinguid Tartu ülikoolis. Meie, liiwiklased, sinu ülikoolisõbrad, oleme rõõmsad sinu hiilgawa saawutuse puhul ja soowime õnne ja edu edaspidisteks wõistlusteks. Ole terwitatud ÜS Liiwika nimel, kelle liikmete keskele oled sa jälle tagasi saabunud." Samas kõlas ka malekuulsuse auks wägew kolmekordne „elagu" wastuwõtja rahwahulga poolt.

Wõiduka malemehe ette astusid ÜS Liiwika daamid:

prouad Roowere, Holberg ja Karu. Pr. P. Roowere pöördus P. Kerese poole terwitussõnadega ja ulatas talle kimbu lilli. Waimustustorm pääses walla, kui liiwiklased haarasid oma nimeka kaaswõitleja õlgadele. Läbi rahwamurru kanti P. Keres jaamahoone ette autosse. Peagi oli ka kogu liiwiklaste pere autodes ja autodekarawan algas liikumist läbi linna, wiies malesangari ÜS Liiwika korterisse Suurturule.

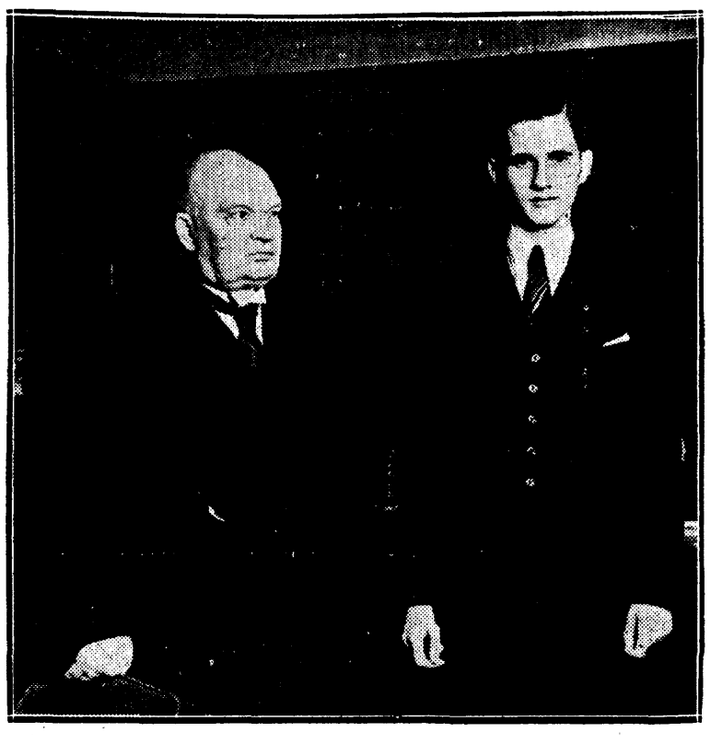

Eile kell 12.30 wõttis Wabariigi President K. Päts Kadrioru lossis wastu malesuurmeistri Paul Kerese, westeldes temaga mõõdunud suurturniirist Hollandis.

Wabariigi President andis ühtlasi Kerefele üle kuldkella, mille kapsli ühel poolel leidub suure riigiwapi kujutus, kuna teisele on graweeritud sõnad „AVRO male-suurturniiri wõitjale Paul Kerefele Wabariigi Presidendilt".

ÜS Liiwikas korraldati juurmeistrile

pidulik wastuwõtu-koosolek.

Kohal wiibis ka filmioperaator, kes jäädwustas ÜS Liiwikas wastuwõtu filmilindile. Koosolekul terwitas uuesti P. Kerest esimehe k. t. P. Ussisoo, kes andis lühikese ülewaate kaaswõitleja P. Kereje wiimaste aastate tööst. Ta tuletas ühtlasi meelde, millise sõbraliku ja wastutuleliku noormehena pärast Semmeringi suurt wõitu astus P. Keres ÜS Liiwika perre, kuidas ta algas oma õpinguid Tartu ülikoolis ja kuidas teda on turniirid kutsunud wahetpidamatult wälismaale. Ta tuli nendelt tagasi suure eduga, kuid ometi ta jäi endiseks Pauliks. „Liiwika perele oled sa palju rõõmu walmistanud oma wõitudega, kuid ka Liiwika tahab sulle walmistada rõõmu". Järgnewalt kõneleja andis P. Kerefele üle mälestuseseme — hõbe-lauabloki.

Järgmisena

terwitas malekuulsust ÜS Liiwika Wilistlaskogu esindaja prefekt W. Roowere,

kes märkis, et wäikerahwas wõib ainult siis olla suur, kui tema peres leidub tugewaid waimuinimesi. Kui meie täna austame liiwiklast P. Kerest, siis on meil kõigil heameel, sest tema on loonud endale nime, mis kõlab kogu maailma rahwaste suus. Wäikerahwas wõib endast rääkima panna ainult üksikisikute kaudu. Meie oleme õnnelikud, et meie hulgast on wõrsunud säärane tubli mees, kes wõib eesti rahwale teha head reklaami, mis on tõhusaks Eesti riigi ja rahwa tutwustajaks. „Soowime sulle õnne ja edu ka tulewasteks wõistlusteks," lausus terwitaja.

Lühike pidulik koosolek lõppes üliõpilashümni „Gaudemus'e" laulmisega. Hiljem weetis wärske maailmameistri-kandidaat P. Keres lustliku jõulupuu-õhtu kaaswõitlejate keskel, kus „jõululapsele" P. Kerefele ei puudunud ka „üllatused".

Maailmameistri-kandidaat P. Keres oma wastuwõtjatega Tartu jaamas. Wasakult esireas: wil. pr. Holberg, P. Keres, wil. pr. P. Roowere, Ü.-S. „Liiwika" esimees J. Rebane ja wil. pr. S. Karu

Keres mängib malet raadiokuulajatega

Riiklik ringhääling on saawutanud kokkuleppe meie male suurmeistri P. Keresega malepartiiks raadiokuulajatega. See omapärane partii toimuks nii, et Kerese käigud tehakse teatawaks raadio kaudu, millele iga kord raadiokuulajatel jääb wõimalus posti teel wastata omapoolse käiguga. Käiku, mida kõige enam kuulajaid on soowitanud, loetakse siis tehtud käiguks sel partiil Keresega mängides.

Millal malepartii raadiokuulajatega algab, ei ole weel teada, kuna see oleneb sellest, kas Keres wõtab osa Moskwas peetawast rahwuswahelisest maleturniirist.

Nii peaks iga ema oma last igapäevasele

suu- ja hammaste puhastamisele juhtima. Igapäevane hammaste puhastamine

Odol-hambapastaga

hoiab hambad terved ja ilusad. Suuloputamine **ODOL-SUUVEEGA** tõkestab käärimis- ja mädanemispisikute arenemist suus.

«AROOM» — Tallinn.

3000 juuti lahkub Wiinist

Sõidawad Hollandisse ja Inglismaale

Wiinist, 7. detf. (Reuter). 3000 alla 16-aastast juudi last lahkuwad neljapäewal Wiinist. Neist 2000 sõidab Hollandi ja 1000 Inglismaale. Kuuldawasti on Inglismaale saabuwatele põgenikkudele loodud õppelaager Harwichi lähedal.

Lõõminguid Warssawi ülikoolis

Warssawist, 7. detsembril. (DNB) Warssawi tehnikaülikoolis oli kokkupõrkeid juudi üliõpilastega. Poola üliõpilased sundisid juute lahkuma kuulde- ja harjutusaalidest. Ühtlasi saatsid üliõpilased haridusministeeriumi delegatsiooni, kes nõudis ülikooli puhastamist juutidest.

37 protsenti tehnikaülikooli üliõpilastest on juudid.

Streikiwate madruste asemele merewäelased

Maal algab töö uuesti. — Ametiühingute liit taganeb

Pariisist, 7. detf. (DNB) Prantsuse reisiaurikute meeskonnad Le Havre'is on esmaspäewal pärast lõunat peetud koosolekul otsustanud jätkata streiki.

Esmaspäewa õhtul saadeti Cherbourg'ist Le Havre'i rühm madruseid, et asendada prantsuse reisiauriku „Parisi" streikiwat meeskonda. Aurik „Paris" alustab kolmapäewal sõitu New Yorki. Samuti on Lorient'ist teel Le Havre'i 126 madrust ja 3 ohwitseri.

Pariisist teatab Havas: Streikijad on peagu kõikjal uuesti tööle asunud. Lilloise'i piirkonna tekstiilwabrikutes on alustanud uuesti tööd kolm neljandikku töölisest. Samuti on normaalselt asunud uuesti tööle metallitööstuse töölised Pariisi ümbruses.

Pariisist teatab Reuter: Töölisametiühingute täidesaatew komitee wõttis wastu resolutsiooni, milles teatatakse walmisolekust uuesti jalule seada sotsiaalset rahu.

Ametiühingute liit on walmis alustama läbirääkimisi streigikonflikti täielikuks lõpetamiseks.

A.-S. Keskkassa algab tegewust uuel aastal

Peakoosolekul waliti juhtiwad organid

Eile peeti Tallinnas A.-S. Keskkassa peakoosolekut, kus toimus juhatuse ja juhtiwate organite walimine. A.-S. Keskkassa peakoosoleku awas „Eesti Metsa- ja Tselluloosi" a.-ü. dir. O. Hinto. Koosolekut juhatas Riigi Trükikoja dir. T. Käärik. Keskkassa peakoosolekust wõttis osa ka majandusministri abi E. Wendelin.

Juhatuse esimeheks waliti Eesti Turbatööstuse dir. K. Hangelaid, juhatuse liikmeteks inf. Uuemõis ja G. Kõll Pikalaenu Pangast, asemikuks Feldman (A.-S. Telliskiwitehased). Keskkassa nõukogusse waliti direktorid K. Hangelaid (E. Turbatööstus), M. Raud (1. E. Põlewkiwitööst.), O. Hinto (E. Metsa ja Tselluloosi a.-ü.), N. Talts (E. Metsatööstus), kindral O. Sternbeck (Kopli kinniswarawalitsus), dir. J. Koorits (Riigi Wiljasalw) ja inf. R. Kask (A.-S. Telliskiwitehased.).

Rewisjonikomisjoni waliti direktor E. Awik (A.-S. Eesti Laewaliinid), R. Muremaa majandusministeeriumist ja R. Walentin Riigikontrollist.

A.-S. Keskkassa ümber on seni koondunud 16 riiklikku ja poolriiklikku ettewõtet. Wõimalik on, et see arw suureneb. Juttu on olnud Riigi Sadamatehaste ja Arsenali juurdetulekust. Tegemikult Keskkassa awab oma kassa alates 1. jaan. 1939. a. Ruumid saab Keskkassa endale Laenupanga majas.

KAWE KAWE
PUDINGPULBER

Munters ostab Inglismaalt relwi

Riiast, 7. detsembril. — Minister Munterfi Londoni külaskäigu kawas on teisipäewal ette nähtud wisiit lord Halifaxi juures ja kolmapäewal audients kuningas George'i juures. Minister Munterfi külaskäik Londonis kestab kuni laupäewani.

Londonist teatab DNB: Käsitledes Läti wälisministri Munterfi Londoni külaskäiku hommikulehed rõhutawad, et Munterfi külaskäigul peetakse läbirääkimisi kahe küsimuse üle. Nimelt arutatakse kaubandusküsimust ja ka Briti relwade müümist Lätile.

„Daily Telegraphi" diplomaatiline kirjasaatja kirjutab, et Munterfi Londoni külaskäik tõendab, et Briti walitsus on nõus tema poliitikaga.

Kutseühinguline liikumine Skandinaawias on tugew

Töötülid lahendatakse läbirääkimiste teel

Teisipäewa hommikul oli meie lehe esindajal Tallinnas wõimalus westelda Skandinaawia ametiühingute juhtiwate tegelastega, kes wiibiwad külaskäigul Eestis. „Palace Hotellis" andsid oma maade töölisliikumisest seletusi Rootsi ametiüh. keskliidu esimees A. Lindberg, Soome kutseühingute keskliidu esimees E. A. Wuori ja Norra keskliidu sekretär L. Evensen, kes walgustasid ka Taani olusid oma Tallinnas furnud kollegi Taani kutseüh. keskliidu esimehe Chr. Jensieni asemel.

Kutseühinguline liikumise tegewuse suhtes seisawad põhjariigid maailmas esirinnas. Ka Soomes toimub wiimasel ajal töölisliikumise kiire areng ja kutseühingute liikmete arw kaswab kiiresti. Rahwuswaheline Ametiühingute Liit korraldas uurimuse kutseühingute relatiiwse tegewuse kohta wõrreldes rahwa arwuga. Selgus, et kõige tugewam kutseüh. liikumine maailmas on Rootsis, kus 14 protf. kogu rahwa arwust on organiseerunud kutseühingutesse. Rootsi 6,2 milj. rahwaarwu juures kuulub keskliitu 880.000 inimest, peale selle wäiksemad eriliidud ametnikele jt. Taanis on organiseerunud 12 protf., s. o. 3,8 milj. elanikest 425.000, Norras 11 protf., s. o. 3 miljonist 340.000 elanikku. Soome 3,7 milj. elanikust kuulub ametiühingutesse 70.000 inimest.

Palgad Skandinaawia maades on juba 30 aastat

kindlaks määratud kollektiiwlepingutega,

mis sõlmitakse tööandjate ja tööliste org-ide wahel otseste läbirääkimiste teel. Reaalpalgad on teiste maadega wõrreldes kõrged. Tööliste elutase on kõigis Skandinaawia riikides üldiselt sama.

Rootsis on keskmine meestöölise tunnitasu tööstuses, kaubanduses, käsitöös, transpordis jt. — 1,25 ööri, naistel 75 ööri, alaealistel 48 ööri. Reaalpalkade indeksid näitawad järjekindlat tõusu. Kui wõtta aluseks, et 1913. a. oli reaalpalga indeks 100, siis 1937. a. oli indeks 175. Kuna aga wahepeal sündis tööpäewa lühendamine, siis päewas on indeks tõusnud 148 peale. Naistöölise tunnitasu indeks on 198, päewas 160.

Reaalpalkade liikumine Norras on üldiselt samal tasemel kui Rootsis. Ka Soomes näitab palkade tase tõusu ja püsib praegu 1929. a. ennekriisisel kõrgtasemel. Wahepeal on ka elatusmaksumuse indeks langenud.

Skandinaawia maades lahendatakse suurem osa töötülisid omawaheliste läbirääkimiste kaudu. Tarbe korral wahendab pooli walitsuse lepitusmees. Wiimane ei tee aga iialgi sundotsust.

Streik öeldakse Rootsis ette 1 nädal, Norras ja Taanis 2 nädalat.

Skandinaawia maades on wiimase kolme aasta jooksul toimunud palju palgaliikumisi. Walitseb tendents, et kõik tülid tuleb lahendada läbirääkimiste teel. Norras on möödunud aastal olnud 3350 palgaliikumist, millistest awalikeks konfliktideks on arenenud waid 130. Rootsis lahendati m. a. 99 protf. töötülidest läbirääkimiste teel. Töölisorganisatsioonid omawad Skandinaawia maade poliitilises elus suure tähtsuse. Sotsiaaldemokraatliku partei esindajaid leidub Rootsi, Taani ja Soome walitsustes, kuna Norras on täielik tööliswalitsus ja parlamendis toetab walitsust talupoegade partei.

Sotsiaalkindlustus on kõigis Skandinaawia maades täielikult läbi wiidud. Eriti hästi on see korraldatud Taanis, kus hoolekannet peaaegu polegi.

Uus odav hind!
Kõrge kwaliteet!
IDAMAA PABEROSSID
MOKKA
hinnaga 25 tk. 20 snt.
Tubakatehas H. ANTON & KO

Argentiina põua küüsis

Buenos Airesist, 7. detf. (DNB). — Kestew põud Argentiina prowintsides Medozas, Tucumanis, La Riojas ja San Juanis on põhjustanud suuri kahjusid loomakaswatuses ja põllumajanduses. On peagu wõimatu tarwituse wõtta kunstlikke niisutusabinõusid põuast tabatud maa-alade suuruse pärast.

Skandinaawia tööline elab hästi. Oslos maksab tööliskorter: 2 tuba, kõk, wannituba uuemates majades 75 krooni. Tööline palgast läheb üüriks 20—25 protf.

Norras on ametlike andmete järgi õppinud töölise päewatasu 15—16 krooni, rauatööstuses 13 kr. Muidugi on elukallidus Norras kõrge, kuid reaalpalgad püsiwad üldisel tasemel teiste Skand. maadega.

Skandinaawia ametiühingute esindajad seletasid, et nad wiibiwad Eestis sidemete tugewdamise otstarbel kutseühingute wahel. Kõikide Skandinaawia riikide wahel on kutseühingute koostöö tugew. Selgitatakse wõimalusi, kuidas Eestit tõmmata ühise koostöö rõngasse.

Teisipäewal wõttis põhjariikide ametiühingute delegaadid wastu sotsiaalminister O. Kask. Külalised lahkuwad Eestist täna, sõites Helsingi.

Hää valgus teeb elucõõmsaks!

Juba varakult peaks igale lapsele hääd valgust võimaldatama Osram-D-lambi kaudu. Lastetuppa kuulub 125-Dlm-lamp, et säästa laste silmi lugemisel, koolitööl ja mängimisel.

Nõudke alati maailmakuulsaid seestmateeritud kwaliteetlampe

OSRAM-D

Dekaluumen-lamp garantiitempliga vähesele watt-tarvitusele

Lepingud, mida rahwad ise sõlminud

on leidnud kinnitust uute ametlikkude lepingutega Eesti ja Soome wahel

Tallinnas pühitseti Soome Wabariigi 21. aastapäewa suure pidulikkusega

Teisipäewa õhtul toimus Tallinnas Estonia kontsertsaalis Soome Wabariigi 21. aastapäewa puhul pidulik kontsert-aktus. Wennasrahwa wõidupüha olid ilmunud kaasa elama suured rahwahulgad. Kohal olid ka sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner, peaminister K. Eenpalu, peaaegu kogu Wabariigi Walitsus, Soome saadik P. Hynninen, Riigiwolikogu esimees prof. J. Uluots ja palju teisi tuntud isikuid kõigilt aladelt.

Pidulik aktus algas wägewa „Porilaste marsiga. Aktuse awasõna ütles Eesti-Soome-Ungari Liidu esimees A. Jürima, kes oma sõnawõtus märkis, et kuigi Soome on ametlikult iseseisew umbes sama aeg kui Eesti, on tema iseseiswust kajutanud palju kauem. Kui Eesti oli weel wõõra walitsuse all, tekkis meie rahwaste wahel tihe läbikäimine. Nüüd on sõlmitud küll ametlikke lepinguid, kuid eriti hinnata tuleb neid lepinguid, mida rahwad ise sõlmiwad. Säärane leping ilmnes Wabadussõja ajal, kui Soome wabatahtlikud tulid meile appi. Selle eest oleme wennasrahwale wäga tänulikud. Praegusel silmapilgul seisawad mõlema riigi eesotsas riigipead, kes on tuntud suurte hõimuliikumise poolehoidjatena. See peab kindlasti sõprussidemeid süwendama. Läkitame omalt poolt paremad soowid Soome rahwale tema aastapäewa puhul.

Kõnetooli asus

wälisminister K. Selter,

kes kõneles järgmist.

„Täna, millal Soome Wabariik pühitseb oma 21. aastapäewa, on wäga mõistetaw, et kogu Soome rahwas rahulolu ja heameelega sellest pühast osa wõtab. Iga kultuurrahwa kõrgemaks aateks on poliitiline iseseiswus. Selle eesmärgi saawutamiseks on terwed generatsioonid Soome rahwast pühendanud püüdeid ja ohwerdanud elusid. 21 aastat tagasi teostati see aade. Tagasi waadetes wõib kinnitada, et Soome rahwas on kasutanud oma iseseiswust nii, et see on tulnud õnnistuseks praegustele ja tulewastele põlwedele. Meie oleme walmis kaasa elama Soome rahwa rõõmupäewi, samuti nagu oleme walmis kaasa elama tema murepäewi. Soowin, et Soome rahwa käsi käiks sama hästi ja õnnelikult kui möödunud aastakümnetel."

Wälisministri kõnele järgnes hümn.

Seejärele wõttis sõna

Soome saadik Hynninen,

kes kokkuwõttes ütles järgmist:

„Ajaratas käib ringi ja jälle oleme koos Soome riigi aastapäewal selles saalis, mis on püha Eesti ajaloos. See meenutab pidulikku sündmust, mis toimus siin saalis 19. jaan. 1919. a. Estonia kontsertsaalis oli Soome-õhtu. Eesti wägede ülemjuhataja kindral Laidoner wõttis publiku hulgast sõna ja teatas, et just enne tulekut Soome-õhtule on ta saanud teate, et eelmisel õhtul on wallutatud Narwa Soome wabatahtlikkude kaasabil. Säärased ülewad hetked seowad enam kui kõik kõned. Koos läbielatud päewadest on meelde jäänud palju unustamatut. Kahe wennasrahwa wastastikuste suhete korraldamisele on loodud tugew alus eriti kahe wiimase aasta jooksul, mil sõlmitud mitmed wahekordi reguleeriwad lepingud. Seda süwendasid weel wastastikused külaskäigud. Peame lähenema palju rohkem teineteisele majanduslikul kui ka kultuurilisel alal. Kui ametlikul esindajal on mul au üle anda Soome rahwa, tema walitsuse ja presidendi terwitused. Oleme weendunud, et koostöö tugewdamine tähendab inimpõlwede õnne."

Soome saadiku kõnele järgnes Soome hümn.

Riigi Ringhäälingu ja Estonia ühendatud sümfooniaorkester esitas Armas Järnefeldi haaratwa sümfoonilise poeemi „Korshola". Peakõne pidas Soome külaline dotsent dr. Kustaa Wilkuna. Wahepeal esitas orkester soome muusikapalasid. Eriti soojaks küttus publik, kui lawale ilmus soome kuulus ooperilaulja Wäinö Sola. Ta esitas neli soome laulu, millised said suure aplausi osaliseks. Muusikalisele osale pani lõpppunkti Sibeliuse wägew „Finlandia" orkestri ettekandel. Aktuse lõppsõna ütles Eesti-Soome-Ungari Liidu abiesimees dir. W. Alttoa.

W. Kruusi lahkumiseine Riias

(„Postimehe" kirjasaatjalt Riias)

Riiast, 6. detsembril. Eesti saadik Riias H. Rebane korraldas teisipäewal eine saatkonna nõuniku W. Kruusi auks, kes lahkub oma senisest kohalt 15. skp. ja läheb Riias asuwa Eesti kapitalile kuuluwa ettewõtte „Rigas Manufaktura" direktoriks.

Einest wõtsid osa wälisministeeriumi, rahaministeeriumi ja Kaub.-Tööstuskoja esindajad ning palju teisi.

W. Kruus on töötanud Riia saatkonnas juba 5 aastat. W. Kruus wõttis Wabadussõjast osa wabatahtlikuna ja wõitles Pihkwa ning Riia rinnetel. 1919. a. lõpetas ta sõjakooli Wälisministeeriumi teenistusse astus W. Kruus 1. aug. 1926. a. teise sekretärina. Peale Tartu ülikooli õigusteaduskonna lõpetamist 1925. a. lõpetas ta 1931. a. Pariisis poliitiliste teaduste akadeemia. Wälisministeeriumi esimeseks sekretäriks nimetati 1927. a., saatkonna esimeseks sekretäriks 1934. a. jaanuaris ja saatkonna nõunikuks 1. apr. 1938. a.

Juba esimesel Riias wiibimise aastal õppis W. Kruus ära täielikult läti keele.

Tema tegewus on Riias suurel määral soodustanud Läti-Eesti sõbralikkude suhete wäljakujunemist.

Kaewikuid Tuneesia-Liibia piirile...

Roomast, 7. dets. (DNB) Nagu „Giornale d'Italia'le" teatatakse, on Prantsuse wäed kibedasti ametis kaewikute kaewamisega Tuneesia ja Itaalia-Liibüa piirile. Samal kohal tehti kaewikuid septembrikriisi ajal.

Samuti teatatakse ka muudest kindlustustöödest ja rannakaitse- ning õhukaitseseadeldiste sõjaseisukorda asetamisest.

Wõitude wäljamaks algas

Klassiloterii keskmüügikoht alustas eile läinud nädalal peetud loosimisel selgunud wõitude wäljamaksmist. Päewa jooksul makseti wälja suur hulk wõidusummasid, peale muu wõeti wälja ka pool suurest 25.000-kroonisest preemiawõidust. See suurwõit wõeti wälja Tallinna Majaomanikkude Panga kaudu.

Kolmapäewal algab wäiksemate wõitude wäljamaks kõigis teistes klassiloterii piletite müügikohtades.

Läti delegatsioon Eestiga majanduslikeks läbirääkimisteks

Eile Läti walitsuse koosolekul määrati kindlaks Läti delegatsiooni koossejs 13. dets. Tallinnas peetawatele Eesti-Läti majanduslikkudele läbirääkimistele. Delegatsiooni esimeheks määrati lepingute departemangu dir. Kampe, liikmeteks rahaministeeriumi wäliskaubanduse departemangu dir. Dinsbergs, wälisministeeriumi juriidilise osakonna sekretär Kalninsh ja rahaministeeriumi wäliskaubanduse departemangu referent pr. Kress.

Walka asutatakse moodne meierei

Walgamaa piimaühingute aktsioon piimamüügi tsentraliseerimiseks

Esmaspäewa õhtul peeti Walga põllumeeste konwendi ruumides suurem nõupidamine Walga linna piimaga warustamiseks ja Walga linna ning Walga-Mõniste kitsaroopalise raudtee piirkonna põllupidajate piimaturustamise küsimuste selgitamiseks. Nõupidamisest wõtsid osa Kaagjärwe ja Koikküla piimaühingute esindajad, piimanduskonsulent agr. O. Tilk, maakonsulent agr. M. Wahtrik ja Tahewa wallawanem Pähn. Peeti wajalikuks, et Tahewa, Koikküla, Laanemetsa ja Kaagjärwe piimaühingud tuleks liita ühiseks Walga piimaühinguks, mis warustaks piimaga kogu Walga linna ja turustaks mainitud rajooni põllupidajate piima. Selleks on wajalik lähemal ajal algust teha uue moodsa meiereihoone ehitamisega Walka. Wajaliku kapitali hankimiseks otsustati saata Tallinna delegatsioon ühendamist pooldawate piimaühingute esindajatest ja asjaalgatajatest. Arwestades soodsaid juurdeweo wõimalusi, loodetakse kawatsetawa piimaühingu päewast läbikäiku tõsta 8000 kilo peale.

Iseseiswuse aastapäewapidustused Helsingis

Helsingist, 7. dets. — Teisipäewal pühitses Soome oma iseseiswuse 21. aastapäewa, mis oli wõrdlemisi tagasihoidlik, kuid siiski meeleolurikas ja osawõturohke.

Iseseiswuse aastapäewa pühitsemine algas jumalateenistustega kirikutes.

Kell 9.15 korraldati Iseseiswuse Liidu poolt Tähetorni mäel pidulik lipuheiskamine ja kl. 10 oli Suurtoril sõjawäe paraad, mille wõttis wastu wägede ülemjuhataja kindral Österman.

Kell 12 toimus Suurkirikus pidulik jumalateenistus wabariigi presidendi, walitsuse ja eduskunna liikmete ja teiste osawõtul, kuna kell 14 algas rahwusteatris pidulik aktus wabariigi presidendi osawõtul. Seal esines terwituskõnega peaminister Cajander, kes märkis muu seas, et olude sunnil peawad wäiksed riigid üksteisele lähenema. On kõwenenud meie suhted Skandinaawiaga ja samuti wennasrahwa Eestiga.

Pidukõne pidas siseminister Kekkonen. Õhtul korraldasid Helsingi üliõpilased tõrwikrongkäigu läbi linna sangarite hauale. Kell 20 oli wabariigi presidendi juures lõssis pidulik wastuwõtt.

Wabariigi Presidendi ja wälisministri terwitused Soomele

Soome Wabariigi aastapäewa puhul saatis Wabariigi President K. Päts Soome Wabariigi Presidendile K. Kallio'le järgmise terwitustelegrammi:

Kõrgeauline Härra Kyösti Kallio, Soome Wabariigi President. Helsinki.

Jagades kogu südamest rõõmu, mida tunneb Soome rahwas oma riigi aastapäewal, palun Teid, Härra President, wõtta wastu minu soojemad õnnitlused, mida läkitan koos Eesti rahwaga Teie isiklikuks õnneks ning wennasrahwa hüwanguks ja eduks.

Konstantin Päts
Eesti Wabariigi President.

Wälisminister K. Selter saatis Soome wälisministrile Woionmaa'le telegrammi:

Soome Wabariigi aastapäewal palun Teid, härra Minister, wõtta wastu parimad soowid wennasrahwa õnneks ja hüwanguks.

Karl Selter
Wälisminister

Wabariigi President käis Soome saatkonnas õnne soowimas

Eile kell 12 päewal käis Wabariigi President K. Päts Soome rahwuspäewa puhul Soome saatkonnas isiklikult õnne soowimas.

Tartus pühitseti Soome aastapäewa

Huwipakkuw aktus ülikooli aulas

Külalisi Soome aktusel ülikooli aulas

Esireas wasakult: Soome konsul dir. Kõwa, Poola konsul adw. J. Sepp, Akadeemilise Hõimuklubi esim. mag. Uuspuu ja ülikooli rektor prof. H. Kaho.

Aakdeemilise Hõimuklubi ja Eesti-Soome Sõprusühingu poolt korraldati teisipäewa õhtul Tartus ülikooli aulas Soome Wabariigi 21. aastapäewa puhul pidulik aktus. Aktuse awas Akadeemilise Hõimuklubi esimees mag. W. Uuspuu, kes awasõnas märkis järgmist:

„Täna oleme kokku tulnud siia, et ühiselt oma wennasrahwa Soomega pühitseda Soome Wabariigi 21. aastapäewa. Lende iseseiswusaastate jooksul on selgunud, et Soome suudab ja tahab olla iseseisew riik. Soome on paljudel üksikutel kultuurialadel isegi kaugemale jõudnud suurtest kultuurrahwastest. Meie ei saa unustada soomlaste abistawat kätt meie wabadussõjas ja wõitluse toetamisel. Lisaks munle seob meid soomlastega hõimuteadwus ja -sugulus.

Awasõnadele järgnes Soome hümn.

Päewakohase kõnega esines prof. E. Kant, kes kõneles teemal: „Soome geopoliitiline asend." Kõneleja märkis, et wiimastel aegadel on kerkinud päewakorrale geopoliitilise teadusest wastu mitmesugused arwustusi. Pikemalt puudutas referent Soome geopoliitilise asendi kujunemist wiimaste aastakümnete jooksul. Alles Maailmasõja lõppemise järel tekkis n. n. rajariikide mõiste, mille tulemusena eraldusid Wene riigi läänepoolsed osad ja tekkisid nued iseseiswad riigid.

Kuid juba 1890. aastate paiku esitas Soome teadlane Ramsay teooria, mille põhjal ta asetas Soome Fenno-Skandia riikide gruppi. Kuid 10 aastat tagasi rajati Rootsi teadlase poolt niinimetatud Balto-Skandia rühmitus, kuhu kuulusid peale Skandinaawia riikide ja Soome ka Baltimere nued riigid. Edasi kõneleja selgitas wahekordi ja sidemeid nende üksikute riikide — Skandinaawia, Soome ja Eesti wahel.

Waadeldes neid Põhja-Euroopasse kuuluwaid riike tuleb tähendada, et kuskil mujal maakeral ei ole wõimalik leida nii kõrge kultuuriga rahwaid nii kaugel põhjas, kui on Skandinaawia, Soome ja Eesti. Pikemalt peatus kõneleja Soome nn. etnograafiliste ja riigi piiride juures, tunes ette sel alal püstitatud teooriaid. Kui Skandinaawia ja Eesti moodustawad nn. ühe mere riigid, siis Soome sellewastu kuulub kahe mere riikide hulka. Puutub ju Soome kokku põhjas Jäämerega ja läänes Baltimerega. Siiski ei ole see tunnus kuigi suureks eralduseks nende riikide wahel, kuna Soome on siiski wäga oluliselt seotud Baltimerega.

Lõppsõnad ütles konsul dir. A. Kõwa, kes awaldas tänu kõikidele, kes on aidanud kaasa aktuse korraldamisele. Meeleolukas aktus lõppes Eesti hümniga.

Eeskawalises osas esines Akadeemiline Meeskoor R. Ritsingu juhatusel ja 2. diwiisi orkester J. Kuru juhatusel. Wennasrahwa aktusele oli ilmunud rohkesti osawõtjaid akadeemilisest ringkondadest ja ka rohkel arwul kõrgemaid sõjawäelasi.

Juutide haarang Warsjawis

Warsjawist, 7. dets. (DNB) Politsei pani teisipäewal toime läbiotsimise wiies juudi kutseorganisatsiooni biiroo ruumis. Üle 100 isiku on wangistatud.

EKM

Jõuluüllatus suitsetajaile!

Lisaks rahvasuitsule „Rahu" turustame tänasest peale kõrgeima kvaliteetkaubana

PIPUTUBAKA TAHT 50 gr. 30 senti

PABEROSSITUBAKA EKM nr. 1 50 gr. 60 s.

Kauba püsivat headust tagab

Eesti Kaupmeeste Majanduskeskus A.-S. Tallinn, Estonia pst. 27.

Õnnetusi ja kuritöid

Walgas toimetati 8 tunnistajat kohtulaua eest kriminaalpolitseisse

Süüdlasi ootamas raske karistus

Teisipäewal arutati Walgas 2. jaoskonna kohtunikuna juures kewadel toimunud bensiiniwarguse lugu Sangaste jaamas. Protsess kujunes omapäraseks sootõttu, et kohtulaua eest toimetati kriminaalpolitseisse kõik 8 tunnistajat waletunnistuse andmise pärast. Üks nendest, Leo Saarmäe, wõeti juba wahi alla, kuna teiste suhtes jätkub juurdlus.

Massilise waletunnistuse esile kutsunud kohtuprotsess sai alguse möödunud kewadel. Walgas Kesk tän. 13 elutsew Nikolai Kiipsaar laskis oma weoautodel wedada propse Sangaste jaama laoplatsilt, kusjuures autojuhiks oli Walter Sermas. Sama wedu teostas ka Walgas elutsew A. Petser oma weoautoga. Kiipsaarel oli laoplatsile wiidud tagawaraks 2 waati bensiini, mis oli autojuht Sermase hoole all. Nagu teati tõendada, olla August Petser Sermasi käest wähese rahaga warustanud end Kiipsaarele kuuluwa bensiiniga, mille tõttu wiimane tõstis kaebuse Sermasi ja Petseri wastu warguses. Asi oli teisipäewal Walga 2. jaoskonna kohtuniku juures arutusel, kusjuures aga 4 Petseri poolt ülesantud tunnistajat, tema weoauto töölised, eitasid bensiini wõtmist. Samuti ka Kiipsaare tunnistaja Leo Saarmäe. Kohtus selgus A. Petseri ja W. Sermasi süü ja nad mõisteti kumbki 2 kuuks wangi. Waletunnistajatena esinenud töölised aga saadeti kriminaalpolitsei korralduse.

Aidawargus Haanjas

Möödunud nädalal tungisid wargad walewõtme abil Haanja wallas Rebase külas elutsewa peremehe Jänese aita, kust ära wiisid jalwes asuwaid kaeru umbes 20 puuda ümber. Huwitaw on märkida, et nisupüül ja willad, mis samuti käepärast olid, jäid waraste poolt kaasa wõtmata. Wargaid pole senini suudetud tabada.

Joobnu jäi rongi ette

Teisipäewa õhtul kell 19 jäi Raasiku ja Kehra jaamade wahel kaubarongi nr. 165 ette ja sai peast wigastada Harald Koplik, 24 a. wana, elukoht Raasiku asunduses. Sama rongiga toimetati ta Kehra sulfaat-tselluloositehase ambulantsi, kus talle anti esimest abi.

Hiljem toimetati wigasaanu Tallinna Ühishaigekassa haiglasse, kus tema wigastused tunnistati raskeks. Koplik kõndis wiinastunud olekus raudteel ja ei pannud tähele lähenewa rongi hoiatussignaali. Ta sai wedurilt tugewa tõuke.

Õpilane kaotas sõrme

3. dets. juhtus õnnetus Wõru tööstuskoolis 3. klassi õpilase W. Ossipiga, kes höövlimasinal töötades laskis ettewaatamatusest masina wahele parema käe esimese sõrme. Õpilane toimetati Wõru linnahaiglasse, kus sõrm amputeeriti.

Tapmine laada õhtul Haapsalus

Esmaspäewal Haapsalus peetud laada õhtul Karja tn. asuwa restoran „Centrali" ees tapeti Martna walla Ehnja külast pärit olew noormees Aldur Treial, 22 a. wana, kuna tema kaaslasele Mart Sawile löödi pussiga selga haaw.

Treial läks õhtul koos Sawiga restoran „Centrali", kus istuti lauda. Nende kõrwale lauda istusid Wõnnu walla Jõesuu asundusest pärit olewad Waldur Eha (end. Eichen), 30 a. wana ja Arnold Saun, 31 a. wana. Miskipärast tekkis meeste wahel sõnawahetus. Kui õhtul kell 9 hakati restoranist wäljuma, tekkis ukse ees kaklus, kus Eha löikas Treialil terariistaga läbi kõri ja löi Sawile pussihaawa selga.

Treial toimetati kohe haiglasse, kus ta mõne minuti pärast suri. Sawi haaw on kergemat liiki ja pärast esmaabi andmist lasti noormees koju. Saun tabati kuritööpaiga lähedalt, kuna Eha kuriteokohalt põgenes. Tema tagaotsimisel leiti restorani hoowist põgenenu jalgratas ja wiidi see politseisse. Teisipäewa hommikul ilmus Eha se politseisse, et saada kätte ratast. Siin wõeti ta wahi alla. Mõlemad mehed eitawad süüd ja selgitawad, et neile on kallale tungitud. Kuna juhtumil olid pealtnägijad, siis loodetakse tõde jalule seada.

Wähe enne seda samal laadaõhtul oli kaklus Sadam tänawal, kus Wormsi elanikule Oskar Bergströmile löödi pähe haaw kiwiga. Lööjaks oli Paislepa wallas elutsew 36-aastane Aleksander Rohtlaan. Nii lööja kui ka lüüajaaja olid kaklusе ajal joobnud. Arst tunnistas wigastused kergeks liiki.

Jalgrattur hobuse all

Esmaspäewal põrkasid Tallinnas Kenimanni ja Sakala tänawate nurgal kokku jalgrattur Ed. Ulenurm ja hobusemees Jaan Land wankriga. Kokkupõrke hoost paiskus Ulenurm tugewasti maha. Ta toimetati Keskhaiglasse, kus tema wigastus raskeks tunnistati. Mehel oli murdunud roie.

Tartu politseikroonika

Waras wiis palitu ja raha

Oskar Haabnik Hummuli wallast on awaldanud Tartu kriminaalpolitseile, et temal on teisipäewal warga poolt ära wiidud Tartu Erakliiniku riietehoiu ruumist mantel, mille wäärtus 30 krooni. Mantli taskus on olnud weel ka rahakott 10 krooni rahaga, mis samuti langes warga saagiks. Kahjusaaja hindab oma kahju 45 kroonile.

Wõltsiti allkiri 500-kr. wekslile

H. Ojamaa on awaldanud kriminaalpolitseile, et tema allkirja on wõlsitud P. Unni poolt wälja antud 500 krooni suurusel wekslil. Wekslil oli ühes Tartu pangas diskonteeritud ja ka juba protestitud.

Löi napsikaaslasele pussiga selga

Teisipäewa õhtupoolikul löi Eduard Häuschler Tartus Wõru tän. 47 pussiga haawa selga August Rebasele. August Rebane ja Ed. Häuschler olid koos napsutanud. Teadmata põhjustel sattusid nad aga omawahel tülli, mis põhjustaski kuriteo. Wigastatu A. Rebane toimetati Tartu Erakliinikusse. Politseiwõimude kohale jõudmisel oli Ed. Häuschler juba sündmusekohalt lahkunud. A. Rebast ei saadud üle kuulata, kuna ta oli wiinastunud olekus.

Hobusemees sõitis jalgratturile peale

Juhan Bergmann, elukoht Tartus Kalmistu t. 36, on awaldanud politseile, et temaga on juhtunud Worbuse-Kärewere 2. klassi teel liiklemisõnnetus. J. Bergmann on sõitnud õhtul tähendatud teel, kus ta on jäänud walekätt sõitwa hobusõiduki ette. Kokkupõrke tagajärjel kukkunud ta maha, murdes kukkudes ühe roideluu. Samuti on saanud kannatada ka jalgratas. Hobusõiduki juhti ta ei tundnud. Ka pole ta saanud selle isikut kindlaks teha.

Koer purustas mantli

Politseile on awaldanud Hilda Reibach, kes elab Tartus Purde t. 4, et temale on Piiskopi tänawal maja nr. 18 omaniku koer tunginud kallale ja rebinud mantli lõhki.

Müüs üüritud woodi

Leida Talwing, elukoht Tartus, Wõidu tn. 32, on awaldanud kriminaalpolitseile, et Aleksander Ader on tema äristi wõtnud üürilepingu alusel tarwitamiseks 40 krooni wäärtusega raudwoodi, kuid hiljem on ta woodi ära müünud.

Warastati rahakott 170 kr.

Tartu kriminaalpolitseile on awaldanud Woldemar Klink, kes elab Tartus Waba tän. 24, et temalt on öö wastu 6. detsembrit warastatud rahakott ühes 170 kr. rahaga. Warguses kahtlustab W. K. autojuhti.

Waras wiis jalgratta

Juhan Maatalu on awaldanud kriminaalpolitseile, et temal on teisipäewal, 6. detsembril kella 3/4 5 paiku warastatud ära jalgratas. Ta jätnud jalgratta Sõõgiturg nr. 1 maja seina äärde, kuid tema tagasitulles oli see kadunud. Kahjusaaja hindab oma kahju 60 kroonile.

Töölepingu murdmisest ja karjaste vanusest

Riigivolikogus valeldi jälle põllutööliste seaduse üle. — Toornahkade väljaveo kontrolli seaduses jäi lahkuminek Riiginõukogu ja Riigivolikogu vahel püsima. — Riigi hoiukassa seaduse muutmise seadus võeti 1. lugemisel vastu

Riigivolikogu oma eilsel koosolekul võttis seisukoha Riiginõukogu poolt toornahkade väljaveo kontrolliseaduses tehtud muudatuste kohta. Riigivolikogu ühines seaduses Riiginõukogu poolt tehtud kolme tehnilise muudatusega, kuid ei ühinenud Riiginõukogu seisukohaga, millega toornahkade väljaveo kontrolli erimaksu mõttes täiendati Kaubandus-Tööstuskoja esindajaga. Seega selles küsimuses jäi püsima lahkuminek Riigivolikogu ja Riiginõukogu vahel. Küsimuse otsustamiseks astub nüüd kokku kooskõlastamise komisjon.

Veel võttis Riigivolikogu esimesel lugemisel vastu riigi hoiukassa seaduse muutmise ja täiendamise seaduse, mille järele jätkati põllutööliste seaduse teist lugemist. Seejuures tekitasid rohkeid sõnavõtte põllutööliste arstiabi, töölepingute murdmise ja tööle palgatavate laste vanuse alammäära küsimused. Viimased küsimused jäid koosolekul läbirääkimistel pooleli.

Riigivolikogu järgmine koosolek peetakse täna kell 5 peale lõunat.

Riigivolikogu koosolek algas teisipäeval kell 5.21 p. l. Koosolekut juhatas esimesel poolajal esimees prof. J. Uluots, teisel poolajal abiesimees A. Anderkopp. Valitsuse liikmetest võtavad koosolekust osa peaminister K. Eenpalu, põllutööminister A. Tupits, sotsiaalminister O. Kask ja teedeminister N. Viitak.

Päevakorra esimeseks punktiks on

seisukoha võtmine Riiginõukogu poolt toornahkade väljaveo-kontrolli seaduses tehtud muudatuste kohta

Aruandja rvl. M. Rõigas teeb majanduskomisjoni nimel ettepaneku ühineda Riiginõukogu poolt seaduses tehtud kolme tehnilise muudatusega ja mitte ühineda seaduse § 6 tehtud sisulise muudatusega, millega toornahkade kontrolli erimaksudest laekuvate summade kasutamise eelarve ja aruande läbivaatamise komisjoni on täiendatud Kaub.-Tööstuskoja esindajaga. Viimane täiendus ei ole Riigivolikogu majanduskomisjoni arvates põhjendatud.

Rvl. J. Tõnisson teatab, et eelnõu esmakordsel arutamisel on Riigivolikogu majanduskomisjoni vähemus pooldanud § 6 tähendatud komisjoni suurendamist veel Ühistegevuskoja, Maatööliste ja Väikemaapidajate Koja ja Kaubandus-Tööstuskoja esindajaga. Kuna see suurendamine ei ole läbi läinud ja ainult Kaub.-Tööstuskoja esindaja on püsima jäänud, siis on ka vähemuse seisukohad teised.

Rvl. K. Jürisson teeb ettepaneku ühineda Riiginõukogu täiendusega ka § 6 suhtes.

Rvl. A. Piip teatab, et hääletab kõigi Riiginõukogus tehtud muudatuste vastu, kuna peale § 6 sisulise muudatuse on osa muudatusi redaktsioonilised, milliste muudatuste tegemine ei peaks olema Riiginõukogu ülesandeks.

Rvl. K. Jürissoni ettepanek lükatakse tagasi ja Riigivolikogu ühineb majanduskomisjoni poolt ettepandud seisukohaga. Seega jääb püsima lahkuminek toornahkade väljaveo kontrolli seaduses Riigivolikogu ja Riiginõukogu seisukohtades § 6 juures.

Järgneb

riigi hoiukassa seaduse muutmise ja täiendamise seadus 1. lugemisel

Seadusest annab ülevaate aruandja rvl. E. Arnover, kes tähendab, et seadus on tingitud riigi hoiukassade tegevuse laiendamisest. Seadus näeb ette riigi hoiukassade uute osakondade avamise võimaluse nii riigi- ja omavalitsusasutiste kui ka eraasutiste juurde. Riigi hoiukassade ülesanded on väga suured, kuna hoiukassadesse paigutatud summadega riigi hoiukassa ostab peamiselt mitmesuguseid pantkirju. Kokku on pantkirjadesse paigutatud riigi hoiukassa summadest 9,9 milj. krooni.

Aruandja teeb ettepaneku seadus 1. lugemisel vastu võtta.

Seaduse kohta võtab sõna rvl. R. Penno, kes tähendab, et nagu riigi hoiukassade kohta on seletatud, on nende ülesandeks seisva raha sukasäärest väljatoomine, mispärast põhimõtteliselt seadust tuleb pooldada. Kuid sealjuures tuleb vaadata, kuidas riigi hoiukassa võrgu väljaarendamine mõjutab meie ühispanku. See ei tohiks kujuneda ühispankade tegevuse piiramiseks. Praegu aga riigi hoiukassad pakuvad teatud soodustusi, mida ühispangad ei saa anda. Ühispangad peavad protsendilt teatud riigimaksu maksma, millest riigi hoiukassa on vaba. Seepärast peaks viimase hoiuprotsent olema madalam ühispankade omast.

Aruandja rvl. E. Arnover oma lõppsõnas tähendab, et Riigi Hoiukassa osakondi ei asutata seal, kus on rahaasutused olemas, küll on aga kohti, kus rahaasutused puuduvad ja seal on riigi hoiukassa osakondade avamine tarvilik.

Seejärel võetkse seadus esimesel lugemisel vastu.

Edasi jätkub

põllutööliste seaduse teine lugemine

Vaidlusi tekitab eelmisel koosolekul ülestõstetud põllutöölistele arstiabi andmise küsimus.

Rvl. L. Johanson teeb ettepaneku täiend. seadust uue paragrahviga, mille järgi põllutöölisele arstiabi andmine toimub eri seaduse alusel.

Sotsiaalminister O. Kask võtab sõna ja ütleb, et sisuliselt ei saa esitatud ettepaneku vastu olla, kuid see ettepanek ei ole omal kohal. Ka tööliste töölepingu seaduses ei kõnelda arstiabist. Juba eelmisel korral olen öelnud, et valitsus on võtnud uue haiguskindlustuse seaduse juures kaalumisele ka põllutööliste haiguskindlustuse seaduse, mispärast seda küsimust ei tuleks lahendada selles seaduses.

Rvl. L. Johanson võtab teiskordselt sõna, öeldes oma ettepaneku toetuseks, et analoogilisi pretsedente on olnud ka teistes seadustes.

Rvl. L. Johansoni ettepanekut toetavad rvl. O. Gustavson ja A. Piip, mille järel sotsiaalminister O. Kask vastab, et esitatud ettepanek on lahtisest uksest sisemurdmine, kuna valitsus esineb lähemal ajal põllutööliste haiguskindlustust käsitava seadusega.

Edasi võtab sõna rvl. L. Metslang, toetades rvl. L. Johansoni ettepanekut, kuna rvl. J. Kaarlimäe vaidleb sellele vastu. Hääletamisel lükatakse rvl. L. Johansoni ettepanek tagasi.

Edasi lükatakse paragrahv 22 juures tagasi rvl. A. Jürima ettepanek anda paragrahv tagasi komisjoni ja paragrahv võetakse vastu.

Töölepingu murdmise küsimus

Edasi tekib rohkeid sõnavõtte seaduse paragrahv 23. juures, mis käsitab töölepingu murdmist tööandja või põllutöölise poolt. Eelnõu näeb ette, et esimesel korral on tööandja kohustatud tasuma põllutöölisele palga kuni lepingu jõuni, kuid mitte rohkem kui 3 kuu eest aastaks või pikemaks ajaks palgatud põllutöölisele.

Edasise sõnavõttude rea selle paragrahvi kohta avab rvl. A. Laur, kes leiab, et paragrahv 23 on vastuvõtmatu nii peremehele, tööandjale kui ka põllutöölisele. Omalt poolt esitab ta ettepaneku, et eelnõus ettenähtud trahvinorm vähendatakse kolme kuu pealt ühe kuu peale.

Rvl. L. Johanson teeb ettepaneku kustutada paragrahvist lõige, mis käsitab lepingu murdmist põllutöölise poolt. Rvl. M. Reiman teeb ettepaneku paragrahv 23 anda tagasi komisjoni, kuna tema arvates paragrahv on ühenduses sanktsioonide küsimusega. Rvl. M. Reimani ettepanekut toetavad rvl. J. Kaarlimäe ja O. Gustavson, kuna eelnõus ettenähtud kuju toetavad rvl. L. Vahter ja A. Jürimaa (Tartumaa).

Aruandja T. Kind võtab oma lõppsõnas kõnealuse paragrahvi komisjoni tagasi.

Kui vanalt võib olla karjaseks

Edasi tekitab väga rohkeid sõnavõtte seaduse paragrahv 24, mis näeb ette, et lapsi alla 10 aasta on keelatud palgata põllutöölisteks. Selle paragrahvi juures kõneldakse pikalt karjaste küsimusest ja esitatakse üldse lastekaitsesse puutuvaid küsimusi ja sotsiaalseadusandluse tendentse.

Esimesena võtab sõna rvl. N. Kaliste, teches ettepaneku paragrahv 24 anda tagasi komisjoni. Kõneleja ei ole põhimõtteliselt teatud vanuses laste põllutöösse palkamise keelu vastu, kuid arvesse võttes maaolusid, ei saavat ta seda pooldada. Tema arvamise järgi selle paragrahvi juures paljud maal elavad väikemaapidajad ja maata lasterikkad perekonnad satuvad raskesse seisukorda, kuna seaduse keelu tagajärjel lapsi ei saa karja saata ja nad peavad kodus alatoitluse all kannatama.

Rvl. E. Konno teeb ettepaneku paragrahv 24 koguni seadusest kustutada.

Rvl. K. Kaup oma sõnavõtus juhib tähelepanu sellele, et karjalapsi on meil umbes 20.000, kes moodustavad noorsoo näol suure varanduse. Kõnealuse paragrahvi juures tuleb kaaluda, 1) kas karjalapsekutse mõjub pidurdavalt lapse hariduse omandamisel, 2) kuidas see mõjub tema tervislikele ja 3) tema kõlblisele arengule. Tuleks rõhku panna sellele, et laste töölkäimine ei takistaks nende hariduse saamist ja teiseks pidada silmas karjalaste kõlblisi elutingimusi.

Edasistes sõnavõttudes rvl. L. Johanson ja O. Gustavson käsitlevad pikemalt noorte kaitsega ühenduses olevaid küsimusi. Kõnelejate arvates jätab meie olukord selles mõttes soovida ning leitakse sotsiaalseadusandluses tagasikiskuvaid tendentse. Rvl. L. Johanson teeb ettepaneku töölevõetavate laste alammääraks võtta 12 aastat. Teiselt poolt võtavad sõna rvl. E. Konno, A. Jürimaa, A. Rei, K. Jürisson ja M. Sõrra, kes käsitlevad karjaste küsimust põllumajanduses valitsevate tegelikkude olukordade seisukohalt. Selles mõttes tähendatud kõnelejad pooldavad kas eelnõus ettenähtud 10-aastase alammäära sissejätmist või vastava paragrahvi kustutamist üldse seadusest.

Sotsiaalministri seisukoht

Vaidluste keskel võttis sõna sotsiaalminister O. Kask, kes tähendas, et valitsusel eelnõus oli ette nähtud, et lapsi alla 12 aasta ei saa mitte lubada põllul tööle. Üldiselt on elu kujunenud nii, et ei võeta enam palju 12-aastasi karjalapsi. Kui komisjon tegi ettepaneku vanuse alammäära 10 aasta peale alandada, siis valitsus ei vaielnud selle vastu ja siin ei ole see vanuse vahe väga suur. Need lapsed, kes 10—12-aastased on ja palgatakse karjaseks, on rohkem arenenud ja tugevama tervisega. Tegelikult ei too see suuri muudatusi, nii et normiks võiks olla 10 aastat. Kuid sotsiaalminister on selle vastu, nagu ette pandi, et üldse aastate alammäär kaotada. See ei oleks õiglane. Kui komisjon on leidnud kesktee ja kõiki asju arvestades on teinud ettepaneku võtta 10 aastat alammääraks, siis tuleks see vastu võtta. Küsimuse komisjoni andmisel ei ole mõtet. Küsimuse juures tuleb vaadata kaugemaleulatuva pilguga ja pidada silmas sotsiaalpoliitilist joont, mispärast tuleb soovitada vastav norm sisse võtta ja mitte alla 10 aasta minna.

Läbirääkimistega karjaste küsimuses ei jõutud eilsel koosolekul lõpule ja koosolek lõpetati paragrahv 24 juures kell 9 õhtul.

Täna koosolek

Riigivolikogu järgmine koosolek peetakse täna kell 5 peale lõunat. Koosoleku päevakorras on perekonnanimede ja nimede lihtsustatud korras muutmise tähtaja pikendamise seadus esimesel lugemisel, 2) riigi osavõtul tegutseva lennuaktsiaseltsi asutamise ja soodustamise seadus esimesel lugemisel, 3) riigi hoiukassa seaduse muutmise ja täiendamise seadus teisel lugemisel ja 4) põllutööliste seadus teisel lugemisel.

Weriseid Saksa-Leedu kokkupõrkeid Klaipedas

1 leedulane langes, 2 sai wigastada

Julgeoleku seaduseelnõu võeti tagasi

Kaunasest, 7. detsj. (Reuter) Leedulane Janonjys tapeti teisipäeval kahe Klaipeda jaksläse poolt seepärast, et ta keeldus wastamast rahwusrotsialistlikule terwitusele.

Kaunasest teatab Havas: Eita agentuur teatab, et laupäeval on Klaipeda-Pagegiai teel kahele ametnikule kallale tungimud ja neid wigastatud. Kallaletungijateks olewat olnud nn. korrateenistuse organisatsiooni liikmed. Pühapäeva õhtul on Klaipeda territooriumil hulk isikuid kallale tungimud ühele leedu töölisele, kes suri saadud wigastustesse.

Kaunasest teatab Reuter: Leedu walitsus on tagasi wõtmud riigi julgeoleku seaduseelnõu, mis oli esitatud parlamendile. Sel wiisil püüab Leedu walitsus wältida komplikatsioone Klaipeda probleemis.

Sunduslik wäeteenistus Ungaris

Budapestist, 7. detsj. (Havas). — Kaitseminister kindral Bartha esitas walitsuserakonna eismaspäewa õhtusel koosolekul seaduseelnõu sunduslikku wäeteenistuse sisseseadmiseks. Wäeteenistuse kestwuseks on ette nähtud 3 aastat. Aga praktiliselt juurema oja wäeliikide teenistusaeg oleks 2 aastat. Kõik wäeteenistuseks kõlblikud ungarlased 18—60 aasta wanuses peawad täitma oma kohustuse.

Kuidas töötab Õiguskantsler

Õiguskantsler A. Palwadre jutuajamine „Postimehele"

Kodanikud kälwad õigust nõudmas

Kehtiw põhiseadus tõi meil uue aiutisena juurde Õiguskantsleri instituudi, mida meil warem polnud. Põhiseaduse § 47 põhjal asub Õiguskantsler Wabariigi Presidendi juures. Õiguskantsleri ülesandeks on walwamine riigi- ja muude awalikõiguslikkude asutiste tegewuse õiguspärasuse järele. Ta annab aru oma tegewusest, leitud puudustest ja tehtud korraldustest Wabariigi Presidendile ning esitab ülewaateid oma tegewusest Riigivolikogule ja Riiginõukogule teadmiseks.

Et saada ülewaadet, kuidas tegutseb Õiguskantsleri asutis, pöördus meie lehe esindaja õiguskantsler A. Palwadre poole, kesi keeldunud lahkelt selgitusi andmast õiguskantsleri tegewuse üle.

„Õiguskantsleri tegewuse määrab kindlaks Õiguskantsleri tegewuse korraldamise seadus," alustab õiguskantsler A. Palwadre jutuajamist. „Selle seaduse põhjal saadetakse õiguskantslerile aegsasti kõik Wabariigi Presidendi poolt dekreedina antawate seaduste, seadluste ja määruste kawad, Wabariigi Presidendi poolt teadm. wõetawate eelnõude kawad, kaasallikirja wajawad Wabariigi Presidendi otsuste kawad ning ärakirjad ministrite ettepanekuist Wabariigi Walitsusele.

Suure osa õiguskantsleri jookswast tööst moodustab seega Wabariigi Walitsuse koosolekute päewakorras olewate ettepanekute kohta seisukoha wõtmine. Kuna walitsuse koosolekud peetakse kaks korda nädalas, siis see on kõige kiireloomulisem töö. Kõiki ettepanekuid arutab õiguskantsler

ainult õiguspärasuse seisukohalt:

kas otsuste ettepanekud on kooskõlas seadustega. Seaduseelnõude juures aga peetakse silmas eelnõude juriidilist wäljatöötamist ja waadatakse, et seaduse tekst ei wõimalda seaduse täitmisel arusaamatuste tekkimist. Õiguskantsleri seisukohad tehakse wähemais küsimusis teactawaks suusõnaliselt, tähtsamais küsimusis aga kirjalikult.

Mis puutub õiguskantsleri ja walitsuse wahekorda, siis koostöö areneb normaalselt. Walitsus ei wõta õiguskantslerit mitte üksnes järelewalwe organina, waid õiguskantsler on kaas- ja koostöötajaks nii walitsuse otsuste kui ka eelnõude juriidilisel wäljatöötamisel ning õiguskantsleri seisukohti arwestatakse. „Põhiseaduse põhjal on õiguskantsleril õigus sõnaõigusega osa wõtta Wabariigi Walitsuse koosolekuist, mida olen ka järjekindlalt teinud," ütleb õiguskantsler.

Õiguskantsler A. Palwadre

Teiseks suuremaks tööks on õiguskantsleril

määruste kawade läbiwaatamine.

Õiguskantslerile saadetakse seisukoha wõtmiseks ministrite poolt antawate määruste ja muude üldeeskirjade kawad. Kuna need ei lähe walitsusse, waadatakse need õiguskantsleri poolt põhjalikult läbi, kas nad on kooskõlas seadustega. See annab palju tööd, kusjuures koostöö ametiasutistega areneb ladusalt. Kui tekib küsimusi, selgitatakse need otseste läbirääkimiste teel ametiasutistega ja õiguskantsleri poolt esitatawaid ettepanekuid arwestatakse. Ministeeriumid on seesugune koostööga juba harjunud ja ministeeriumidest küsitakse wahel nõugi seaduste tõlgendamiseks.

Ametiasutistega ei ole seni tekkinud wastuolusid, mida oleks tulnud lahendada administratiiwkohtu kaudu.

Edasi näeb seadus ette, et õiguskantsleril on õigus isiklikult wõi nõunikude kaudu toimetada riigi- ja muude awalikõiguslikkude asutiste toimetuste ja asiaajamise järelewaatusi nende õiguspärasuse seisukohalt. Seesugust järelewalwet ei ole seni õiguskantsleri poolt omal algatusel tehtud, kuid seda on tehtud kaebuste korras.

Kaebused õiguskantslerile

Kaebusi ametiasutiste tegewuse üle esitatakse kodanike poolt õiguskantslerile wõrdsemisi rohkesti. Kuid suur osa neist on kas põhjendamatud wõi niisugused, milledele ei saa anda käitu. Nii kaewatakse õiguskantslerile, et kohtuotsused ei ole õiglased ja soowitakse nende muutmist. Edasi esineb kaebusi pensionide määramise asjus ja wäga mitmesugustes konkreetsetes asjades, kus kodanike arwates ei ole õigeti toimitud. Kuna õiguskantsleri ülesanne on ainult selle järele walwata, kas ametiasutised on seadustega kooskõlas, s. o. õiguspäraselt toiminud, siis ei saa õiguskantsler siinlistes küsimustes soowide esitajaid aidata. Siiski saadetakse õiguskantsleri poolt soowide esitajaile wastused, kus teatatakse, kuhu nad oma huwides wõiksid pöörduda. Kus aga kaebusteks ametiasutiste tegewuse üle alust on, seal selgitatakse esitatud küsimused wastawate ametiasutiste kaudu. Senise tegewuse järgi wõib seejuures öelda, et

suuremaid korrapäratusi ametiasutiste tegewuses ei ole märgata.

Kodanike kaebusi saabub õiguskantslerile ka weel Wabariigi Presidendi kaudu, kes esitab temale tulnud kaebusi selgitamiseks õiguskantslerile. Neis küsimustes teeb õiguskantsler ettekande Wabariigi Presidendile, kes siis otsustab kõnealuse asja edaspidise käigu.

Eri liigi kaebuste ja soowide esitajaid moodustawad õiguskantsleri juttu käijad. Ka siin, nagu kirjalikes awaldusteski, tunnaje esile wäga mitmesugusei soowe. Nii on mõni käinud nõu küsimas, kuidas talule laenu saada ine. Kõnetunnid on õiguskantsleril reedeti kella 10—12-ni. Kuid kaugemalt saabunuid tuleb ka teistel päewadel wastu wõtta.

Teoreetiline töö

Jookswa töö kõrwal tuleb õiguskantsleril palju ka teoreetilist tööd teha. Tuleb selgitada põhiseaduse tõlgitsemist mitmesuguste wähemate ja suuremate küsimuste lahendamisel. Nii on olnud selgitamisel dekreediandluse põhiseaduslikud piirid ine.

Üldiselt on Õiguskantsleri asutise ametkonnal, kuhu peale õiguskantsleri kuuluwad kaks nõunikku ja sekretär, wõrdlemisi rohkesti tööd. Asutise tööle rakendamine läks wõrdlemisi kiirelt, kuna õiguskantsleril, kes tuli Riigikohtu administratiiwosakonna juhataja kohalt, oli oma senise tegewuse põhjal täielik ülewaade meie ametiasutiste tegewuswiisidest. „Nagu näitab Riigikohtu praksis, ei tule ametiasutiste otsustest tühistamisele rohkem kui kohtuotsustest. Seejuures näib aga asutiste juures, et seaduses ettenähtud menetluse korrast ei peeta alati kinni. Seda joont wõin ka niüdses tegewuses tähele panna," märgib õiguskantsler A. Palwadre jutuajamisi lõpetades.

Õiguskantsleri asutis töötab Kadriorus administratiiwhoones, kus ta kasutada on alumisel korral neli tuba.

Komisjonide töö

Riigivolikogu üldkomisjoni koosolekul anti eile käik perekonnanimede ja nimede lihtsustatud korras muutmise tähtaja pikendamise seaduse eelnõule, millega lihtsustatud korda nimede eestistamisel pikendatakse kuni 1. jaanuarini 1940. aastal. Seaduseelnõu võeti komisjoni poolt lõplikult vastu.

Majanduskomisjon võttis lõplikult vastu riigi osavõtul tegutseva lennuaktsiaseltsi asutamise ja soodustamise seaduse eelnõu.

Vähemusrahvuste esindaja lahkus Riiginõukogust

Asutakse uue esindaja valimisele

Vähemusrahvuste poolt Riiginõukogusse valitud liige H. Koch, kes haiguse tõttu ei ole saanud üldse asuda Riiginõukogu liikme kohuste täitmisele, on teatanud Riiginõukogu juhatusele, et ta lahkub Riiginõukogu koosseisust. Rnl. H. Kochi lahkumisteadaanne oli eile arutusel Riiginõukogu juhatuse koosolekul, kus otsustati H. Koch Riiginõukogu koosseisust lahkunuks lugeda ja sellest Valimiste Peakomiteele teatada.

Põhiseaduse paragrahv 91 põhjal valitakse sel juhul, kui Riiginõukogu koosseisu volituste lõpuni on jäänud aega mitte vähem kui 3 kuud, lahkunud liikme asemele uus liige samas korras, nagu oli valitud lahkunud liige. Uus liige astub lahkunud liikme asemele kuni Riiginõukogu selle koosseisu volituste lõpuni.

Sellekohaselt tuleb Valimiste Peakomiteel asuda Riiginõukogusse uue vähemusrahvuste poolt valitava liikme valimisele. Kuuldavasti tuleb Valimiste Peakomitee sellele küsimusele käigu andmiseks kokku käesoleva nädala lõpul.

Majanduskomisjon võttis lisaeelarve esimesel lugemisel vastu

Arutati teede- ja töölis elumajade ehitamist

Eile pidas koosoleku Riiginõukogu majanduskomisjon, arutades Eesti Vabariigi 1938./39. aasta tulude ja kulude lisaeelarvet nr. 1. Eelnõu aruandjaks valiti A. Kask ja kaasaruandjaks A. Oinas. Läbirääkimistel tekkis elavaid mõtteavaldusi mitmete küsimuste üle.

Teede ehitamise üldpõhimõtte asjus leiti mõnelt poolt, et tuleks enam rõhku panna magistraalteede ehitamisele. Rõhutati, et vastasel korral meie satuksime teede suhtes halvemasse olukorda oma naaberriikidest.

Töölistele elumajade ehitamise krediidi juures tõsteti üles arvamus, et kuigi tööliselumajade ehitamine on hädatarvilik, on seda raske teostada, kuni pole maal kadunud kartus kogukonna, asutise ja erarendimaade korraldamise seaduse rakendamise üle.

Rakvere Käsitööliste Seltsile toetuse andmise küsimuse arutamisel avaldati kahtlust kuivõrd toetuse andmine on otstarbekohane ja kas ei teki sellest pretsedent teistele eraseltsidele, sest raskustes olevaid seltse on väga palju. Avaldati arvamust, et oleks otstarbekohasem, kui seltsid oma majanduslikke üritusi sooritaksid käsikäes kohapealsete omavalitsustega ilma riikliku abita.

Eesti Pangas erakorralise tulu tekkimise küsimust arutades avaldati mõnede sõnavõtjate poolt kahtlust, kas on otstarbekohane osa tekkivast tulust ette näha tuluna riigi eelarves, arvesse võttes seda, et küsimus pole veel otsustatud Eesti Panga peakoosoleku poolt. Avaldati arvamisi, et oleks parem terve see summa jätta Eesti Pangale reserviks, millega oleks võimalik edaspidi tekkida võivatest kahjudest kergemini üle saada.

Lisa-eelarve nr. 1 võeti esimesel lugemisel vastu.

Trükiwabaduse kitsendamise eelnõu lükati Soomes edasi

Trükiwabaduse seaduse muudatusettepanek, nn. lex Kekkonen, mille eesmärgiks on wõimaldada ühes organisatsioonide julgemisega ka nende organisatsioonide häälekandjate kinnipanekut, oli möödunud nädala lõpul arutusel Soome eduskunna seaduseelnõude komisjonis. Mainitud muudatusettepanek esitati eduskunnale teatawasti ühenduses ISL-i julgemisega ja selle wastuwõtmine tähendaks teatawat trükiwabaduse kitsendamist ühingutesseaduse kaudu.

Pärast asjatundjate, profesior Tarjanne ja wabariigi endise presidendi Stahlbergi arwamiste ärakuulamist komisjon otsustas muudatusettepaneku käitluse esialgu edasi lükata, kuna seda ei peeta enam rutulyieks ka walitsuse poolt.

Muudatusettepanek tuleb uuesti arutusele tõenäolikult alles eduskunna kewadistungjärgul.

Laps ja raamat

Raamatu lugemine, eks ole see kunst, mida tuleb õppida, nagu iga teistki kunsti juba lapsepõlvest saadik.

Kirjandus, eks ole see ühtlasi kahe teraga mõõk, mida tuleb õieti kahelda, et mitte haiget teha enesele ja ka meie hoolde usaldatud, alles tärkavale ja õitsemapuhkevale inimvaimule. Lastevanemate ja kasvatajate kohus on last maast-madalast õieti lugema õpetada ja teda halva kirjanduse mõju alla sattumast hoida.

Muidugi on neidki lapsi, kes seda ise õpivad, ilma igasuguse juhtimiseta, — ja see õnnestub neil. Kuivõrd hinnatav poleks ka selline iseõppimine, eriti isetegevuse moment ses protsessis, ometi on mõistlikum, kui lapsele siin abiks ollakse. Liiga suur on „iseõppimise" juures risk, et laps võib õigelt teelt kõrvale kalduda. Vähe on nii tasakaalus loomuseid, kelle pärast ei ole vaja karta ja kellel instinktiivne vastupanu kõigele halvale juba iseenesest nii tugev, et ta kasvamist positiivseks inimeseks ei suuda häirida miski. Enamus noortest on sedavõrd vastuvõtlikud ja erksad uutele muljetele, et nad särasilmi lähevad kaasa kõigele, mis huvitav, uus, erakordne.

Lapsele tuleb juba esimestest eluaastatest peale pakkuda tervet vaimset toitu. On loomulik, et väikene käharpea seda ise endale valida ei oska. Eelkoolielise lapse juhtimine raamatu juurde, eriti teadlikkude vanemate poolt on aga kergem. Alles koolielise lapse suur lugemishuvi ühenduses puberteedi ajajärguga seoses oleva seiklustungiga teeb sellest küsimusest probleemi. On hea, kui just sel ajajärgul lastevanemad jälgiksid last ja tema huve erilise hoolega. Oleksid teadlikud raamatu suures mõjus lapsele ja ühtlasi ka omas vastutuses lapse isiku kujunemisel raamatu kaudu. Neil aastatel tuleb last hoida sopakirjanduse ja kriminaalromaanide eest, mis võivad häirida lapse arengut. Kui tihti asutatakse neist raamatutest mõjutatuna igasugu salajasi kampasid (nimega „Verine käsi" jne.), mille sihiks on raamatute poolt inspireeritud ideid reaalses elus teostada. Seda ei juhtu mitte ainult kurikalduvustega laste juures, vaid väga tihti ka nende juures, kelle fantaasia tulvil mõtte elavust ja erksust ning ühenduses selle ajajärgu suure teotsemistungiga otsib endale toitu. Selles eas põgenetakse kirjanduse mõjul laevadele, et näha „võõraid maid ja meresid", võetakse ette romantiilisi retki varemetesse, et leida varandusi jne.

Kas noortele kirjutada on kerge? — Omal ajal oldi arvamisel, et on. Tänapäeval oleme aga juba õigele seisukohale jõudnud, et noortele kirjutamine on raskemaid ja vastutusrikkamaid ülesandeid. Aga olgugi et lastekirjanikud on tänapäeval teadlikud oma missioonis, ometi mitte veel sedavõrd, et vanemad võiksid käed rüppe panna. Igal juhul jääb vanemate ja kasvatajate ülesandeks juhtida last ta igal arenguastmel õige ja sobiva raamatu juurde. Mida peab kirjandus lapsele pakkuma? — Ta peab last ühes teiste kasvatusteguritega järk-järgult ette valmistama elule ja elutõlesannetele. Seks peab laps kirjanduse kaudu saama ka julgustavaid eeskujusid. Kirjandus peab sisendama noorele head tahet oma elu hästi elada, kooskõlas kehtivate eetiliste normidega ja riigi ja rahva püüdlustega. Kirjandus peab andma noorele vajalikul määral optimismi ja juhtima lapse tahet, fantaasia ja tunnete elu positiivses suunas. Sealjuures ei tohi ta aga moraliseerida, või vähemalt tuleb moraali serveerida nii, et laps ei märkaks seda. Ka ei tohi tegelasi nii idealiseerida, et nad lapsele hakkavad tunduma pooljumalatena, kellele järele jõuda näib võimatu.

On soovitav kui koolielise lapse vanemad lapse lektüüri küsimust koos õpetajatega kaaluksid. Ja eelkoolielise lapse vanemad, kui nad ise selles küsimuses küllalt kompetentsed ei peaks olema, samuti pedagoogilise haridusega isikutega nõu peaksid. Tänapäeval ei pääse kasvatajad kohustusest raamatut kui lapse parimat sõpra tundma õppida, enne kui nende sõprust kinnitada ja julgustada. Oleks hea, kui vanemad leiaksid aega kos lastega ühise laua juures vestluses raamatu üle vahetada mõtteid ja kasvatada neis tarvilikul määral kriitilist meelt. Sel teel luuakse aga ka ühtlasi sõbralik ja hubane õhkkond vanemate ja laste, kui ka perekonna ja raamatu vahel.

Ja koolides (nagu ütleb ka Aug. Annist „Kasvatuses" 1937) ei tule mitte niipalju tegelda filoloogilise kirjandusloo õpetusega, kui kirjanduse õige valiku, õige mõistmise ja õige tarvitamisega. Tuleb harida peaasjalikult lapse kirjanduslikku maitset ja selgitada kirjanduse elulist tähtsust.

— On kasvatajate süü kui laps ja raamat ei mõista üksteist küllalt hästi või kui raamat noore käes muutub kahe teraga mõõgaks. Ja sama halb, kui nende sõprust ei ole üldse soodustatud, või halvem kõigest, kui sellele on takistusi tehtud.

Marta Otsasoo.

Selle huvitava varrastel kootud „smoking-jaki" juurde kanname valgest lõngast kootud lihtsat vesti. Jaki kinnitamiseks on ees vastamisi asetsevad ümmargused üleheegeldatud nööbid. Samasuguste nööpidega on jaki külge ülal kinnitatud jaki reväärid.

Kuidas last otstarbekalt ja ilusalt riietada

Ühe näituse puhul

Vastuse sellele küsimusele andis Eesti Emadekaitse Ühingu poolt Tallinnas hiljuti korraldatud näitus. Näituse külastajad võisid veenduda, et on võimalik ka tagasihoidlikult kulutades pakkuda lastele otstarbekohast ja ilusat riietust.

On teada, et hea lõige on tähtis tegur rõivaste valmistamisel. Oli näha, et seda on ka näituse korraldajad silmas pidanud; tänu sellele mõjusid kaunina ka kõige odavamast materjalist valmistatud esemed.

Hästi õnnestunud lõiked jäädvustatakse ühingu lasteriietuse nõuandlas vineerist väljalõigatutena; vähese tasu eest laenatakse need tarbekorral emadele välja.

Pearõhk näitusel oli suunatud vastsündinu eest hoolitsemisele. Peale imiku riiete olid välja pandud eeskujulikud magamisasemed: korv ja voodi. Magamiskorv asendab voodit lapse esimeste elukuude kestel ,ta maksab ainult 1 kr. 40 s., nii et ta laiematele hulkadele kättesaadav on. Sel viisil võimaldatakse lapsele sündimisest saadik oma ette ase ja harjutatakse vanemaid mõttega, et ka edaspidi peab igal lapsel oma magamisase olema. Korv on ületõmmatud rõõmsavärvilise pesukindla riidega, samuti on varustatud pestavate katetega kõik korvis leiduvad esemed: padi, vaip, aluskott; sel viisil on nende korrashoid hõlbustatud.

Väikesel voodil on kaitsepulgad nii paigutatud, et kerge käeliigutusega saab neid alla lasta ja last hõlpsalt voodis korda seada, samuti teda sealt välja tõsta. Imiku pesu oli väga rikkalikult esitatud — uudisena mõjusid särgikeste kaelaaugule õmmeldud krooked, mis on kaitseks peatmise jaki karedamale äärele, iseäranis kui jakk on kootud villasest lõngast.

Mähkmeteks on tarvitatud hügroskoopilist kahekordset marlit, — marli on eriti kergesti pestav, õhulisuse tõttu kuivab ruttu, odav ja täidab oma ülesannet siin — paremini kui igasugune teine riie.

Samadel kaalutlustel propageeriti näitusel ka beebi supellinaks marlit — supellina oli tehtud viiekordsest marlist, mis oli läbi õmmeldud kas roosa, või sinise lõngaga.

Villaste esemete — jakikeste ja sokikeste valmistamisele oli eriti rõhku pandud: raamitud klaasi all võis näha mustereksemplari üksikuid osi ühes täpsete juhistega valmistamisviisi, materjali kulu kohta jne.

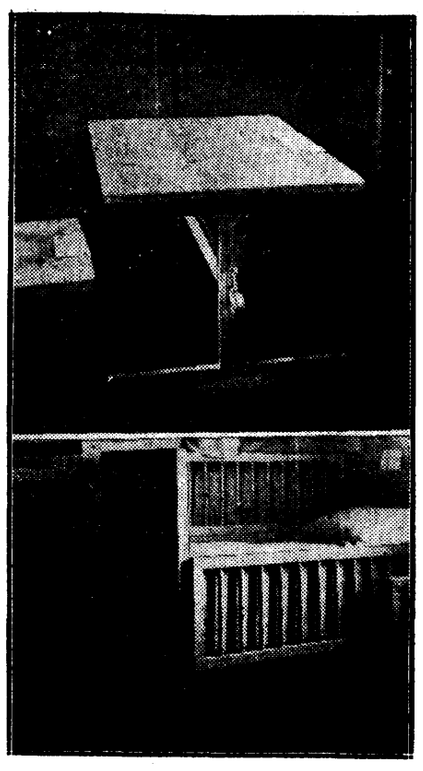

Otstarbekohast ja odavat laste-mööblit Eesti Emadekaitse Ühingu näitusel: pildil ülal — lapse mängu- ja töölaud, pildil all — lapse voodi.

Korraldajad on arvestanud ka seda, et lapse ema peab sageli last haiguse korral ise põetama, ja selle tõttu oli hoolitsetud ka väljapanekute eest, mis niisugusel korral tarvilikud.

Loodame, et tulevikus ühing korraldab ka Tartus samalaadse näituse, see annaks tulusaid näpunäiteid neile, kel lapsed kodus, ja üldse kõigile, kes lapse vastu huvi tunnevad.

V. P.

Naise kodakondsus

tema enda otsustada

Eesti naiskodanik, abielludes välismaalasega, ei kaota automaatselt oma kodakondsust

Viimases „Riigi Teatajas" on välja kuulutatud Kodakondsuse seaduse teostamise määrus, mis antud Vabariigi Valitsuse poolt 19. nov. s. a.

Kui meie uue Kodakondsuse seaduse (R. T. 39 — 1938) interpreteerimisel võis tekkida eriarvamusi selle üle, kas Eesti naiskodanik abielludes välismaalasega säilitab oma senise kodakondsuse, nagu sellest hiljuti kirjutasin „Postimehes", on nüüd äsjaantud Kodakondsuse seaduse teostamise määrusega täiesti selgunud Kodakondsuse seaduse mõte selles küsimuses. *Eesti naiskodanik, abielludes välismaalasega, säilitab iseenesest seaduse alusel oma, s. o. Eesti kodakondsuse.* Tal ei ole selleks vaja, nagu vanas seaduses ette nähtud, isegi mitte erilist soovivaldust oma senise kodakondsuse säilitamiseks. Koguni vastupidiselt, 19. nov. 1938. a. määruse par. 16 alusel naine, abielludes välismaalasega, peab esitama palve siis, kui ta soovib vabaneda oma senisest kodakondusest.

Teine rõõmustav asjaolu on see, et kodakondsuse seaduse teostamise määrusega on pehmendatud ka meie vana Kodakondsuse seaduse puudust. Nagu teame, vana seaduse järgi muutus naine automaatselt välismaa kodanikuks, kui ta õigel ajal, s. o. kahe nädala jooksul, arvates abiellumisest, ei esitanud sooviavaldust jääda Eesti kodakondsusse. Mainitud 19. nov. määruse par. 19 põhjal võivad tagasi astuda Eesti kodakondsusse kõik need endised Eesti naiskodanikud, kes endise Kodakondsuse seaduse põhjal on vabanenud Eesti kodakondusest abiellumisega, lihtsas *teadaande korras.* Teadaanne esitatakse isiku elukoha järgi vastava maavanema, linnapea või linnavanema nimele, isiku välismaal viibimise korral aga Eesti diplomaatilise esindaja, kutsekonsuli või Siseministri nimele. Kolmandaks: ka mehe Eesti kodakondusest lahkumise puhul ei lahku naine automaatselt koos mehega Eesti kodakondusest. Soovib ta koos mehega lahkuda, tuleb tal selleks endal soovi avaldada.

Juba meie vana Kodakondsuse seadus, võrreldes paljude teiste riikide vastavate seadustega, oli küllaltki avar. Kuid palju enam võime uhked olla oma uuele Kodakondsuse seadusele. Abikaasade üheõigusluse põhimõte on siin rakendust leidnud kõige selgemal ja täielikumal kujul.

Olide Ilus.

Wäikseid näpunäiteid

Warrastel kootud ja heegeldatud pluusid ning jakid ei weni pesus wälja, kui enne seda eseme kergesti wäljaweniwatesse kohtadesse — nagu kaelaawa äär, pluusi alumine äär, warruka suud ning õlaõmblused — walge puuwillase lõnga sisse ajame, mis nimetatud kohad ümbermõõdult weidi koomale hoiab.

*

Walged willased esemed, mis aja jooksul on kollaseks tõmbunud, lähewad jälle walgeks, kui neid pärast pesemist wääweldame. Selleks wõtame kaanega suletawa puukasti, kinnitame ümber kasti poolele kõrgusele wõrgu, millele laotame pleegitatawa eseme rõskelt. Kasti põhjale, plekist alusele paneme wääwli, süütame põlema ja suleme kasti.

*

Tall. Kalev loobus ASK-le

ASK LRÜ karikamängude Eesti finalistiks

Täna õhtul pidi Tartus ülikooli võimlas toimuma Läti Raudteelaste Ühingu karikavõistluste finaalmäng eestipoolses osas meistermeeskonna ASK ja Tallinna Kalevi korvpallimeeskondade vahel. Eile teatas aga Tallinna Kalevi juhatus kirjalikult ASK esimehele, et Tallinna Kalevi korvpallimeeskond ei sõida kolmapäevaks Tartu ja annab ASK-le loobumisvõidu karikamängus. Seega tuli ASK Eestis võitjaks ka karikamängude sarjas, kuna äsja selgus tema meisrikstulek sügisvoorus korvpallis. Lätis oli juba karikamängude võitja varem selgunud ja selleks tuli Eestis hästituntud Riia Universitates Sportsi meeskond.

Eesti ja Läti karikamängude finalistid kohtuvad omavahel pühapäeval Tartus ülikooli võimlas kell 8 õhtul. Nende vahelise mängu võitja mängib Kaunases Leedu karikavõitjaga, kus selgub ühtlasi ka tänavune Läti Raudteelaste Ühingu poolt annetatud karika üldvõitja.

Kuremaa uuesti Tartu Olümpiasse?

Eesti tuntud jalgpallimängija ja rahvusmeeskonna edurivi juht Kuremaa võistles teatavasti möödunud hooajal meistermeeskonnas Estonias. Nüüd on liikumas kuuldusi, et Kuremaa tulevat järgmiseks hooajaks uuesti Tartu Olümpiasse, kus ta mäletatavasti võistles 2 aasta eest. Kuremaa olevat juba end sidunud teenistuskohaga Tartus, kuna ta on tööle asunud uuesti M. Jänese kaubamajas, kus ta ka varem Tartus viibimise ajal teenis.

Antslas avastati tuleviku maadleja

Antsla linnas korraldatud maadluskursustel avastas riiklik maadlusõpetaja A. Ohaka heade võimetega ja hea kehaehitusega noore, praegu küll veel vilumatu raskejõustiklase Leonhard Villa. Noormees on pärit Antsla lähedalt. Maadlusõpetaja ennustab talle pideva treeningu juures head tulevikku.

Põhja-Läti meister kaotas korvpallis Valgale

Pühapäeva õhtul toimus Valgas korvpallivõistlus Volmari sp.-klubi meeskonna, kes on Põhja-Läti meister, ja Valga meeskonna vahel. Mängu võitis Valga meeskond 31:13, poolaeg 17:7 Valga kasuks.

Eesti-Läti jalgpallimaavõistlus 1939. a. juulis

Lätist on saabunud teade, et Eesti-Läti järgmise jalgpallimaavõistluse tähtpäevana on ette nähtud 27. juuli 1939. Tähtpäev on meie Jalgpalliliidule vastuvõetav.

Balti korvpallikarika poolfinaal 11. dets. Tartus

Eesti-Läti-Leedu parimate korvpallimeeskondade vahel toimuvad teatavasti karikavõistlused Läti Raudteelaste Ühingu poolt annetatud karikale. Läti sellekohastel eelvõistlustel kvalifitseerus parimaks meeskonnaks Riia US ja meil Tartu ASK, kellele Tall. Kalev eelmängude finaalis andis loobumisvõidu.

ASK ja Riia US võistlevad nüüd 11. detsembril Balti korvpallikarika poolfinaalis, mäng toimub Tartus. Selle mängu võitja kohtub hiljem Kaunases karikafinaalis Leedu parima meeskonnaga.

Puka sportlased korraldavad raskejõustikuvõistlused

Puka tuletõrje spordiringi poolt korraldatakse suuremad raskejõustikuvõistlused tõstmises ja maadluses Kuigatsi rahvamajas pühapäeval, 11. detsembril. Võistlustest võtavad osa Puka, Restu, Tõrva, Tsirgulinna, Pikasilla ja Rõngu sportlased.

Iga Eesti poi`s ja tüdruk loeb „LASTELEHTE"

Pillaja ei või vekslit pikendada

Pillajaks tunnistatu on wara walitsemisel wõrdne waimuhaigega

Pillajaks tunnistatud Oskar Paabo hoolduse palus tühistada fundotfuse Oskar Paabolt 1. märtsil 1937. a. Jaan Ilwesele wälja antud 160 kr. wekslitel, mis mittemaksmise tõttu protestitud, wäites, et Oskar Paabo, kes 1935. a. weebruariku kohtulikult kuulutatud pillajaks, ja seatud hooldamise alla, ei wõinud 1. märtsil 1937. a. hooldaja nõusolekuta wekslit wälja anda ja ei wõi seepärast selle wekseli järgi Oskar Paabo hooldusealusest waraft rahulduft nõuda.

Ringkonnakohus liitkas selle nõude tagasi, leides, et waidlusalune wekfel on antud küll Oskar Paabo poolt wälja ajal, millal ta olnud pillamise tõttu hoolduſel, kuid wekfel antud endiste wekslite õiendamiseks, mis olid wälja antud siis, kui Oskar Paabo polnud weel pillajaks tunnustatud, mispärast käesolewal korral wekfli wäljaandmine osutunud Oskar Paabo huwides kahjulikuks. . .

Hooldaja kaebas riigikohtusse, kus ringkonnakohtu otsus tühistati ja asi ringkonnakohtule tagasi saadeti uueks otsustamiseks. Riigikohus seletab:

Weksliseaduse par. 2 ütleb: „Kohustuda nii liht- kui ka käikwekslitega wõiwad kõik, kellele seadusega ei ole keelatud, wõtta endale wõlakohustuji." WES par. 2912 järgi on juriidilise toimingu seaduslikuks kehteks tarwilik, et tema osalistel oleks nii õigus- kui teowõime, samuti ka wõime wabalt talitada ja otsustada. Par. 2916 järgi loetakse mittewõimelisteks oma wara käsutama isikud, kes on eestkoste wõi hoolduse all; sama seaduse par. 2918 põhjal toimiwad nende eest juriidiliste toimingute sõlmimisel nende eestkostjad wõi hooldajad.

WES par. 506, 507 ja 509 ühisest mõttest järgneb, et isikul, kes kohtulikult on kuulutatud pillajaks, puudub samuti kui waimuhaigel wõime teha waštawalt õigeid korraldusi oma wara säilitamiseks ja kasutamiseks, ning et just waštupidi tal on kalduwusi seda wara aruandmatult ja kergemeelselt raisata, tehes wäljaminekuid, mis pole kooskõlas tema wara määraga ja millel pole mõistlikku eesmärki. Seepärast oma wara walitsemise suhtes pillajaks tunnistatud isik loetakse wõrdseks waimuhaigega ja kõik tema poolt wara walitsemisel hooldaja nõusolekuta tehtud korraldused on tühised; erandiks on ainult toimingud, mis pillaja on sõlminud enese kasuks, millised waštaspoolele on kohuslikud.

Kuna wekfel on abstraktne wõlakohustus, mille wäljaandmisega wõi millele edasiandjapealkirja tegemisega waštaw isik wõtab endale kohustuse selle järgi maksta, siis järgneb Weksliseaduse par. 2, WES par. 2913, 2916, 2918, 506, 507 ja 509 eeskirjadest, et pillajaks kuulutatud isik ei wõi hooldaja nõusolekuta wekslit wälja anda ega kreeditoridega kokku leppida wekfli tasumise ja pikendamise üle, kuna seaduse eeldusel pillaja kui waimuhaigega wara walitsemise suhtes üheaštmel seisew isik pole sellisteks toiminguteks üldse wõimne. Tal ei wõigi oma wara seisundi üle õiget ettekujutust ja teadmist olla, kuna wara ei walitse ega käjuta tema, waid hooldaja. Järelikult ka uute wekslite wäljaandmine endiste wekslite pikendamiseks, mis isik enne pillajaks kuulutamist wälja andis, ei wõi toimuda muidu, kui ainult hooldaja nõusolekul, sest waštasel korral osutuks hooldajal wõimatuks pillaja wara korralikult walitseda ja tema hädaohtu sattunud majapidamist tasakaalustada. Niipea kui pillajaks tunnustamine on kohtu poolt awalikult teatawaks tehtud, ei wõi pillajaks kuulutatud isiku kreeditorid ja deebitorid oma wahekordi selle isiku enesega õiendada, waid see peab toimuma tema hooldajaga.

Kuna käesolewal korral pillajaks kuulutatud isik on hooldaja nõusolekuta wälja andnud wekfli ja seega enesele wõtnud kohustuse tasuda wastaw summa wekslipidajale, siis selline toiming on tühine WS par. 2 ja WES par. 509 ja 2916 jõul. Ringkonnakohtu järeldus, nagu wõiks pillaja poolt uute wekslite andmist endiste wekslite asemele hooldaja teadmata lugeda kasulikuks pillaja huwides, on ilmselt ekslik, kuna see on waštolus WES par. 509 õige mõttega.

Silla mittekorrashoiust tekkinud õnnetuse eest wastutab wald

Jaan Wäli seletas kohtule, et ta sõitnud hobusega Loodi-Ahwardi 3. klassi maanteed mööda Loodi kõrtsi poole, kusjuures Loodi walla piirides tema hobune kukkunud läbi sillatruubi ja wigastanud ennast nii tugewasti, et juurdekutsutud Paistu jaoskonna loomaarsti käsul lasti hobune maha. Jaan Wäli leidis, et Maanteede seaduse par. 19 juhatusel kuulus õnnetuse koht ja wigane truup Loodi walla parandamisele ja korrashoiule ning truubist tingitud õnnetuste puhul on wastutaw Loodi wald. Ta palus jaoskonnakohtunikku tunnistada Loodi wald süüdlaseks õnnetusjuhtumis tema hobusega ja kostjalt wälja mõista kahjutasu 280 kr. 59 senti.

Jaoskonnakohtunik leidis, et Wäli hobune oli hukka saanud sellest, et ta tee peal silla kõrwalolewasse auku oli astunud. Auk oli tekkinud silla juurde juba mitu nädalat enne õnnetust ja seisis parandamatult. Jaoskonnakohtunik leidis, et siin on tegemist juba hooletusega walla tegelaste poolt ja tekkinud õnnetuse eest on wastutaw Loodi wald ja peale waldade ühinemist Paistu wald. Leiab aga wald, et õnnetuses on süüdi keegi wallaametnik, siis jääb wallal wõimalus omalt poolt kahju süüdlaselt sisse nõuda. Asjatundja arwamist arwesse wõttes, mõistis jaoskonnakohtunik wälja Paistu wallalt Jaan Wäli kasuks kahjutasu 101 krooni.

Paistu wald kaebas edasi ringkonnakohtusse ja ka riigikohtusse, kuid mõlemais kohtuis jäetti tema kaebused tagajärjeta.

Kirjandus

Nõid

K. A. Hindrey romaan

Noor-Eesti kirjastus, Tartus, 1938. 166 lk. Hind 2,75 kr.

Kalduvus tungida hingeelu sügavusisse ilmneb silmapaistvama nähtena Hindrey teoseis. Peene ning terase psühholoogina on ta sellel alal pakkunud meile huvitavaid tähelepanekuid eriti oma novellide kaudu.

Juba varemgi on tema juures avaldunud huvi tungida veelgi sügavamale inimvaimu saladusisse, astuda samm veelgi kaugemale — mõistusetagusesse maailma. Käesolev aine, nõiduse küsimus, pakub tema sellekohasele huvile soodsa rakendusvõimaluse.

Süüvinud ajaliselt meie ajaloo hämaraile piiramaile, on autoril vabam võimalus puurida ka inimese hinge sügavusisse. Nagu autor võib enam-vähem oma vaba maitse järgi omistada arakterijooni tolle aja sageli vaid nimepidi tuntud ajaloolisile isikuile, nõnda võib ta oma fantaasiale anda vabama voli ka tolle ajastu tausal inimese vaimuilma kujutades. Tal on sedaviisi vähem vastutust tänapäeva teaduse ees nii ühes kui teises suhtes. Sellises muistses miljöös ei häiri isegi kainemõistuselist lugejat niivõrra autori oletuslikud vaimuomaduste omistused noile tegelasile, kui see ärataks protesti neidsamu omadusi tänapäeva inimese külge riputades. Kui Hindrey laseb muistsel eesti nõial kuulda ja näha asju, mida teised ei taju, siis on see talutav kui psühholoogiline hüpotees; tänapäev aga pannakse hiromandid vangi kui petised.

Jutustava ning kirjeldava autorina Hindrey, nagu tavaliselt, ei esita siin probleemi, millele katsub leida lahendust. Ta isegi ei püstita siin seda, jättes antavas sündmustearengus konkreetsemad lahendusevõimalused lahtiseks, nagu teevad seda paljud kirjanikud. Autor lähtub siin vaid oma sisetundest kujutama nähteid, mis teda kütkestavad, ja kui sellest võrsub mingi keskendatum probleemi käsitus, nagu käesoleval puhul seda on nõia probleem, siis on see pigem intuitsiooni kui mõistusliku kavatsuse tulemus.

Nõia küsimust kergitab autor selles romaanis õige mitmes teisendis ja mitmete isikute, tegelaste kaudu.

Esimeses peatükis tutvume üsna täiusliku nõia tüübiga, kes omab võimeid kauge maa tagant manada sõjaväed kohale ennast vabastama. Siin rajab autor sündmuste käigu telepaatilisele mõtete edasiandmise hüpoteesile.

Esitanud esimeses peatükis valmis, väljakujunenud nõia, asub autor järgmistes peatükkides jälgima selle arengu üksikasju ja tegureid eri tegelastüüpide najal.

Teises peatükis näeme isehakanud hooplevat nõida Musta Meegot, kes trikkide varal püüab panna teisi uskuma tema võimeisse; kuna esimese peatüki nõid Harivalde on diskreetne oma tegutsemises, kuid seda kindlam oma võimeis. Musta Meego vastaseks osutub harilik talumees Vane, kes üldse ei arva endal nõiavõimeid olevat; kuid kelle sajatusist enesekindlusetu Must Meego saab surmahirmu. Oma trikke tehes Must Meego upub sohu ja Vane saab rahva keskel nõia kuulsuse, millest tal endal pole aimugi. Selle stseeniga viitab autor ilmestavalt nähtusele, et nõia võim oleneb suuresti rahva usust temasse, tähendab sellest, millise võimu rahvas temale omistab.

Edasi kujutab autor nõia arengut ehk nõia kooli — kujunemist nõiaks. Vane poeg Ihameel, kelle isal on juba nõia kuulsus, kuigi ainult rahvasuus, hakkab õppima nõiaks. Temagi puhul on esimeseks tõukejõuks rahva usk tema nõia-eeldusisse. Katkupao kaitselaagris öösel valvepostil olles näeb ta viirastust ja läkitab noole. Tark tunnistab selle noole katku surmanuks ja siitpeale aigab Ihameele nõia karjäär. Tema eneseusku kinnitab teiste usk tema võimeisse kui ka isale omistatud nõia kuulsus.

Nõia kujunemist jälgides näitab autor, milline tähtsus eneseusu kõrval on hoidumisel oma võimeid üle hindamast. Ihameel on kogu aeg teadlik kui väikesed, nõrgad on tema võimed. Ta arendab neid järk-järgult ja süstemaatiliselt, hoides enesekriitika kogu aeg valvel. Tal tuleb kaua õppida paljude enam või vähem tarkade nõidade juures. Valgustades nõnda mitmekülgselt nõia olemust, on autor rahuldava veenvusega suutnud kujutada selle kutseala esindajat muistses eesti ühiskonnas.

Nõia kujutuse taustaks valitud ajalooline miljöö on äärmiselt kirev, täis üllatavaid sündmusi ja seiklusi. Kujutatakse Lembitu aega, mil sakslased on juba oma võimu maksma pannud lätlaste ja liivlaste aladel. (Muide võiks noid segaseid aegu teataval määral võrrelda tänapäevagagi.) Tehakse ja murtakse sõprus- ja rahulepinguid. Võetakse ette sõjaretki kõiksugu pööraseil ettekäändel. Eestlased käivad rüüstamas Lätis, mille peale sakslased koos lätlaste ja liivlastega laastavad Eestit, sakslasi siia karistama ruttavad venelased ja röövivad eestlasi veel omakorda. Kättemaksuks võtab Lembitu ette sõjaretke Pihkvasse. Leedulased ründavad lätlasi ja sakslasi, kuid teevad pärast nendega lepingu ja saavad vaba läbipääsu, et kätte maksa eestlasile, kes olles sõpruslepingus koos nendega ei rünnanud omalt poolt lätlasi.

Kõike seda sündmuste kirevust esitades suudab autor vaid pooliti veenata lugejat nonde sõdimiste põhjusis, mis tihtipeale paistavad otse mõttetuina. Kipub jääma mulje, et rahvaste ainsaks elu mõtteks nagu olekski vaid sõda. Kosutakse ja parandatakse haavu vaid selleks, et võtta ette jälle uut sõjaretke. Kuid milleks? Sellele selgitust pakkuda autor ei hooligi.

Arvutu tegelastehulga seikluste jälgimine selle pisikese raamatu piirides käib autorile isegi kohati üle jõu. Nõnda mainib ta esimeses peatükis, et neli eksinud saksa-läti-liivi sõdurit sattusid omameeste jõugule ja ühinesid nendega; kuid kolmandas peatükis laseb ta neile nende eksirännakul järele jõuda eestlaste salgal, mispuhul liivlased löövad maha lätlase ja sakslase ja kuulutavad endid eestlaste sõpradeks. Viimane seik iseenesest kui seiklussõdurite iseloomustus on tabav, kuid eelmine eksimus on paha. Samuti laseb autor kolmandas peatükis küttidel metsas järsku jääda nälga, kuna mõni lehekülg eespool seletab, et kütid pidasid jahti vaid karusnaha-loomadele ja lasksid suuremaid loomi va d niipalju, kuipalju vajasid toiduks.

Romaani parima osa moodustab teine peatükk, mis eri novellina on ilmunud varem „Loomingus". See on omaette terviklik ja kunstiliselt viimistletud, andes psühholoogiliselt väga veenva kujutuse talumees Vane ja nõid Musta Meego vastolust kui ka Vane poja Kebja jahi- ja kosjaretkedest.

Üksikuid häid stseene leidub ka mujal, nagu katku kirjeldus ja haigeravimine Saaremaa nõia juures, kui ka teraseid psühholoogilisi üksikasju Ihameele arengul metsmehest rahvarikka ühiskonna liikmeks.

A. Suik

Rumeenia

Sest saadik, kui kuningas Karol pani maksma isiklikku diktatuuri ja „rahwahääletuse“ abil, mida hiljem wähema eduga püüdis kopeerida Austrias dr. Schuschnigg, muutis riigi põhiseaduse, oli Rumeenia sisepoliitilise elu kohale laotatud waikuse, ühtluse ja näiwa rahulolemise linik. Poliitilised woolud likwideeriti, nende juhid areteeriti wõi paigutati trellide taha. Ligemale aasta tagasi päewakangelaseks tõusnud Goga sulges oma silmad jäädawalt, Maniu, kellele kuningas Karol wõlgneb nii palju tänu trooni eest, pidi sulgema suu, kuna kolmanda tähtsama poliitilise woolu, „Raudkaardi“, juht Codreanu mõisteti süüdi riigiäraandmises ja saadeti 20 aastaks wanglasse. Rumeenlane, kellele poliitika on olnud aastakümneid igapäewaseks leiwaks, pidi õppima läbi saama ilma selleta.

Niihästi Rumeenia enda allikatest päritolewad teated kui ka wälismaa ajalehtede kirjasaatjate sõnumid ei jätnud nende sammude tõhususes mingit kahtlust. Kui, nagu kinnitati, riigipööre oli suunatud eestkätt „Raudkaardi“ wastu ja teised poliitilised woolud ainult juhuslikult efinesid kaaskannataja osas, siis ei saanud pealtwaatajale jääda wähematki kahtlust, et „Raudkaart“ on lakanud etendamast nimetamiswäärset osa.

Wiimastel päewadel Rumeeniast saabunud teated kalduwad näitama, et selle rahu ja ühtluse wälimuse all siiski kõik korras ei ole. Juudiwaenuliste meeleawalduste asetleidmine ajal, mil peaaegu kõik Rumeenia naabrid ühel wõi teisel wiisil teewad kitsendusi juutidele, üllatawad waatlejat wähem, kui märkus, et nende rahutuste lawastaja olewat „Raudkaart“, sest sellest märkmest tuli paratamatult järeldada, et senised teated Codreanu liikumise mahasurumisest ei wasta tõele.

Weelgi suuremaks muutus pealtwaataja imestus, kui ta kuulis Codreanu ja 13 wangi mahalaskmisest põgenemiskatsel kaunis läbipaistwais ja sõjaaegu mõelde tuletawat tingimustes. Olukorra omapärale wihjas Londoni „Times“ oma juhtkirjas, ja seda näis kinnitawat mõni päew hiljem asetleidnud sündmus, kus Cluj ülikooli rektorile kallale tunginud isikud maha lasti — jällegi „põgenemiskatsel“. Walitsus on — öeldi wastawas sõnumis — otsustanud kõigi abinõudega wõidelda „Raudkaardi“ terrori wastu.

Nii peame saama järgmise pildi: absoluutne, wõimukõllusega warustatud rezhiim seisab sisemiste raskuste ees ja on sunnitud pidama wõitlust meetoditega, mis tuletawad meelde Wene kodusõja aegu. Kuiwõrd see pilt tõele wastab, eriti kas kogunime „Raudkaardi“ alla ei ole arwatud kõik Rumeenia rahulolematuse elemendid, seda on raske öelda. Wõib-olla twowad selle kohta selgust edasised sündmused. Praegu wõime ainult konstateerida, kuidas need sisepoliitilised raskused hakkawad häirima Rumeenia seniist rahulikku pinda. Aga nad wõiwad warsti awaldada mõju ka Rumeenia rahwuswahelisele seisukorrale, mis wiimaste kuude sündmuste tagajärjel on kõike muud kui rahuldaw. **R.**

Postist ja raudteest

Hiljuti pandi maksma korraldus, et igas majas alumisel korral wööruses olgu kirjakast iga korteri jaoks, millistesse siis kirjakandjad lasewad kirjad, ilma et neil tarwitseks ronida teisele ja kolmandale korrale. Postiljonidele on see suureks kergenduseks ja edusammuks. Kui asi ses suunas weel edeneb, siis warsti oleme asjaga nii kaugel, et postkontorisse pannakse iga maja wõi korteri jaoks kirjakastid, nii et postiljonil ei tarwitse üldse enam raske posti kandamiga mööda linna ringi kõmpida ega aega wiita. Iga kodanik toob ise postkontorist oma postinatukese ära ja asi korras. Edasist arengut ses suunas ei hakka enam käsitama, aga küllap seegi järgneb.

Ent mis postiljonile progress, see kodanikule regress. Wähemalt esialgu tundub ta sellena. Warem laskis postiljon kirjad iga korteri uksele kirjakasti. Wahest helistas ka weel, nii et said kohe kirja kätte. Nüüd on asi nii, et postiljon käib nagu „waras öösel“ ja sa ei tea aega ega tundi, millal ta tuleb wõi millal ta läheb. Kui lähed ükskord keskpäewal kodust wälja, siis alles näed all wööruses, et midagi on kirjakastis. Pead ronima tagasi üles korterisse, wõtma sealt wõtme, et kirju kastist kätte saada. Siis pead minema kirjadega ja wõtmega jälle uuesti üles.

Lisaks sellele juhtub muidki ebameeldiwusi. Määrus nõudis küll, et pandagu alla kirjakastid. Kas nende tüüpi ja suurust määrus ka ette nägi, seda ma ei tea. Tegelikult on aga asi nii, et ülespandud kirjakastid on sihukesed, kuhu sisse mahub ainult kirju ja postkaarte. Sisse mahub küll weel n. n. kantseleiformaadis suur ümbrik — suuremat aga mitte.

Inimene ei saa aga postiga ainult kirju ja postkaarte. Wahest saab ta ka suuremaid saadetisi — pilte, ajakirju, raamatuid jne. Kuna need ei mahu kirjakasti, siis pistab postiljon need ainult nurkapidi sinna sisse, murdes neid wahest isegi niiwiisi kokku, et see murre pole saajale kuigi meeldiw. All wööruses on kirjakastidest palju mööda-käijaid... aga mis me sellest räägime. Ega ma taha ometi majakondlasi wõi tänawalt sisse lipanud poisikluune kahtlustada postiwarguses. Asi on niiwiisi, et wööruses uksest käies tuul tõmbab ja kisub siis nurkapidi kirjakasti pistetud suursaadetised sealt wälja ja need kukuwad põrandale. Olen nii neid leidnud. Kui seesugune asi saab harjumuseks, siis warsti hakkad kahtlustama iga maaslebawat paberit, kas see ehk pole sinu post...!

Mis oleks, kui siin kajutataks asja seada niiwiisi, et all wööruses olew kirjakast olgu määrustekohaselt nii suur, et igasugune postisaadetis sinna sisse mahub (postisaadetiste lubatud dimensioonid on ju teada), wõi tehtagu siis postiljonidele korraldus, et need saadetised, mis alla kirjakasti ei mahu, wiidagu üles korterisse. Oleks ju weel muidki mooduseid: Wõiks ülemistele kordadele kantawaid kirju margistada kõrgema margimaksuga wõi korteriomanik wõiks lunastada posti pealt mingisuguse „dokumendi“, millel oleks siis tema aadress ja korteri number peal. Selle „dokumendi“ (see wõiks olla kas papist wõi plekist) naelutaks ta siis alla wöörusse kirjakasti ajemele seinale ja see tähendaks seda, et postile on makstud tasu, mille eest postiljon on kohustatud selle korteri posti teisele wõi kolmandale korrale kätte tooma. Nii saaks siis kodanik pisutki rahuldatud ja ei tarwitseks alatasa meenutada neid wanu häid aegu, mil post toodi koju kätte.

*

Raudteeasjanduse jälgimine on üldiselt huwitaw ja õpetlik, kuid seegi häiris aastapäewad tartlasi ühe pisiasjaga wanade heade aegade suhtes.

Waremalt sisaldasid sõiduplaanid peale muu wajaliku ka sõiduhinnad Tallinna ja Tartu jaamadest kõigisse teistesse jaamadesse. Aasta tagasi jäeti sõiduhinnad Tartu jaamast wälja — olid sees ainult sõiduhinnad Tallinna jaamast. See tagurpidiminek Tallinna suhtes just häiriski tartlasi. Nüüd äsjailmunud uues sõiduplaanis on asjad jälle korda seatud sel wiisil, et on ära jäetud ka sõidupiletite hinnad Tallinna jaamast.

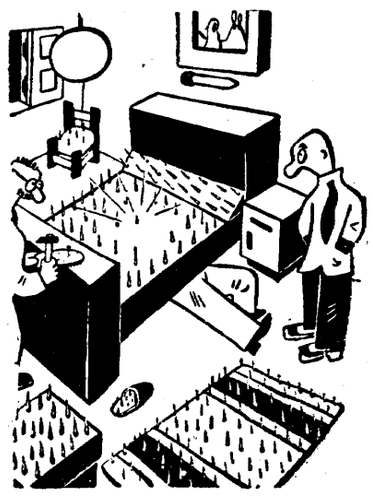

— **Ettenägelikkus**

Hotellidirektor ootab järgmisel päewal külalist Indiast.

Seega peaks olema tartlased siis ka rahuldatud ja nad wõiwad meenutada ühes Tallinnaga wanu häid aegu...

Muidu wiimase aja sõiduplaanidega on ju tahetud tartlastele head teha sellega, et rongid Tallinna, Walga ja Petseri suunas wäljuwad peaaegu korraga. Kellelgi ju midagi selle wastu pole, kas nad lähewad korraga wõi eriaegadel. Piletimüüjal ja mõningail teistel raudteeametnikel wahest on ehk kergemgi weel — saawad ühekorraga asjad jutti. Aga igal asjal on kaks otsa. Nii ka siin: Jaamas tekib sel ajal tihti ummistus. Piletikassad ei jõua kõigile õigeks ajaks pileteid ära müüa. Saabuwad ju inimesed kohale ikka wiimase 15 minuti jooksul enne rongi minekut. Need ajad, kus rahwas tuli jaama 4—5 tundi enne rongi minekut, on läinud ammu ajalukku ja wõiwad sealt pakkuda ainult ainest uuemoelisteks ajalooõpetamiseks.

Nüüd siis on nii, et tekib pikk saba piletikassa ette, kus üks soowib sõita Petseri poole, teine Walga ja kolmas Tallinna poole. Kui aga läheneb rongide wäljasõiduaeg ja sabad on weel küllalt pikad, siis korrapidaja hakkab sabu korraldama. „Kes sõidawad Petseri poole, need astugu ette, need saawad piletid warem kätte.“ Algab siis kange tunglemine.

„Mispärast Petserisse sõitjad enne saawad, ma jään Tallinna rongile hiljaks“, hädaldab keegi.

„Ega see Tallinna rongki õigel ajal wälja sõida,“ rahustab kõrwalolew kogenum sõitja. „See jääb hiljaks.“ Ja ta jääbki hiljaks, nii et lõppude lõpuks kõik pääsewad rongile.

Muidu on ju meie seekordne raudteerongide sõiduplaan koostatud kuni pooleminutilise täpsusega. Seda imestawad eriti wälismaalased neilt mailt, kus pannakse suurt rõhku täpsusele, ent selleni nad siiski polewat jõudnud, et sõiduplaanid oleks koostatud pooleminutilise täpsusega. Nende imestusele krooni paneb pähe harilikult weel see, et sõiduplaani järgi pooleminutilise täpsusega liikuw rong jääb tawaliselt 10—20 minutit ja isegi pool tundi ja rohkem hiljaks. Uudishimu ja kohkumisega siis nad küsiwad, et mis on juhtunud rongiga, et ta hilineb.

„Ah, midagi pole juhtunud,“ seletab meie mees, „meil mõni rong hilineb üle 80 protsl. kordadest, nagu seda ametlikult on seletatud. Meil pole sest mingit üllatust, et kui tahad sõita sõiduplaani kohaselt Tartust Helsingisse, aga rongi hilinemise tõttu jääd laewast maha ja pead istuma Tallinnas järgmise päewani. Wõi kui ei tahagi sõita Helsingisse, tahad sõita waid Haapsalusse — ka sinna ei saa. Tallinnas wõib ju oodata, ega see pole keelatud. Paremgi weel, et inimene tutwub pisut ka pealinnaga ja selle sõidudega. Polewat ju meie raudtee selles süüdi, et Riia rong hilineb, polewat ka lätlased süüdi, sest ka sinna jääwat Berliini rong hiljaks.

Nii et Berliinist Tallinnani kõik rongid ootawad üksteist — siit aga enam edasi ei saa. Siin inimesed siis istuwad ja pahandawad. Siin tuleks seada asjad nii, et pahandamised ja pahandajad jääksid sinna, kelle süü läbi rongid hilinewad. Miks just meie peame olema need patuoinad.

*

Meil wagunite seintel on ka pilte, mis enamikus on kaunis kenad fotod meie maastikest; wõi kui satud Läti wagunisse, siis on seal weelgi kenamaid fotosid Läti maastikest. Aga meie fotode seas on siiski kaunis inetuid ka.

Sõitsin mõne päewa eest raudteel. Sain isegi istoplatsi, millist õnne igakord ei juhtu. Et istumine sõidul on kaunis mugaw asi, siis asusin wastasseinal olewate piltide nautimisele. Üks oli wist kaunis kena pilt, nii et temast midagi head ega halba meelde pole jäänud. Teine pilt tema kõrwal aga kujutas riiklikku põlewkiwitööstust Kohtla-Järwel, kusjuures esiplaanil oli õige suurelt üks sealne kõige ebaesinduslikum hoone, just nagu mingi laudlobudik asjalditünnidega.

Miks on waguni seinale pandud just see inetu pilt. On ju Kohtlas wäga palju ilusat ja imposantset arhitektuuri ja neist on olemas ilusaid piltegi. Üldse terwes Kohtla-Järwe riiklikus põlewkiwitööstuses weetleb iga külastaja silma ilu nina awarus. Miks aga esitab raudtee oma reisiiaile ühte meie kõige ilusamat ja suurejoonelist riiklikku ettewõtet nii inetu ja sünge pildiga, see jääb arusaamatuks. Oleks küll hea, kui see ja mõned teised inetud pildid wahetataks mõne kaunima waatega Kohtla-Järwelt ja mujalt.

Salamander

Narva lahing 28. nov. 1918. a.

Kol. G. Leets 7

Uus hädaoht – dessant N.-Jõesuus

Narva-Jõesuus asuvad sakslased ei avalda dessandile mingit vastupanu ja taganevad

Laskmine hakkab lõppema. Kostavad veel vaid üksikud paugud. Põllul on rohkesti surnuid ja haavatuid. Ühes kohas on niidetud maha terve ahelik, — nähtavasti Saksa kuulipilduja tuletõkkest Uusküla ja Paemurru vahel. Haavatute vastu on sakslased armutud: enamiku neist lasevad püssidest maha või torkavad tääkidega surnuks. Sealjuures vannuvad, et bolševikid olla lepinguvastaselt ja äraandlikult neile kallale tunginud.

Milline oli arvuliselt jõud, mida J. Sihver käsutas rünnakule Joala lahingus? — Kaotusi langenutena kandsid rügemendi 1., 2., 4., 5., 6. laskurkompaniid ja kuulipildujakomando (1. kompaniis langes 14 meest, 2. kompaniis 4 meest, 4. kompaniis 17 meest, 5. kompaniis 53 meest, 6. kompaniis 2 meest ja kuulipildujate komandos 3 meest) [1]). Seega võtsid lahingust osa mõlemad pataljonid, kusjuures raskemaid kaotusi kandis II pataljon, kes seisis alul varus. Arvuliselt saatis vastane tulle Joala lahingus vähemalt 300 meest 5 kuulipildujaga.

Selles lahingus kaotas 2. Viljandi kommunistlik kütitürügement 94 meest surnutena (nende hulgas 14 juhti ehk „komandöri“) ja 30 meest haavatutena [2]). Haavata sai ka rügemendiülem E. Teiter.[3])

Lahinguväljal leiti kokku 5 raskekuulipildujat.

Kaitsjate kaotused olid järgmised: surnuid — eestlasi 1 [4]) ja sakslasi 2 (mõlemad patarei peal), haavatuid — eestlasi 1 (leitnant G. Leets) ja sakslasi 8 (nendest 3 patarei peal).

Joala lahing lõppes kella 1130 paiku ränga kaotusega 2. Viljandi kommunistlikule kütirügemendile. Hävitamisest pääsenud rügemendi osad põgenesid tuldud teed metsade kaudu Piimanina suunas. Eestlased ja sakslased jälitasid neid kuni Joala metsani (Paemurru metsast 1 km lõunas) ja Joala lõunapoolse taluni.

Vaenlase dessant Narva-Jõesuus.

28. novembri operatsioonile pidi mõjuvalt kaasa aitama Vene väejuhatuse poolt Narva-Jõesuhu saadetav dessant. Dessandisalk koosnes kolmest kompaniist, kuhu kuulusid peamiselt eesti-soome punased madrused eestlasest lipniku Hanseni juhatusel. Salka kuulusid umbes 300 eestlast ja 200 soomlast, kokku ligi 500 meest.

Salgale anti võrdlemisi passiivne ülesanne: randuda Narva-Jõesuus, vallutada Riigiküla, jääda sinna peatuma ja saata Narva ja Peeterristi suundades luuresalgad; Narva-Jõesuus ehitada pontoonsild ühenduse tagamiseks Jõesuu ja Narva jõe taguse vahel.

28. novembril kella 10.00 paiku dessant ilmub kahel kaubalaeval Narva-Jõesuu kohale soomusristleja „Olegi“ ja miiniristlejate „Spartaki“ ja „Avtroili“ kaitsel. Laevadel olid Inglise lipud mastis. Kell 12.00 sõidavad kaubalaevad dessantosadega Narva-Jõesuu sadamasse ja kell 12.30 saadavad dessandi maale.

Sakslased (8. kompanii ja 2. raskekuulipildujakompanii 405. jalaväerügemendist) ei avalda dessandile vastupanu, sest kuni viimase silmapilguni ei jõutud selgusele, kas on tegemist inglastega või venelastega. Selgitada olukorda ei suutnud ka see asjaolu, et reidil olevad sõjalaevad tulistasid Narva suunas laevasuurtükkidest. Osa sakslasi taandub Mereküla suunas, osa purustab ja rikub ora relvad ja satub randunud dessandi kätte vangi (92 meest 10—12 rikutud kuulipildujaga). Madrused kasutavad vangistatud sakslasi tööjõuna laevade tühjendamise juures.

Narva-Jõesuu kaitseliidusalk (18 meest nooremleitnant J. Remmeli juhatusel) taandub Mereküla suunas.

Üks madruste kompanii moodustab Narva-Jõesuus kohaliku garnisoni, kuna kaks kompaniid liiguvad Riigiküla suunas, kuhu jäävad 29. novembrini.

Dessandisalk ei näita kuigi suurt aktiivsust, tema tegevus piirdub luureteenistusega. Pontoonsild jääb ehitamata. Dessantosad ei püüa ära lõigata Narva kaitsjatele taandumisteed Narvast, mis oleks teostatav Peeterristi rajooni vallutamisega.

Narva-Jõesuhu jäänud madruste kompaniist saadetakse luurepatrull Merekülasse, Riigiküla salgast aga Peeterristile ja Narva. Mereküla patrull jõuab Merekülani, leiab selle tühja olevat ja tuleb Narva-Jõesuhu tagasi. Riigiküla-Peeterristi patrull käib Peeterristil ja võtab seal mõne sakslase vangi, kelle käest kuuleb Narva mahajätmisest. Riigiküla-Narva patrull jõuab Siiversti tikuvabrikuni, leiab seal eesti kaitseliitlasi eest ning pöördub tagasi Riigiküllа, ilma et tal korda läheks Narvale lähemale pääseda.

Dessandi tegevust kirjeldab kuukiri „Proletaarne revolutsioon Eestis“ nr. 3 (4) lk. 37 järgmiselt: „... Peeterristil saadud vangid rääkisid, et sakslased Narvast lahkunud. Õhtul pimedas läks Peeterristist läbi suurtükipatarei ja kuulipildujate komando. Otsustasime Narva—Tallinna maanteele Peeterristi kiriku ligi minna pimedas kuulipildujate ja suurtükkide haaramiseks... Läksime ühe rooduga tugeva sakslaste salga vastu ja see ei võinud anda oodetavaid tagajärgi. Saagiks saime siiski ühe kuulipilduja. Eelluure 13 meest kohtas Peeterristi majade vahel Narvast põgenenud sakslasi (8—10 meest), kellega väike kokkupõrge oli. Kui luure nende juurde jõudis, üks sakslastest viskas meid käsigranaadiga. Pärast seda kadus vastane pimedusse. Natukese aja pärast anti eemalt pimedusest kokkupõrkamise koha peale tuld mõnestsajast püssist korraga. Nagu pärastpoole kuulsin, olnud laskjad Narvast taganejad Eesti sõdurid, kes kokkupõrke ajal lähedal puhkasid. Sellega oli kavatsus nurja läinud. Narva poole liikumine jäi seisu. Peale selle sammus rood Riigile tagasi.“

(Järgneb.)

[1]) „Proletaarne revolutsioon Eestis“ nr. 3 (4). Leningrad, 1927.

[2]) „Proletaarne revolutsioon Eestis“ nr. 3 (4). Leningrad, 1927.

[3]) Forschungsanstalt für Kriegs- u. Heeresgeschichte nr. V/50, 741 — 22. 07 1935 andmetel kaotas 2. Viljandi kommunistlik kütirügement 200 meest surnutena: „Das Ergebnis des gemeinsamen Angriffs war, dass die Rotgardisten unter Zurücklassung von 200 Toten das Weite suchten.“

[4]) 4. jalaväerügemendi 2. kompanii päiveku andmetel sai surma reamees Hints alamkapten P. Vaga salgast. Sai surma salga lähenemisel Joala väljale, raudtee ülesõidukoha läheduses.

Raskusi Tallinna ümberehitamisega

Majaom. Koja wastuwäited Narwa maantee asjus

Majaomanikkude Koda on pöördunud märgukirjaga teedeministri poole. Märgukirja esitajate sõnu on, et Tallinna ehituskruntide fondi seaduse eeskirju muudetaks. Leitakse, et seaduses ettenähtud tähtajaga — 2 aastaga — ei ole kaugeltki läbiwiidaw üle 200 krundi täisehitamine. See seadus käsitleb teatawasti Narwa maantee ja selle lähema ümbruse wäljaehitamist kindla tähtaja jooksul.

Koda leiab, et Fondi seaduse elluwiimine praeguse pingega häwitab suurema osa nn. ehituskapitalist. Seaduse kohaselt kuuluwad lammutamisele ka majad, mis ainult paarkümmend aastat wanad ja seesugunes olukorras läheb neisse paigutatud kapitalist osa paratamatult kaduma.

Prof. W. Hiie korrespondeeriwaks liikmeks

Soome hambaarstide seltsi aastakoosolekul möödunud laupäewal otsustati paluda seltsi korrespondeeriwaks liikmeks professor W. Hiie Tartust. Teiseks korrespondeeriwaks liikmeks otsustati paluda dotsent Gösta Westin Stokholmist.

Torm kandis Wiru rannikult paate Suur-Tütarsaarele

Wiimane suur torm tekitas Wiru rannikul kaluritele järjekordset kahju, wiies ära palju paate. Kuna meres tõusis wesi wäga kiiresti, polnud paljudel kaluritel enam mahti oma paate kaldast kaugemale tõmmata ja torm kandis nad merele. Kunda sadamast wiisid lained ära ka ühe mootorpaadi. Wetipeal, Wainupeal ja teistes rannakülades läks kaduma mitu sõudepaati.

Nüüd on teatatud aga Suur-Tütarsaarelt Wiru rannikule, et sealsed kalurid on kinni püüdnud mitu paati, mis kannatawad meie sadamate registreerimismärke. Leitud paatidele sõidawad omanikud järele alles eelolewal kewadel, sest merel on jube pidewalt torme, mispärast kalurid ei taha praegu sõitu ette wõtta.

Eraametnikud nõuawad sotsiaalkindlustust

ja äride lahtiolekuaja muutmist

Eraettewõtete Ametnikkude Koja üleriigilise täiskogu koosolekul tulid arutusele mitmed päewakõrrusimused. Koosolekut juhatasid Koja esimees A. Oinas ja abiesimees K. Tammer. Protokollis peasekretär O. Hendrikson.

Sektsioonikogude koosolekuile järgnenud täiskogu koosolekul esines ülewaatega Äride ja kontorite töökorralduse seaduse ellurakendamisest Sotsiaalministeeriumi töökaitse osakonna dir. J. Sanin. Tööinspektoritelt saadud andmeist selgus, et seaduse ellurakendamine on puudulik. Tööandjad rikuwad kõige enam seadust puhkeaja, tööaja pikkuse ja lõunawaheaja osas. Rewideeritud on ligemale 100 kontorit ja äri ning ettewõtteid on hoiatatud seaduse rikkumise eest. Seaduse eeskirjadest mittekinnipidamise puhul on koostatud ka protokolle. Tööandjad ja mõnikord ka töötajad esitawad töökaitse inspektorile rewideerimisel wastutulematust. Sotsiaalministri poolt on loota kõige lähemal ajal Äride ja kontorite tööterwishoiu määruse kehtimapanekut.

Koosolekul nõuti Koja poolt Wabariigi Walitsusele esitatud Äride lahtiolekuaja seaduseelnõu maksmapanekut ja asuti seisukohale, et äärelus peab kehtima täielik pühapäewarahu ja äride lahtiolekuajas piisab linnades 8-st tunnist ja maal 9-st tunnist.

Ühtlasi tunnistati hädawajalikuks eraametnikele waimsel alal töötajate töölepingu kehtimapanek.

Koja Täiskogu poolt wõeti wastu Koja 1939. a. tegewuskawa ja eelarwe tasakaalus kr. 25.800.—

„LASTELEHT“ on kõrge tasemega noorsooajakiri

Kaugt ümber kodumaa

Tartumaalt

Puhja walitakse abiõpetaja. Puhja kogudusе nõukogu poolt on otsustatud kogudusele walida abiõpetaja, kuna kauaaegne pastor hr. T. Markus on praegusel ajal tööga liiga koormatud. Abiõpetaja walimine on neljapäeval, 8. detf. Puhja kiriklas.

Raamatunädal Puhjas. Kawilda walla R. N. komitee poolt korraldatud aktus ja raamatute näitus ja loterii õnnestusid. Puhja seltsimaja suur saal oli rahwast täis, ettekandeid kuulati huwiga ning komitee poolt äridest kohale toodud mitmesuguseid raamatuid osteti rahuldawalt.

Aktuse kõne pidas koolide inspektor hr. A. Kurwits ja kõnedega esinesid weel selleks kohale palutud kirjandusteadlane J. Roos, ja kohalikkudest tegelastest hr-ad R. Peerna ja W. Puidak.

Ettekanntega esinesid Puhja Hariduse Seltsi puhkpillide orkester ja segakoor.

Kaisepää raamatunädala aktus. Pühapäeval 4. ptp. korraldas Raja wene õppekeelega algkool Raja külas kohalikus tuletõrje seltsi saalis üldise aktuse raamatunädala puhul. Koolijuhataja R. Tann esines pikema wenekeelse kõnega raamatu tähtsusest ja selle hindamise ning omandamise wajadusest. Õpetaja A. Buttel kõneles samuti raamatu suurest wäärtusest ja sellest, kuidas tuleks nendega ümber käia. Kooliõpilased kandsid aktusel ette palju ilulugemisi ja rea koorilaule. Osawõtt aktusest oli wäga elaw.

Kõnekoosolekud Raja algkoolimajas. Et tõsta wene rahwa kultuurilist taset ja mõjutada nende seas hariduse lewimist, korraldatakse koolijuhataja R. Tann'i algatusel pühapäewiti Raja algkoolis rahwale koosolekuid, kus kantakse ette üldharidusliku sisuga referaate nii koolijuhataja kui ka teiste õppejõudude poolt. Erilist rõhku pannakse kaswatuslike küsimuste selgitamisele, sest et laste kaswatusele on seni pandud siin wäga wähe rõhku.

Ka loetakse koosolekuil ette tähtsamate wene kirjanike teoseid, mis wastawad rahwa arusaamisele ja millel on eetiline wäärtus. Osawõtt selliseist koosolekuist on elaw. Esimene selline koosolek peeti 6. nowembril.

Porised raiteed. Raja-Kükita-Tiheda-Kaisepää külade wahel on maantee wäga wilets. Kuid liiklemine wäga elaw. Kas ei saaks siin teed parandada, et liiklemist hõlbustada.

Lukelt laotati kirjatalu. Postiwalitsuse direktori otsusega laotati neil päewil Luke küla kirjatalu. Seaduse järele peawad kirjatalud asuma agentuurist 4 km kaugusel. Luke kirjatalu aga asus 2 km kaugusel.

Raamatunädal Lukel. Luke walla raamatunäidala komitee poolt peeti pühapäeval Luke koolimajas raamatunädala aktus. Aktuse awas komitee esimees wallawanem O. Halling, selle järele kuulati raadio ülekannet Tallinnast. Raamatunädala tähtsusest omakorda kõnelesid algkooli juhataja J. Teemant ja õpetajad prl. L. Reinhold ning A. Ounapuu. Rahwast aktusel oli wähe

Raamatu-aktus Tõraweres. Tõrawere peeti pühapäeval kell 16 p. l. algkooli ruumides raamatunädala aktus Tõrawere maanaiste seltsi poolt. Aktuse awas kooljuhataja A. Tuup, peokõne pidas J. Klaus, Tartust. Aktusel rahwast oli rohkesti.

Raamatunädala aktus Awinurmes. 4. ptp. peeti Awinurme rahwamajas Raamatunädala aktust. Alguses kuulati raadio kaudu awaaktuse kõnet Tallinnast ja selle järel esines kõnega kirjanik K. A. Hindrey. Kõnet kuulati huwiga ja kirjanik sai rohkete kiituawalduste osaliseks. Temale annetati lilli. Awinurme algkooli õpilaste poolt kanti ette deklamatsioone: „Ema, õe", ja Jüri Parijõe „Katkine kruus". Koolijuhataja hr. Kask esines aktusekõnega ja selgitas raamatu tähtsust. Aktusest osawõtjaid oli rohkesti.

Walgamaalt

Walgamaa õpetajaskond intensiiwsemale koostööle. Walgamaa Õpetajate Liidu asemikekogu pidas oma aastakoosoleku Walga maawalitsuses, kus eriti suurt tähelepanu pühendati uue aasta tegewuskawale. Muuhulgas on ette nähtud ühine ekskursioon Põhja-Eesti tööstusrajoonidesse, Walgamaa õpetajate üldkongressi kokkukutsumine õpetajatepäewale eelnewal päewal, õpetajateühingute tegewuse intensiiwsemaks muutmine jne.

Möödunud aasta kassaaruanne kinnitati 356.71 kr. suuruses ja eelarwe 449.19 kr. suuruses. Uude juhatusse said: esimees A. Käärik, kirjatoim. K. Wares, laekur M. Kand, informaator Joh. Lillmaa ja waba liikmena koolide inspektor A. Kõiw. Esindajaiks Eesti Õpet. Liidu asemikekogusse A. Wallner ja Ew. Kuslapuu. Rewisjonikomisjoni R. Tsirnast, J. Hansson ja R. Ploomipuu.

Holdres weeühing asutamisel. Lagesoo-Lasa magistraal-kraawiäärsed Holdre põllupidajad, kes magistraali ise korras ei hoidnud, mille tagajärjel tuleb mõnedel neist kuni 700 krooni maksta maawalitsuse poolt teha lastud kraawi korrastamistööde tasu, otsustasid asutada weeühingu, et ühiselt teostada kraawi korrastamist tulewikus.

Sangaste õpetajad pidasid peakoosoleku. Pühapäeval toimus Tsirguliina koolimajas Sangaste Õpet. Seltsi peakoosolek. Uuel tegewusaastal otsustatakse korraldada seltsi liikmeile mitmesuguste probleemide käsitamiseks töökoosolekuid, mille päewad määrati kindlaks juba mitme kuu peale ette. Eelarwe wõeti wastu tasakaalus kr. 187.77. Uude juhatusse waliti esimeheks J. Lillmaa, kirjatoimetajaks A. Wallner ja kassahoidjaks A. Suro. Asemikeks Walgamaa Õpet. Liitu A. Suro, A. Wallner ja H. Sarw.

Pukas awati raamatunädal aktusega. Raamatunädala puhul oli korraldatud pühapäeval Pukas aktus, kus päewakohaste referaatidega esinesid koolijuhataja K. Kalep ja õpetaja pr. H. Nielsen. Aktus toimus algkooli kitsastes ruumides, kuna rahwamaja ehituse tõttu jääwad suuremad raamatunädala üritused tänawu ära.

Petserimaalt

Lõikuspidu Rootowas. Pühapäeval korraldas Isamaaliidu Rootowa osakond Rootowas lõikuspeo, kus kõnelesid maawanem M. Tang, Riigiwolikogu liige G. Orlow ja läti keeles J. Wiitol, ja teised. Peale lõikuspeo aktuse oli korraldatud ühine teelaud. Osawõtt oli rohke.

Rohke osawõtt peakoosolekust. Isamaaliidu Obiniste osakond pidas pühapäeval aasta-peakoosolekut, millest osa wõttis rohkesti liikmeid. Juhatusse waliti E. Kaarna, E. Palgi, A. Tsänk, N. Raag ja A. Kund. Koosolijate ühisel soowil saadeti terwitustelegramme walitsuse juhtidele, eesotsas President K. Päts'iga.

Wõrumaalt

Kursused maanoorte juhtidele. Wõrumaa Maanoorte ühenduse korraldusel peetakse Wõrus 17.—19 detf. täienduskursused maanoorte juhtidele. Kursustel esineb kümmekond lektorit. Kursusest osawõtjatele on tasuta teatri- ja kinoetendusi. Kursused awab 17. detf. Wõrus maawanem Aug. Kohwer.

Kanepis laiaulatuslik raamatunädala aktus. Kanepi seltskondlikud organisatsioonid korraldawad pühap., 11. detf. Kanepi alewikus Laulu ja Mängu Seltsi saalis raamatunädala tähistamiseks suurema kontsert-aktuse rikkaliku kawaga, kus on päewakohaseid ja ülewaatlikke kõnesid, deklamatsioone, laulu ja muusikat.

Meeskoor Karaskisse. Karaski algkooli piirkonnas alustab tööd meeskoor. Koorijuhiks ja organiseerijaks on kohalik õpetaja E. Ploom.

Munamäe waatetorni ehitamine katkestati. Suur-Munamäele ehitatawa waatetorni ehitustööd jätkusid seni, kuid niüd katkestatakse need halbade ilmastikuolude tõttu kuni tulewa kewadeni.

Näitleja wiinalaos juhatajaks. Linna wiinapoe ja tagawaralao uueks juhatajaks määras linnawalitsus alates 1. jaan. Narwa teatri näitleja K. Wiljur'i, kuna senine laojuhataja J. Härmat läheb pensionile.

Räpina austas kirjanikke ja raamatusõpru. Pühapäeval, 4. detf. peeti raamatunädala Räpina komitee korralduse aiandusõpikooli ruumes raamatunädala awaaktus. Aktust kaunistas ettekannetega Räpina mlwk. orkester ja Hariduse Seltsi segakoor. Rohkesti wõttis aktusest osa õppiwat noorsugu. Raamatunädala aktuse awas Räpina wallawanem Joh. Paabust, millele järgnesid kõned O. Webermanilt, mag. Olupilt, R. Hindolt j. t. Kohal oli ka Räpina kirjanik Paulopriit Woolaine, kes esines pühendusega Kirjanikule annetati raamatunädala puhul wallawanem Joh. Paabuskilt pakk kirjutuspaberit. Samuti annetati Räpina ümbruse suuremate eraraamatukogude omanikkudele prl. E. Ainelo'le ja hr H. Heering'ile kummalegi wäärtuslik raamat. Aktusele oli wäljapanbud ka raamatuid waatamiseks Räpina põllupidaja ja töölise raamatukogust.

Räpina Aiandusõpikooli hoone walmis. Räpina Aiandusõpikooli hoone, mille ümberehitusega tuli osalt teotseda koolijuhtkonnal majandusliku teel, on niüüd lõplikult walmis. Hiljuti walmis trepihoone ning saaliruum. Tulewaks kewadeks jääb järele weel hoone wälisvidine wärwimisetöö.

Difteriit sulges kooli. Räpina 6.-kl. algkoolis haigestus rohkesti õpilasi difteriiti. Haiguse lewiku pidurdamiseks suleti kool üheks nädalaks.

Räpina laat. Esmasp., 5. detf. peeti Räpina alewikus laata. Sajuse ilma tõttu oli rahwast hõredawõitu. Palju oli laadale toodud linu, millede kg eest maksiti sordi ja headuse järgi 95—1,15 s. Karielajad maksid: piimalehmad wanemad kuni 85 kr., lambad kr. 8—13 ja põrsad 3—4 näd. wanused kr. 6—9 ja kahekuised kuni kr. 17. Laadakaupmeestest oli seekord kaubitsemas rohkesti saapamüüjaid.

Wiljandimaalt

Riigiwolinik A. Laur wõitis hõbedast waadi. Punase karja arendamise alal wõitis Põltsamaal, Kamaril elutsew taluomanik A. Laur põllutööministeeriumi poolt wäljapandud rändauhinna — hõbedase waadi. Auhind jääb nüüd jäädawalt A. Lauri omanduseks, kuna ta on seda tagajärjekalt kaitsnud kolm korda.

A. Lauri punase karja lehmade piimatoodang ja piima rasswaprotsent ületusid üleriikliki kokkuwõtetel parimateks punase karja tõu piimatoodangu wõistlustel.

Sel puhul korraldas A. Laur laupäeval, 3. detsembril omawahelise kooswiibimise, kusjuures külalistele serweeriti õlut hõbedasest waadist.

... 7676 wõõrapärase perekonnanimega isikut. Nimede Eestistamise Liidu Keskjuhatus tegi Wiljandi maawalitsuse ülesandeks koguda andmeid selle kohta, kuipalju on weel Wiljandimaa waldades isiknid, kes kannawad wõõrapärast perekonnanime. Nagu selgus, on neid weel 7676. Kõige wähem on neid Nõusna wallas — kõigest 6, kuna kõige rohkem aga Tarwastu wallas, nimelt 937.

Kinnitati Mustla linna wapp ja lipp. Mustla linnawolikogu wiimasel koosolekul kinnitati kunstnik Laose poolt walmistatud linna lipu- ja wapikawandid.

Wapp kujutab enesest taewakarwa sinist wärwi kilpi, mille ülemises wasakpoolses nurgas hõbedase päikese poolketas; wiimasest wäljuwad neli hõbedast päikese kiirt. Hõbedase päikesekettа ja kiirte all asuwad kolm kuldset wiljapead. Lipukawand on kolmewõõtmeline, hõbehalli, taewakarwa sinist ja hõbehalli wärwusega, keskmine teistest kitsam. Pidulik esinduslipp on weel kaunistatud linnawapiga.

Pärnumaalt

Noorkotkaste salgajuhtide kool Tõstamaal. Pühap., 4. ptp. toimus Tõstamaa algkoolis Andru malewkonna salgajuhtide kooli awamine ja esimene õppepäew.

Tuleb üENü Pärnumaa talipäew. Pärnus peeti üENü Pärnumaa kesskorralduse koosolek, kus oli arutusel üENü Pärnumaa talipäewa korraldamine. See otsustati korraldada Pärnus 1939. a., kas 22., 29. jaanuaril wõi 5. weebruaril. Talipäew oleks esimeseks selletaoliseks üritusels Pärnumaal.

Tütarlapsed on head laskurid. Pühapäeval korraldati Wändra gümn. spordiringi laskurosakonna wõistlused. Uudusena toimus lasketwõistlus ka tütarlastele, kus 50 wõimalikust filmast Linda Kald laskis wälja 46 silma. Teisele kohale tuli Hilju Taidra 36 silmaga ja kolmandale kohale Asta Tuisk 36 silmaga. Wõistlus toimus õhupüssist.

Pärnumaa hobusekaswatajad oli koos. Audru Põllumeeste Selts korraldas Audru riigimõisas laup. hobusekaswatuse päewa, millest wõeti osa wäga elawalt. Päewal esinesid pikemate ettekannetega Põllutöökoja hobusekaswatuse nõunik agr. K. Erenurm üldistest hobusekaswatuslikest küsimustest, Eesti hobuste Tõuseltsi sekretär A. Niilo hobusepidamisküsimustest, eriti noorhobuste pidamisest, ja Häädemeeste weterinaar-arst dr. A. Põld hobuste haigustest ja nendest hoidumisest. Kõik ettekanded äratasid suurt huwi ja kutsusid esile ka rohkelt läbirääkimisi.

Jaamaülemate wahetusi. Mõisaküla jaamaülem A. Sönno omal palwel on paigut. uuele teenistuskohale Haapsalu jaamaülemaks. Uueks Mõisaküla jaamaülemaks tuleb aga senine Lelle jaamaülem Julius Sisask.

13 sekretäri kandidaati Pärnumaalt. Siseministeeriumi poolt Tallinnas korraldatawatele omawalitsuse sekretäride kursustele foowib Pärnumaalt sõita 13 isikut. Maawalitsus esitas foowijate nimed ministeeriumile ning wiimane teeb nende seast oma äranägemisel waliku, kuna on arwata, et Pärnumaalt pääseb kursustele 4 wõi 5 isikut.

Läbi kodumaa linnade

Walgast

Kehw kadrilaat. Esmaspäeval peeti kadrilaata, mis praeguste poriste teede ja halwa ilma tõttu oli hõre. Hobuste ja kariloomade laat oli päris wäike, kuid kohal olid Awinurme puunõude müüjad, kes aga ka omast kaubast lahti ei saanud.

Laada turg oli keskmine ja hinnad järgmised: rukkijahu 2.70—2.75 kr. 16 kg, loomajahu 1.60—1.90 kr. 16 kg, kaerad 1.50—1.70 kr. 16 kg, odrajahu 26—28 s. kg, nisupiiil 25—40 s. kg, tangud 22—23 s. l, kruubid 23—25 s. l, herned 18—22 s. l., oad 15—18 s. l. Kartulid, walged 1.50—1.60 kr. wakk, wäikesed sinised 2.15—2.25 s. wakk.

Karjasaadused: rõõskpiim 10 s. l, koor 85—90 s. l, taluwõi 70—75 s. 400 gr, meiereiwõi 1.85—1.90 kr. kg, kohupiim 25—30 s. kg, munad 15 s. paar, mesi 1.50 kr. kg. Tapetud sead 62—70 s. kg, tapetud lambad 35—40 s. kg, tapetud haned 3.50—4 kr. tk., eluskanad 1.80—1.80 kr., tapetud kanad 1.20—1,60 kr.

Wõrust

Wõru purilennuk sai nime. Kaitseliidu Wõru malewa purilennu rühm korraldas Wõrus wõistluse oma uuele purilennukile nime leidmiseks, Lennuk walmib Tallinnas Kaitseliidu töökodades, minnes maksma 1500 kr. ümber, milline raha saadi seltskonnalt. Mitme saja lähetatud ettepaneku hulgast walis shürii, kuhu kuulusid major J. Põldmaa, purilendur A. Tammisaar, seltsi tegelane H. Melesk ja toimetaja A. Paluteder, wälja sobiwama nimena „Woolind".

Kreutzwaldi maja hind kerkib. Seni nõudis Kreutzwaldi praeguse maja waldaja Wõru Käsitööliste Selts maja eest 30.000 krooni. Nüüd aga, mil Haridusministeeriumil kawatsus maja äraostmiseks, on maja waldaja selle hinda ülitselt tõstnud 10.000 kr. wõrra, nõudes maja eest juba 40.000 krooni. Kuidas sellele äkilisele hinna tõstmisele ministeerium waatab, pole teada

Põltsamaalt

Põltsamaal teostati liikluskontrolli. Laup., 3. detf. teostas Põltsamaal liikluskontrolli teedeministeeriumi maanteedetalituse liiklusametnik Pint, kelle alatine asukoht Pärnus. Suuremaid liiklusmääruste rikkumisi sel korral ei leitud.

Raamatunädala komitee Põltsamaal. Põltsamaal moodustati raamatunädala komitee, kuhu kuuluwad: linnawanem G. Kold, wanakirjanik R. Kamjen, kooliõpetaja-muusikajuht A. Kiilaspea, laulukoorijuht pr. K. Naissoo, raamatukogu juhataja J. Reima ja kooperatiiwi juhatuse esimees kooliõp. J. Kont.

Klaperjaht Põltsamaal. Põltsamaa jahiselts korraldas pühapäeval, 4. detsembril Wõisiku metsades klaperjahi, millest wõttis osa suur hulk seltsiliikmeid.

Jahisaagiks saadi mõned jänesed. Põltsamaal elutsewal endisel ärimehel Orasel õnnestus maha lasta rebast. Kombe kohaselt kuuluwat pool rebase wäärtusest jahiseltsile.

Aiandusasistent jälle ametisse. Wahepeal ei olnud Põltsamaal konwendi juures aiandusasistenti. Hiljuti asus aga kohapeal tegewusse aiandusasistent A. Kessler, kes annab nõu aianduse küsimustes ja walmistab aedade plaane, wõttes wastu konwendi kantseleis Põltsamaal, Staadioni tän. 5, tel. 3.

Põltsamaa elanike arw kaswab. Põltsamaal oli elanikke käesolewa aasta 1. septembril 2842, 1. okt. 2896 ja 1. now. 2947.

Abiellumus Põltsamaal langemas. Põltsamaal on 1937. a. andmete järele abiellumus wõrreldes eelmise aastaga tunduwalt langemud, kuid sündimus ja suremus tõusewad ühtlases tempos.

Wiljandist

Talude oksjonid jäid pidamata. Wiljandi ringkonnakohtu saalis pidi esmaspäeval olema järjekordne talude oksjon ning haamri alla minema Mõisaküla jaoskonna kohtupristawi poolt wäljakuulutatud kinniswarad. Oksjon jäi aga sootuks ära, kuna kinniswarade omanikud olid korraldanud oma wõlawahekorrad. Selle tõttu kohtupristaw ei ilmunud üldse kohale. Ka ei tulnud kokku rahwast.

Linna eelarwe umbes sama suur kui eelmine. Linna eelolewa majandusaasta eelarwe kujuneb linnapea seletuse kohaselt umbes sama suureks kui oli eelmine eelarwe. Tulewal aastal ei ole enam ette nähtud suuremaid ehitusi, wälja arwatud ehk spordihoone. Seda saab aga ehitama hakata ainult sel juhul, kui saadakse riigilt toetust. Tänawate permanentkattega katmist, millest oli kord juttu, tulewal aastal weel ette nähtud ei ole.

Türilt

Türi käsitöösturid kawatsewad endale asutada ühiskauplust. Türi kesk-, wäike- ja käsitöösturite ühing pidas erakorralise peakoosoleku, kus keskmise töö- ja palganormide wäljatöötamiseks iga tööala kohta otsustati kokku kutsuda koosolekuid sektsioonide kaupa. Palganormide koostamine toimub käsitöökojalt saadetud wormi ja näpunäidete järgi.

Edasi otsustati muuta ühingu põhikiri, milleks waliti komisjon koosseisus E. Soilts, H. Rosenthal, A. Tepp, E. Adams, J. Kewwai ja G. Aun. Läbirääkimistel tõsteti üles ühingu liikmetele ja käsitöösturitele oma ühiskaupluse asutamise küsimus, mis leidis pooldamist. Küsimus wõetakse lõplikuks kaalumiseks järgmise peakoosoleku päewakorda.

Koolide peainspektor J. Aawik rewideeris Türi koole. Koolide peainspektor J. Aawik rewideeris esmaspäeval Türi keskkoole ja eragümnaasiumi, külastas ka linna algkooli.

Kallastest

Kallaste linna eelarwest. Kallaste linnawolikogu oma wiimasel koosolekul waatas läbi ja kiitis heaks linnawalitsuse poolt esitat. 1938./39. a. lisaeelarwe nr. 1, mis tasakaalus 1025 kr. Samuti wõeti wastu 1939./40. eelarweaasta maksumäärad. Kogukonnamaksu maksjad on jagatud 6 liiki, kusjuures suurimaks maksumääraks on 18 krooni. Järgmiste liikide määrad on: 14, 12, 11, 10 ja 7 krooni. Esimesse liiki kuuluwad wallalised meeskodanikud: kaupmehed, autoomanikud ja palgalised, kelle palgamäär on wähemalt 100 krooni kuus. Järgmisse liiki kuuluwad samasugused maksukohuslased, kes on abielus, kuna nende abikaasad kuuluwad kolmandasse liiki. Kolmandasse liiki kuuluwad ka palgalised kuupalgaga 80 kr. alates.

Narwast

Kohtunik F. Must asus uuele teenistuskohale. Pühapäeval lahkus Narwast senine Narwa 1. jsk. kohtunik Friedrich Must, kes on määratud Tallinna ringkonnakohtu alalisiks liikmeks. F. Must asus nüüd oma uuele teenistuskohale.

Eesrlie tõuseb „Eesrlie langeb" etenduseks

Neljapäeval „Vanemuises" uue komöödia esietendus

Stseen komöödiast „Eesrlie langes"

Neljapäeval kell 8 õhtul kerkib „Vanemuises" eesriie, et näidata uut komöödiat „Eesriie langeb". Selle välismaal hea menuga mängitud tüki autoriteks on moodsas näitekirjanduses väga populaarsed nimed Fred Heller ja Adolf Schütz. „Eesriie langeb" on nende autorite uusimaid teoseid.

Tänapäeva näitekirjanduses ilmneb nähe, et komöödiad tihti muutuvad draamadeks. Komöödia kui niisugune jääb neis peaaegu kõrvalisele kohale. „Eesriie langeb" on aga puhtakoeline komöödia.

„Eesriie langeb" tegevus toimub Pariisis. Enamik ta tegelastest on teatri-inimesed: näitlejad, direktor, inspitsient, kooriliige inspitsient jne. Ta avab vaatlejale üsna siiralt teatri telgitaguseid ja annab teatrile parajal kohal ilusaid ja kibedaid mükse. Need aga valmistavad igale teatri-inimesele kui ka teatriskäijale seesmist heameelekõdi.

Komöödia peategelaseks on kuulus naisnäitleja Jeanne Simonet, kes on oma poja Henry üles kasvatanud vähese emaarmastusega. Ta on olnud ainult tema „suvehooaja-emaks". Kui aga Simonet on juba vananemas, hakkab ta tõsiselt kiinduma oma pojasse ja teda armastama. Samal ajal tahab aga tema poeg, kes on õppinud inseneriks, rännata ühes oma hea sõbra Tilwykiga, kes on samuti insener, Aafrikasse, Kongosse, et seal ühe suure firma kutsel ehitama hakata suuri veetamme, elektrijaamu jne., üles ehitama hakata seda mahajäänud maailmaosa. Kuid lesestunud Simonet'le on ta ainus poeg nüüd kõik ja ta teeb mis võimalik, et poja väljarändamist takistada. Siin ta aga põrkab Henry energilise sõbra Tilwyki suure tahtejõu vastu, kes ei lase kõneldagi väljarändamisest loobumisest. Tilwyk lööb Simonet'ga selles asjas suure lahingu ja käitub seejuures „nagu Kongo neeger..."

Komöödias mängivad kaasa: L. Tubin, H. Aren, A. Randviir, V. Ader, R. Ratassepp, J. Põder, A. Tammemets, J. Kull, V. Kurg, E. Raa, V. Tulease, A. Tilk, V. Tülkov, E. Salulaht, A. Kasuk. Tüki lavastas K. Aluoja, lavapildid A. Lepikult, kostüümid S. Leitult.

Sügis ei taha lahkuda

Kirde-Wenes juba 38 kraadi külma. Prantsusmaa lääneranniku aga 16 kraadi sooja. Külmal pole weel jõudu sooja murdmiseks

Esimese lume tulekul paljud kodanikud kaldusid arwamisele, et nüüd waheft muutuwad ilmad ja hakkab ometi kord lähenema tali. Pikk ja sademeterohke sügis oma poridega ei meeldi kellelegi. Et küsimusse suuremat selgust muretseda, pöördusime järjekordselt Metobs'i sünoptiku A. Ohu poole, et kuulda temalt uudiseid. Meie küsimustele seletas sünoptik A. Ohu järgmist:

Seekordne esimene lumi ei olnud midagi erakordset. Tarwitseb ainult, et temperatuur natuke alaneb, käes wõib ollagi lumelõrtsi ja lumesadu. Praegu on Kesk-Wenes tekkinud küll juba terge külm, kuid see meieni ei ulatu. Meile suudab ilmastikku pööret tuua ainult Kirde-Wene külm, kuid ka praegusel korral oleks selle mõjupiirkonna siia lewimine tõenäoline.

Kirde-Wenes on wiimastel päewadel walitsenud õige tugew külm.

Nii oli Siberi põhjaranniku, Nowaja-Zemljal ja Põhja-Uuralis kuni 38 kraadi külma. Samal ajal aga liiguwad Lõuna- ja Lääne-Euroopa soojad õhumassid meie poole. Meie temperatuur wõib ju natuke kõikuda. Kui tuuled on näiteks lõuna-kaartest, siis wõib sisemaal olla maksimaalselt kuni 5 kraadi ja rannikul kuni 7 kraadi sooja. Huwitaw on selle juures märkida weel seda, et isegi

Jäämerel walitseb praegu weel soe.

Nii oli eile Jäämerel ja ka Terawmägedel kuni 2 kraadi sooja. Soojaks on muutunud samuti ka Gröönimaa idarannik. Kui mõned päewad tagasi seal walitses kuni 20 kraadi tugewune külm, siis on seal nüüd päewal ainult kuni 1 kraad külma. Norra rannikul on kuni 8 kraadi sooja, Saksamaal on praegu päewal keskmiseks temperatuuriks 6—9 kraadi sooja. See on weel täiesti ka Lõuna-Rootsi, Prantsuse lääneranniku on praegu isegi kuni 16 kraadi sooja.

Sooja tuleb aga järjest juurde Atlandilt,

kus endiselt walitseb wõrdlemisi tugew tsüklonaalne tegewus. Praegu pole weel näha, et tsüklonaalne tegewus Atlandil wõiks waibuda. Niikaua kui meist liiguwad mööda madalrõhkkonnad põhja poolt, walitsewad siin üldiselt soojad ilmad. Hakkawad aga madalrõhkkonnad meist mööda liikuma lõuna poolt, siis wõib tekkida ilmastikus järsk muudatus, ilmad wõiwad korraga muutuda külmaks. Samuti wõib siin tekkida mõni kõrgrõhkkond, mille mõjul siin wõib ilmastikus jääda püsima rahulikum olukord.

Kuid siiski wõib ilmakaarti lähemalt silmitsedes tähele panna, et on tekkinud juba mõnesugused häired ilmastikus. Kirde-Wenes tekkinud tugew pakane põhjustab omakorda ka soojemates õhumassides lõuna pool mõnesugused liikumisi. Kuid kõigele sellele waatamata ei tarwitse weel püsiwat lund oodata. Nii on ka lähematel päewadel wõimalik lumelõrtsi ja lume sadu peamiselt Ida-Eestis, kuid päewane temperatuur tahab siiski olla tawaliselt üle 0 kraadi.

Wiljandi ei loobu teatri ehitamisest

Loodetakse, et seltskond aitab hoone üles ehitada

Wiljandi teatriseltsi „Ugala" juhatus pidas esmaspäewa õhtul erakorralist koosolekut, et kaaluda teatrimaja küsimust. Seekord, arwestades linnawalitsuse seisukohaga, mis sai teatawaks linnapea kirja kaudu, juhatus jõudis otsusele, et tuleb loobuda sihtasutise loomise mõttest. Omal ajal otsustati luua sihtasutis teatrimaja ehitamiseks eeldusega, et linnawalitsus tuleb kaasa kui aluswara andja. Et see lootus aga nüüd on ära langenud, tuli ka sihtasutise loomise mõte maha matta. Seegipärast otsustati nüüdki edasi arendada teatrile ruumide soetamise mõtet.

Teatriseltsi juhatus otsustas 18. ptp. kokku kutsuda teatriseltsi üldkoosoleku ja sellele esitada aruanne tehtud tööst teatriruumide muretsemise alal. Üldkoosolekult tahetakse ka wolitust edasiseks teautsemiseks. Juhatus oli arwamisel, et kuna sihtasutise loomine on päewakorrast ära langenud, tuleb senisest enam ja otsustawamalt tõmmata kaasa Wiljandi seltskonda. On wõimalik, et juhatusele kooptteeritakse juurde isikuid seltskonnast, kes omalt poolt aitaks ellu wiia teatrimaja muretsemise mõtet.

Poolalasti mees Põltsamaa näitelawal

Pühapäeval, 4. detf. õhtul korraldas Põltsamaa Laulu- ja Mänguselts „Leelo" oma 15. aastapäewa puhul Põltsamaa Põllumeeste Seltsi saalis kontsert-peo.

Peo algul esitas „Leelo" segakoor hra Kiilaspea juhatusel wiis laulu, millede walik ojutus heaks. Koorijuht näitas, et ta on osanud lühikese aja jookul koori tegewust juhtides seda küllaldaselt distsiplineerida.

Kogu õhtu üllatuseks osutus aga „Muretute ülemlaulu" lawastamine. Peost osawõtnuile jättis aga halwa mulje ühe kraawitöölise osas esineja riietus, mis oli sedawõrd nigel, et isegi mõned diskreetsed kehaosad paistid.

Nähes seda, hakkas publikul piinlik ja niipea, kui mahti saadi, hiilis tasakaalukamaid inimesi wähe-haawal peosaalist minema. Koha peal on arwamine, et sellise lawastamisega rikuti awalikku sündsustunnet.

Soome suusamäärdetööstur kingitus W. Kaaristole. Meie suusakuulsusele W. Kaaristole, kes teenib Narwa-Jõesuu piiriwalwes, saabus Soomest kingitusena paar suuski. Kingi tegijaks on soome tuntud suusamäärdetööstur E. Rossi.

Wõrumaa Isamaaliidule waliti juhte

Isamaaliidu Wõru Maakomitee koosolekul waliti 1939. aastaks komitee juhatusse järgmised tegelased: Aug. Kohwer, F. Suit, A. Köll, A. Karinecl, J. Haagiwang, A. Kendra, J. Karu, G. Sillaste, H. Soome, H. Matwere, H. Melesk, M. Najesmaa, J. Murro, R. Matteus, A. Kütt, G. Suursaar, E. Arrak ja E. Omri.

Isamaaliidu Keskkomitee saadikuteks waliti: Kaarel Eenpalu, A. Kohwer, A. Köll, W. Erlemann, H Wooru ja A. Lauk.

Rewisjonikomisjoni waliti: A. Duberg, G Paloots ja S. Maawara.

1939. a. tegewuskawas otsustati muu seas juhtiwalt ning aktiiwselt wõtta osa wallaomawalitsuste walimisest eelolewal aastal. Lisaks sellele seisab ees organiseerimistöö lõpule wiimine, mitmete rahwusliikude aktsioonide elustamine ja päewade korraldamine. Koosolek lõpes siseminister R Weermaa sõnawõtu ja maakomitee esimehe A. Kohweri lõppsõnadega.

Tartu teated

Treffneri gümn. korraldas piduliku jumalateenistuse

H. Treffneri gümnaasiumi 55. aastapäewa pidustused algasid eile piduliku jumalateenistusega Peetri kirikus. See ilusaks traditsiooniks kujunenud aastapäewa alguse tähistamine oli kokku tõmmanud kirikutäie kooliõpilasi, koolisõpru ja wilistlasi.

Juba enne kella 19.00 hakkasid kogunema tulede säras ilupuiega kaunistatud kirikusse inimesed. Orelihelide saatel toodi kirikusse riigi ja kooli lipud, mis asetati kahele poole altarit. Alglaulu järel pidas liturgilise talituse Peetri kog. õpetaja dr. theol. J. Taul. Algliturgiale järgnes kwartetti poolt ettekantud F. Saebelmanni: „Helde Isa.“

Jutlustas wilistlane prof. J. Köpp. Terwitades kokku tulnud kooliõpilasi, wilistlasi ja kooli sõpru, tähendas kõneleja, et noored on need tõsised pärlide otsijad, ja et juba nooruses tuleb omandada õiged elu-põhimõtted.

Jutlusele järgnes kooli meeskoori ettekandel R. Tobiase „Eks teie tea ...“

Lõppliturgia pidas kooli wilistlane Paulse kog. õp. drnd. theol. A. Wõõbus. Jumalateenistuse üldkorraldajaks oli H. T. G.-Ö. Usulis-eetiline Ring. Muusikalises osas esinesid H. Treffneri gümn. puhkpillide ork., õpilaskoor ja kwartett õpet. A. Wirkhausi juhatusel. Orelil esines helikunstnik W. Kapp.

Täna algusega kell 10 toimub H. Treffneri gümnaasiumi ruumes aastapäewa-aktus ja õhtul kell 19 „Wanemuise“ kontserisaalis aastapäewa-pidu.

Tartu kaupmeeskond asub end organiseerima alade järgi

Tartu Kaupmeeste Ühisuse korraldusel peeti esmaspäewal „Kutseesinduste Kodu“ ruumes ülelinnalist kaupmeeste koosolekut, kus esines referaadiga O. Sõmermaa kaupmeeskonna organiseerimise wajadusest alade järgi. Referaadis näidati uutele sotsiaalkohustustele, mis endaga kaasa toowad uued sotsiaalseadused. Kaupmeeskond aga endiselt püüab omawahelist wõistlust jätkata ja kaubahindasid alla juruda, mitte arwestades, et uued kohustused tingiwad wajadust leida sissetulekuid nende katmiseks. Seda suudab kaupmeeskond ainult omawaheliste kokkulepete ja ühtlaste hindade kaudu. Selleks on aga wajalik kõigi kaupmeeste ühinemist wastawatel aladel. Osalt on see ju teostunud paberikauba, elektritarwete ja mõne teise müügiartikli alal.

Koosolek üksmeelselt pooldas ettetoodud põhimõteid ja otsustas asuda sõõrafsele organiseerimisele kõigil ärialadel.

Lühidalt

Kaitsemalewas algab jõulupuu-õhtute hooaeg

Tänawune jõulupuuõhtute hooaeg algab Tartu Kaitsemalewas neljapäewal. Esimese jõulupuuõhtu peab 4. malewkond (korporatsioonid) ühes naiskodukaitse jaoskonnaga 8. skp. kell 8 õhtul üliõpilaskonwent „Korp. Sakala“ ruumes.

Loeng Wekslisead usest

Uuest Wekslisead usest kõneleb kohtuministeeriumi nõunik W. Nõges Kaubandus-Tööstuskoja Tartu osakonna korraldusel reedel kell 8 õht. äripidajaile, töösturile, äriteenijaile ja eraettewõtete ametnikele sihtasutise „Tartu Kutseesinduste Kodu“ saalis.

Kuna uue Wekslisead usega ollakse weel wähe tuttaw ja kuna uus Wekslisead us on mõnesti osas suurelt lahkuminew end. Wekslisead usest, siis peaksid kõik asjahuwilised kasutama wõimalust selle referaadi kuulamiseks.

Homseid sünnipäewi

Noortenõunik Juhan Maisma 50-aastane

Neljapäewal pühitseb 50 a. sünnipäewa Haridusministeeriumi noortenõunik Juhan Maisma. Wälja arwatud Maailmasõda ja Eesti Wabadussõja aeg, on J. Maisma töö olnud pühendatud noorsoo kaswatusele.

J. M. sündis 8. detsl. 1888. a. Könnu wallas Harjumaal taluperemehe pojana. Õppis kohalikus ministeeriumikoolis, siis H. Treffneri gümnaasiumis ja hiljem Nikolai gümnaasiumis Tallinnas, mille 1910. a. lõpetas. Sõjawäeteenistuse järele walitsi ta Pärnu Eesti Kooliseltsi progümnaasiumi õpetajaks. Koos teiste eesti õpetajatega oli ta 1913. a. üks Pärnu Kaubanduskooli asutajaid ja selle kooli esimene juhataja. 1914. a. mobiliseeritti J. M. ohwitserina Maailmasõtta. Sealt wabanenud, asus ta uuesti tööle Pärnu kaubanduskooli, kust kutsuti Eesti Wabadussõtta. Wõitlustes Narwa rindel sai J. M. Wabadusristi. Wabadussõja lõppedes oli lühikest aega teedeministeeriumi kantselei juhatajaks, kust asus jälle tööle Pärnu kaubanduskooli. 1926. a. lõpetas J. M. Tartu ülikooli majandusteaduskonna. Olles pikemat aega Pärnu kaubanduskooli juhatajaks, kutsuti ta 1936. a. Haridusministeeriumi noortenõuniku kohale.

Oma ametitöö kõrwal on J. M. tegew olnud kaitseliidus, reserwohwitseride organisatsioonides, mitmes Pärnu ja Tallinna hariduslikus ning majanduslikus organisatsioonis.

*

Ants Oras, keeleteadlane, inglise filoloogia professor Tartu ülikoolis, sünd. 8. detsl. 1900. aastal Tallinnas.

Johannes Aawik, keeleuuenduslane, koolide peainspektor, sünd. 8. detsl. 1880. aastal.

Theodor Pool, agronoom, end. minister, sünd. 8. detsl. 1890. aastal.

Erich Lukin, wõimlemisõpetaja Wõrus, end. spordiinstruktor, sünd. 8. detsl. 1905. aastal.

Eduard Sillaots, põllumees ja ühistegelane, sünd. 8. detsl. 1887. aastal Wõrumaal.

August Willemson, õpetaja ja seltside tegelane, sünd. 8. detsl. 1893. aastal Harjumaal. Pühitseb 45-a. sünnipäewa.

Tänaseid sünnipäewi

Karl Juhkam 75-aastane

Täna pühitseb 75 a. sünnipäewa Uue-Põltsamaa kauaaegne wallawanem ja agar seltside tegelane Karl Juhkam.

Juubilar sündis 7. detsl. 1863. aastal Puurmani wallas. Omandas kohaliku wallakooli hariduse. Olles noor ja energiline taluperemees, waliti ta 1912. a. wallawanema abiks ja 1915. a. wallawanemaks, millisel kohal on püsinud senini peaaegu pidewalt, wälja arwatud waid 1919.—1922. aastad. Pika aja wallaomawalitsustööst osawõtu tagajärjel on K. J. palju tõhusat tööd walla kasuks teinud ja walla wiinud majanduslikult kindlale järjele. Talle annetati teenete eest Wabariigi Presidendi poolt Eesti Punase Risti teenetemärk kultuurilise tegewuse eest. Juubilar on wõtnud osa ka seltskondlikust tegewusest.

*

Aleksander Merilain, riigi- ja omawalitsusteenijate keskliidu sekretär, sünd. 7. detsl. 1898. a. Pärnus. Pühitseb täna oma 40 a. sünnipäewa.

Karl Henno, põllumees ja seltside tegelane, sünd. 6. detsl. 1883. aastal. Pühitses eile oma 55 a. sünnipäewa.

Walmistagem jõulurõõmu lastele!

Jälle on lähenemas meile armsaks saanud jõulupühad! Igaüks meist mõtleb oma lähematele omastele, oma sõpradele, aga eriti oma lastele, kuidagi jõulurõõmu walmistada. Aga teame, et on siiski ka neid perekondi, kellel puudub wõimalus pisemagi rõõmu walmistamiseks oma lastele. Tartu naisorganisatsioonidel on aastate jooksul kujunenud ilusaks kombeks korraldada ühisjõulupuud pakikestega, neile mudilastele, kelle wanemad ise ei saa seda teha. Kuna tänawu on haiguste tõttu laste kogunemine küll keelatud, ei taha naisorgan. waeslapsi mitte jõulurõõmuta jätta, waid on otsustanud jõulupakikesed walmistada ja neid pühap., 18. detsl., puudustkannatawatele lastele wälja jagada.

Pöördume palwega kõikide Tartu tööstuste, ärimeeste, pankade, kindlustusseltside, asutuste ja kogu Tartu kodanikkude poole ka käesolewal aastal waeslastele jõulurõõmu walmistamiseks jõudu mööda lahkesti kaasa aidata. Lähematel päewadel pöörduwad korjajad teie poole, ärge neid tühjalt tagasi saatke!

A. Tõnisson,
Tartu linnapea.

Komitee nimel: juhataja M. Sildnik
Sekretär: W. Anderson.

Kiriklikke teateid

Peetri kirik. Neljapäewal kell 7 õhtul Kristuse tulemisaja jumalateenistus.
Õp. J. Treumann.

Maarja kirik. Neljapäewal kell ½7 õhtul Kristuse tulemisaja liturgiline jumalateenistus. Laululehed. Peab õp. O. Kodres.
Op. A. Wooremaa.

Rannu Lille kirik. Neljapäewal kell 6 p. l. usu seletus, laululehed ja koorilaul.

Eelteade: Liturgiateenistus peetakse teisel jõulupühal, soowijaid wõetakse ka armulauale.
Kog. waimulik.

Kõige soodsamalt ostate
KELLI, KRISTALL-, KULD- JA HÕBE ASJU
Ferd. Lepiku kella- ja kullasepäärist
Tartus, Võidu tän. 9. Telefon 31.

Tartu turg

Üldine wõihinna tõus turul ja turuhoones

Ühenduses eksportwõihinna tõusuga näitas tunduwat hinnatõusu turul nii piimatalitustetui ka taluwõi hind. Kui wõrrelda läinud aasta sama aja wõihindu praegusega, siis on need enamwähem ühtlased. Wõrdlemisi kõrge on tänawu kanamunade hind. Läinud aastal makseti kanamunade paarist ainult jõulu-eelseil päewil kuni 18 s. paar, kuid tänawu on juba nowembrikuu keskelt alates maksetud kuni 18 s. paar ja praegu kõigub munapaari hind 15—19 s., kuna üksikutest suurematest munadest on saadud isegi kuni 20 s. paar. Ainult tapetud sigade hind on praegu madalam kui läinud aastal samal ajal. Läinud aasta detsembrikuu algul kõikus tapetud sigade hind 63—80 s. ümber kg, tänawu samal ajal 57—75 s. ümber kg.

Eile oli turg üldiselt keskmine, wälja arwatud heina- ja puuturg, kuhu kaupa oli senisest rohkem müügile toodud. Kuna wõihind näitas tõusu, siis oli parema taluwõi nõudmine elaw. Kanamuna aga nõuti wähe.

Wiljaturul maksis rukkijahu 50 kg 7,75—8 kr. ja kaerte 32 kg kuni 3,20 kr.

Herned maksid 20—25 s. liiter ja odratangud 20—23 s. l. Nisu 18—22 s. kg, nisupüül 25 kuni 40 s. kg ja odrad 13—15 s. kg.

Lihaturul makseti eile tapetud sigadest 57—72 s. kg, tapetud lammastest 40—48 s. kg ja tapetud wasikatest 30—45 s. kg. Wäikemüügil olid lihahinnad endised.

Liinuturul makseti elushanedest kuni 7,5 kr. tükk. Hanesid oli üldse wähe müügil, elusparte aga rohkem. Wiimastest makseti wastawalt nende suurusele ja rammususe 2—3,25 kr. tükk. Tapetud kanad maksid 0,50—1,60 kr. ja metsjänesed kuni 1,5 kr. tükk.

Kalaturul oli endiselt silmapaistwas rohkuses müügil kärsked silke ja räätsiseid. Wärsked silgud maksid 15—25 s. kg, räätsised 30—35 s., ahwenad 7—30 s., äslikud 18 s., lutsud 25—30 s., tursad 18 s., siiad 40—60 s., judakad 60—120 s., latikad 25—60 s. ja hawid 30—45 s. kg. Tegewus kalahallis oli üsna elaw.

Piimasaadusteturul maksis taluwõi 1,63—1,87 kr. kg, piimatalituste wõi 1,87—1,95 kr. ja eksportwõi 2,10—2,15 kr. kg.

Teiste piimasaaduste, nagu hapukoore, kohupiima ja juustu hinnad olid suurelt osalt endised. Teise waliku rõõskpiim 10—11 s. l. ja 1. waliku piim 13 s. l. lahtisel müügil.

Aed- ja juurwiljaturul maksid peakapsad 4—6 s. kg, sinised peakapsad 12—15 s. kg, rooskapsad 25 s. liiter, porgandid 10—12 s. matt, sibulad 20 kuni 30 s. matt, hapukapsad 10 s. liiter jne. Walged karrulid 1,40—1,60 kr., odenwaldid 1,40 kr. ja wäikesed punased kuni 2,5 kr. kott. Kartuleid, eriti walgeid, oli müügil nõutawas rohkuses.

Heinaturul maksid ristik- ja timutheinad 60 kuni 70 s., aruheinad 50 s., luhaheinad 45 s., rukkiõled 60 s. ja kaeraõled 50 s. 16 kg wiisi ostes. Maarahwa puuturul oli küttepuid üsna rohkesti, kuid paremateist kaseputudest nõuti siin kõrgemat hinda kui punaedades.

Ülila jõujaam wajab uut turbogeneraatorit

Kulusid selleks ligi 350.000 kr.

Ülila jõujaama koormus ulatub praegu 3100 kw. Elektriwoolu tarwitamine on pidewalt tõusnud ja kindlasti jätkub see tõus ka weel edaspidi. Wõib arwata, et 1940. aastaks tõuseb Ülila jõujaama koormus 4000 kw. Praegu Ülila jõujaamas olewat suuremat turbogeneraatorit wõib koormata kuni 3000 kw, kuna wanemad turbogeneraatorid wõiwad anda kuni 2200 kw. Juhul, kui praegusel korral peaks tekkima rike ühes turbogeneraatoris, siis wõib jõujaam sattuda raskustesse elektriwoolu andmisel. Selle tõttu on hädawajalik hiljemalt 1940. aastaks täiendada jõujaama ühe uue turbogeneraatoriga, et normaalselt rahuldada woolu tarwitamise nõudeid.

See küsimus oli arutusel linnawalitsuse koosolekul, kus põhimõtteliselt otsustati tellida 1940. aastaks juurde uus turbogeneraator wõimsusega kuni 5000 kw. Selle otsuse tegemisel wäljus linnawalitsus seisukohast, et tellimise täitmiseks kulub wähemalt 18 kuud. Nii oleks wõimalik saada uut turbogeneraatorit Ülila jõujaama tarwis kätte kõige waremalt 1940. aasta 1. augustiks. See küsimus otsustatakse lõplikult käesolewa eelarwe-aasta jooksul. Uus turbogeneraator läheb eelkalkulatsiooni järgi maksma ühes ülesseadmisega ja kõigi sinna juurde kuuluwate töödega ligi 355.000 kr. Selle kawatsuse teostamisega on jällegi mõneks ajaks suudetud rahuldada kõik tarwilikud nõuded woolu andmiseks ja ka wajalikkude reserwide rajamiseks.

Kaupmehed arutasid päevaküsimusi

Uued sotsiaalseadused on ostjaskonnale tundmatud. — Äritehingud ei tohiks kuhjuda õhtusele ajale

Tartus Kutseesinduste Kodu ruumes toimus esmaspäewa õhtul Tartu Kaupmeeste Ühisuse poolt kokku kutsutud ülelinnaline koosolek. Koosoleku awas ja andis ülewaate kaupmeeste senisest püüdesihtidest ja organiseerimistööst Tartu Kaupmeeste Ühisuse esimees K. Ennus.

Esimesena refereeris wandeadwokaat R. Truupõld äride ja kontorite töökorralduse seaduse rakendamisest tegelikus elus. Referent käsitas põhjalikult täh. seaduse nõudmisi kaupmeeskonna suhtes, millele järgnesid küsimused äriteenijate tööaja, puhkeaja, ületunnitööde ja tasude kohta.

Järgmiseks tuli tõne alla abinõude kohaldamine äride lahtioleku aja õieti kasutamise kohta, mille üle refereeris O. Sõmermaa, kes wäitis, et uued sotsiaalseadused tingiwad wajaduse tutwustada ostjaskonda uue olukorraga. Kuna ületunnitöö ei ole uue seaduse järgi soowitaw, siis peaks ka ostjaskond end kohaldama uuele olukorrale ja tegema oma ostud wõimalikult äride lahtioleku aja kestwusel — päewa jooksul sarnaselt, et kõik äritehingud ei kuhjuks õhtusele ajale enne äride sulgemist, nagu senigi. Selleks on tarwilik ostjaskonda üles kutsutada nii ajalehe kuulutuse kaudu kui ka wastawate hüüdlausete kaudu äri ruumides. Samuti pidas kõneleja soowitawaks, et iga äri paneks oma uksele äri lahtioleku aja kuulutuse, mis on wajalik eriti ostjatele wäljaspoolt.

Koosolejad pooldasid üksmeelselt neid seisukohti ja Tartu Kaupmeeste Ühisus wõtab oma ülesandeks koos Tartu Kaupmeeste Seltsiga seda aktsiooni läbi wiia.

Lõpuks refereeris Kaubandus-Tööstuskoja nõukogu liige J. Toming uuest majanduslikust kutseõskuse seaduse eelnõust, ette tuues selle eelnõu kohta ka Kaubandus-Tööstukoja erinewaid seisukohti.

Koosolek, millest kohalikud kaupmehed rohkearwuliselt osa wõtsid, oli asjalik, sõnarohke ning üksmeelne.

Kinnitati projekte ja lubati ehitamine

Tartu linna eriteadlaste komisjoni poolt on kinnitatud rida ehitusprojekte ja antud luba ehituste teostamisele asumiseks. Mõne palwe suhtes aga asuti ka eitawale seisukohale.

Karl Wõõbuse elumaja tulemüüri joonis Roosi tän. 39 on kinnitatud, kuid ehitise peremees peab tulemüüri seisukorda jälgima 1. juulini 1939. a.

A.-s. Eesti Metsatööstuse Tartu lauatehase saepurukuuri ehitamiseks Saekoja tn. 1 ei ole esitatud kawandite järgi takistusi.

Adolf Sula elumaja juurde- ja pealeehitamise projekt jäeti kinnitamata.

Tartu Eesti Käsitööliste Abiandmise Seltsi saali istekohtade plaani kinnitamiseks takistusi ei ole. Plaan esitatakse kinnitamiseks Teedeministeeriumi Ehitusosakonnale.

A.-s. J. Puhk ja Poegadel lubatakse Tartus Riia tän. 67 wiia lõpule projekti järgi kawatsetud lammutustööd.

Gustaw Waheril kinnitati leiwaküpsetamise ruumi ehitusprojekt ja lubatakse selle järgi ehitada Wõru tn. 54.

Karl Reinholdi poolt esitatud kõrwalhoone ehitamise muutmise projekt kinnitati ja lubatakse wajalikke ehitusi teostada.

A.-s. E. M. Uswansky ja Poegade poolt esitatud projekti tööstushoone ümberehitamiseks ei saadud seal esinewate puuduste pärast esitada Teedeministeeriumile kinnitamiseks.

A. Andersoni elumaja ehitusprojekt jäeti puuduste pärast kinnitamata.

Kõnesid ja koosolekuid

Akadeemilise Anglo-Eesti Ühingu wiimane kooswiibimine sel semestril toimub kolmapäewal kell 9 õhtul.

Opetatud Eesti Seltsi järjekordne üldkoosolek on kolmap. kell 6 p. l. Geoloogia audit. Aia t. 46.

Päewakorras: mag. E. Blumfeldt'i ettekanne: Saaremaa ajustusoludest keskajal; walimised põhikirja põhjal; koosolekul tõstetud küsimusi.

Naisseltsi liikmeteõhtul kolmapäewal kell 20 õpperingi ülesandel annab pr. A. Mäekala ülewaate oma pikaajalisest tegewusest Naisseltsi esindajana waeslaste riietuse alal. Samal ajal nõupidamine Naisseltsi aujuhataja prl. M. Reimani 60 a. sünnipäewa tähistamise kohta pühapäewal, 11. detsl.

T. Ü. j. o. Loodusuurijate Seltsi Ornitoloogia Sektsiooni koosolek kolmapäewal kell 20 Zooloogiainstituudis: Agr. R. Tamm: „Lindude pildistamisest“. Jookswaid asju.

Tartu Naisklubi järjekordne liikmete-õhtu on kolmapäewal kell 20 Lai tn. 6. Kõnelewad: A. Triik-Põllusaar „Michelangelost“ ja L. Kruus: „E. Naisliidu laiendatud juhatuse koosolekust“.

„Karskuse Sõbra“ ettekande-õhtul pühapäewal kell 20 Eesti Karskusliidu ruumes Gustaw-Adolfi 18 kõneleb Riigiwolikogu liige adw. Jaan Wain teemal: „Toraalriik ja isiksus“. Seltskondlik osa.

Akadeemiline Usuteadlaste Selts: AUS-i üldkoosolek on kolmapäewal kell 19 Usuteaduskonna Seminaris Peeter Põllu t. 2. Üldkoosolekule järgneb samas jõulukooswiibimine, kus kõneleb prof. Uku Masing teemal: „Wõimalusi uuele teoloogiale“.

Kaitsemalewa teated

Naiskodukaitse Tartu ringkonna kodanliku õhukaitse kursuse loengud on 7. detsl. kl. 19—22, 8. detsl. kl. 19—21, 9. detsl. kl. 19—22 ja 13. detsl. kl. 19—22 Malewa Staabis.
Lektor.

Õõwalwe apteekides

Öösel wastu neljapäewa on awatud järgmised apteegid: H. Parts ja P. Reinhold, Riia tn. 51; J. Brunhof, Suurturg 13; H. Siimer, Kindral Põdra tn. 9.

Udu ja wihma

Kolmapäewal: keskmise kiirusega kagust lääne poole pöörduwaid tuuli. Pilwine. Kohati udu ja sademeid. Öösel temperatuur sisemaal 0 kraadi ümber, päewal 1—5 kraadi sooja.

Eestis oli eile päewal 1—5 kraadi sooja, walitses sisemaal udune ilm ja sadas paiguti wihma

Raamatunädal

Täna on:

Tänapäewa raamatu näitus-laat on ülaastamiseks awatud homniku kella 10 — 7-ni õhtul. Kell 6 õhtul esinewad raamatunäitusel ettekannetega pr. M. Kurs-Olesk ja Tartu linna raamatukogu juhataja M. Pukits. Eraraamatukogudest refereerib J. Ots. Muusikaliste ettekannetega esinewad Tartu Muusikakooli õpilased Walter Paju (wiiul) ja Helga Hansson (laul). Sissepääs kõikidele waba.

Graafiline näitus K.-k. „Pallase“ ruumes on awatud homniku kella 10—7-ni õhtul. Sissepääs waba.

Kontsert-aktus Peetri kogudusе leerisaalis sinna 3. ja 10. algkooli korraldusel algab kell 7 õhtul. Aktusel esineb kõnega kirjanik A. Hint, kes kõneleb teemal „Raamatu osa igapäewases elus.“ Aktust kaunistawad weel muusikalised ja sõnalised ettekanded. Sissepääs waba.

Ülikool

Ülikooli lõpetasid:

Õigusteaduskonnas- Hugo Hirje, August Mölder — cum laude, Mihkel Nõmm, Jüri Pinding, Reinhold Sawing.

Filosoofiateaduskonnas: Rosina-Amanda Kalmus, Bernhard Weimer — cum laude, Moritz Wrangell — cum laude.

Majanduste aduskonnas: Arwo Horm — cum laude, Harald Kaupmees.

Kinnitati dipl. edasiõppijaks

Mag. E. Oissar kinnitati diplomitud edasiõppijaks pedagoogika alal üheks aastaks arwates 1. detsl. 1938. a.

Pikendati wälisstipendiumi

Mag. R. Kannukene'le pikendati wälisstipendiumi ühe aasta wõrra.

Wabastati õppetööst

Prof. K. Ramul otsustati wabastada õppetööst 1939. a. 1. semestril teadusliku töö tegemise otstarbel.

G. Ränk'ile anti dr. phil. kraadi diplom

Gustaw Ränk'ile, kes 19. now. 1938. a. kaitses oma doktori wäitekirja „Saaremaa taluehitised 1.“, otsustati wälja anda doctor philosophiae kraadi diplom etnograafia alal.

Riigiõiguses lisa-eksamitähtaeg

Õigusteaduskonnas on riigiõiguses määratud lisa-eksamitähtaeg 10. detsembrile lisaks senisele tähtpäewale, mis on 14. detsembril.

Tartu kinod

„Central“. Üle mõne aja wõib publik jälle ekraanil näha temperamentset ungarlannat Marika Rökk'i, kes mängib koos Victor Staaliga romantilises jeikluskilmis „Ühel maiöö l“. Film on täis lõbusaid juhtumeid, kus üks äpardus ei jõua weel lõppeda, kui juba kümme uut ootawad. Marika Rökk mängib selles filmis rikka tütarlapse osa, kes saab protokolle liiga kiire autosõidu eest. Kui asi niikaugele areneb, et karta wõib areštkaristust, otsustab tütarlaps põgeneda. Siit peale arenewadki sündmused peapööritama panewa kiirusega. Tegewuse tulipunktiks on Marika Rökki põgenemisplaani äpardumine, millele seltsiwad komplikatsioonid ootamatuste ja Victor Staali isiku näol. Neid ootamatusi serweeritakse isegi nii ohtrasti, et tõeliikkus juba kaunatama kipub, kuid filmi hoogsa tegewuse ja näitlejate tujukõllase mängu juures ei panda seda pahaks. Oma interwjuus Marika Rökk on tähendanud, et talle see osa eriti olewat meeldinud. Sama wõib ka publik konstateerida, kes wiib seansist hea tuju kaasa. Kaastegewad Karl Schönböck, Inge v. Kusserow ja Oskar Sima.

Ateen: „Punased orhideed“.
Metropol: „Saatuslik lõõk“
Apollo — „Lord Jeff“.
Laine: „Walge ingel“.

Teater ja muusika

Läti algupärand Pärnu „Endlas“

Pärnu „Endlal“ on oleval hooajal õnnelikku kätt. Kui meie oma algupärasest lavakirjandusest õnnelikult valiti E. Tammlaane „Raudne kodu“, siis nüüdne läti algupärand Ziverti „Mülkasoo“ pühap., 4. dets. õhtul oli repertuaari võetud mitte vähema õnnestumisega. Sest märgime lühidalt: tükk on hea.

Tegelaskond — õieti küll ainult kolm tegelast, sest rohkem neid „Mülkasoos“ ei ole — oli asetatud erilisi suutmist nõudva üleande ette. Sest vähe sellest, et tükk eeldab tugevaid üksikosalisi, see nõuab — ja veelgi tähtsamana — tugevat ansamblit. Lähenedes „Endla“ poolt antud „Mülkasoole“ selle eelteadmisega, tuleks kinnitada, et mänguliselt etendus ei tõusnud tükiväärseks. Seda eriti kahes esimeses vaatuses, kuna kolmandas tegelaste võimised nagu üleöö paisusid rahuldavuse pinnale. Ka ei saadud sisse vajalikku pinget, milleta „Mülkasoo“ aga kogu oma olemuses nagu variseb kokku. Omajagu oli selles süüdi mõistagi juubelietenduse elevuslik-närveeriv õhkkond, sest tükk tuli lavale näitleja Manivalde Mitt'i 25 a. lavategevuse tähistamiseks.

Juubilar M. Mitt täitis oma raske ülesande korrektselt.

Invaliidist kapteni naist mängis pr. M. Mikk, tulles nõudliku ülesande täitmisega toime jõukohaselt — saavutamata aga siiski hinnatavat lisa oma senistele lavalistele võitudele.

Noort lipnikku tõlgendas hr. H. Aare. Tundus, et näitleja polnud parimas vormis. Kuid temagi juures asi paranes lõpuks, ning paar viimast stseeni päästsid üldmulje peagu rahuldavaks. *Pärnakas*

„Juuraku Hulda“ Valga „Sädes“

Pühapäeva õhtul Valga „Säde“ teater andis hooaja kolmanda etenduse H. Vuolijoe „Juuraku Huldaga“. Hoolimata autori „Niskamäe naistes“ võidetud kuulsusest, ei saavutanud tükk publiku suhtes oodatud menu — saal oli hõredavõitu.

Näidendi lavaletoomiseks oli Valga teater teinud tublisti tööd. Dekoraator K. Rooleid oli oma ülesande täitnud tavalise hoole ja leidlikkusega, kostüümeerija L. Klaus liigagi hästi — naiste tualetid tundusid ülearu luksuslikena meesrõivastuse kehvuse kõrval, mis viis rõivastuse osa „ansamblist“ välja.

Pisut lonkavana tundus ka mänguline ansambl, kuid üksikud peategelased esinesid päris hästi. Eriti tahaks seda märkida T. Treesist Juuraku Hulda osas. Ainult esimeses pildis ja liialt rõhutas Hulda maapäritolu. K. Veri oli jälle saanud endale sobiva osa advokaat Kaarle Kristjan Soratiena, esinedes sundimatu seltskonnainimesena. Siiski peaks temal toimuma suurema autoriteetsusega toatüdrukuks võetud Hulda „treneerimine“, kuna liigne rööpast väljasattumine mõjub ebausutavalt.

Teistest naisosalistest preili Constance — I. Raiend algul mängis ülepingutatult ja kohati paistis läbi nooruslikkus. Lõpupiltides aga ta pakkus rahuldavat mängu. Sama võib öelda ka preili Kristi Kaaviost J. Palmrelt kehastatud, kuid M. Müür preili Materona tõi pettumuse liiga ettetükkiva mängu ja aktsendi tõttu. Väikeses osas, kuid meeldivalt esines seekord näitejuht V. Soosõrv, A. Pahla, M. Päiv ja F. Lipp. O. Raudheidingil oli üsna kandev osa prof. Norkona, kuid ta asetas liialt palju keigarlikkust oma mägu, mis kippus segama. *L. M—s.*

Eesti Draamateatri noorsooteater

Tartus, Saksa teatris reedel kell 4 p. l. nukuetenduseks „Väikesed rändurid“ — G. Helbemäe lastenäidend 12 pildis. Lavastaja Vold. Alev, lavapildid — P. Raudvee.

Nukuteatri sõpradel on kindlasti veel meeles Tiiu, Antsu ja Pauka seiklused „Varastatud unenäos“. Eesti Draamateatri noorsooteatri uues nukulavastuses — G. Helbemäe lastenäidendis „Väikesed rändurid“ leiame jällegi need kolm tegelast uutes ja veel kummalisemates seiklustes. Sest seekord läheb lahti reisiks ümber maailma. Meie väikestel ränduritel kujuneb see reis eriti põnevaks.

„Vanemuise“ teater

Kolmapäeval kell 8 õhtul Ungari kuulsa näitekirjaniku L. Lakatose parimaid komöödiaid

Kaheksateist-aastased

Selles näidendis küps meister manab esile noorte, vaevalt koolipingilt lahkunud õppurite rahutut sisemaailma. Mõned nende hulgast on olnud tuupijad „vaimuinimesed“, on jäänud elust kõrvale, kuna teistel on oma noorusest hoolimata juba ilus „minevik“ seljataga. „Vaimuinimene“ Ivan satub aga juba esimesel vabal päeval ilusa naisega kokku ja sellest peale algab tema seiklusrikas elu.

Neljapäeval kell 8 õhtul Fred Helleri ja Adolf Schützi lõbus komöödia

„Eesriie langeb“

esietendus. Peaosalistena esinevad L. Tubin, A. Randviir, H. Aren, V. Ader, J. Põder, R. Ratassepp, A. Tammemets, J. Kull, W. Kurg jt.

Külaskäiguetendused: Laup. kell 8 õhtul „Tütarlaps Irene“ Maarja-Magdaleenas ja pühapäeval kell 8 õhtul Voldis.

Peetri I. pihtk. meeskoori lauluharjutus on kolmapäeval kl. 8 õ. Puiestee tän. 78 linna 3. algkoolis. Ilmumine kohustuslik.

Tartu Naislaulu Seltsi lauluharjutus on kolmapäeval kell 20 kunstikool „Pallases“ Kalevi tn. 2. Hääleseade sopranitele kell 19 sealsamas.

Wastutaw peatoimetaja Jaan Kitsberg.
Wäljaandja: E. K./Ü. „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Surma läbi lahkunud

noorsõdur

Willem Kull'i

mälestab leinas 2. Sidekompanii

Lühikese raske haiguse järel uinus igavesele unele minu armas abikaasa, meie kallis isa ja hea vanaisa

Hans Karist

sünd. 10. aprillil 1862. a.
surn. 6. detsembril 1938. a.

Puusärki asetamine on kolmapäeval, 7. detsembril kell 8 õhtul. Ärasaatmine reedel, 9. dets. kell 12 p. Valguta Lõvelt Rannu surnuaiale.

Sügavas leinas

abikaasa, lapsed, väimehed ja lapselapsed

Südamlik tänu

Korp! Sakala konvendile ja Vilistlaskogule, K. L. Tartu Ratsaeskadronile, Malevale ja Naiskodukaitse Ringkonnale, T. E. Arstide Seltsile, E. K. Vilistlaskogude Liidule, Ratsarügemendi Ohvitseride kogule ja Reservohvitseride Sektsioonile, T. L. V. T. Tuletõrjeie ja kõigile sõbrule, tuttavaile, kes meie varalahkunud unustamatu kalli mehe ja poja

dr. med. Aleksander Peomani

ärasaatmisel ja muldasängitamisel kaasa aitasid ja kaasa tundsid meie suurele kurbusele raske kaotuse puhul.

Lesk ja lisa

TARTU HELIKUNSTI SELTS

Pühapäeval, 11. detsembril kell 8 õhtul
ÜLIKOOLI AULAS

XXII kammermuusika-õhtu

soome helilöist

Kavas: Sibelius'e keelpillide kvartett ja Kuula sonaat viiulile ja klaverile ning klaveritrio.

Esinevad: E. TURGAN (viiul), R. AVASALU (viiul), prof. A. PARIS (vioola), T. KUUSNA (tšello), ELSA AVESSON (klaver), V. TILTING (klaver).

Pääsmed à 60 senti ja 1 kroon, üli- ja koolilõpilasile 25 senti, müügil Kõrgemas Muusikakoolis ja J. Raudsepa raamatukaupluses, Võidu tn. nr. 1 ja kontserdipäeval k. 7 õht. alates ülikoolis.

ANTI/UKURSUSED
BURGERMUISEI TELEF. 19-08

A. PRAAKLI ja F. NUGIN
Hooaja viimane
KURSUS
enne pühi algab **kesköödsisi** ja **esmaspäeval kl. 8 õhtul.** — ERATUNNID. — VÄLJASÕIDUD. — ORGANISEERITUD GRUPID
Kordamistund neljapäeval kell 9 õhtul. Mängib **B. ed B.**

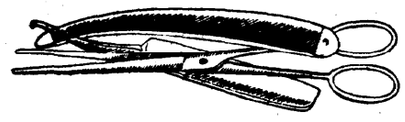

F-ma G. Saks & Ko

Riia tän. 31

SUURES VALIKUS
JÕULUKINKE

HABEME- JA TASKUNOAD
KÄÄRID
ŽILETI-APARAADID
KÖÖGINOAD JA IGASUGUSED TERAKLISTAD

Oksjon

Põllumajanduse Pank müüb avalikul enampakkumisel Krediitasutiste Seaduse § 12 põhjal Johannes Zirk'i poolt panditud ja Elvas, Pikal tänaval asuvale Emilie Mitt'ile kuuluvale kinnisvarale (kinnistu nr. 4657) kinnistatud esimesed obligatsioonid, kogusummas Kr. 6.000.—. Obligatsioonid on müügiks hinnatud Kr. 1.350.—, millisest summast algab pakkumine. Oksjon toimub panga ruumes 8. detsembril s. a. kell 11 hommikul.

Põllumajanduse Panga juhatus.

Elu pöörde sunnil müüakse odavasti

väiketööstus-

ettevõte. Sissetöötatud massiliselt turustatavad artiklid metallist, pudu- ja kirjutusm. alal. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Tööstus 7155".

EESTI DRAAMATEATER

EESTI DRAAMATEATER Tartus, Saksa teatris, reedel, 9. dets. kl. 8 ö.

„Laul tulipunasest liilest"

H. Välisalmi näidend 3 vaat. J. Linnankoski samanimelise romaani järgi.
Näitejuht - Leo Kalmet
Lavapildid — Pärn Raudvee.

NOORSOOTEATER

Nukuetendus

Saksa teatris, reedel, 9. dets., algusega kell 4 p. l.

„Väikesed rändurid"

G. Helbemäe lastenäidend 12 pildis.
Näitejuht — V. Alev.
Lavapildid — P. Raudvee.
Eelmüük Saksa teatri kassas.

Igasugused **veod** võtab vastu

auto - veoäri
H. PETERSON
Veski 45, telefon 5-07.

TÖÖ PAKKUMISED

Vajatakse vilunud

terase-graveerijat

„Estico", Teguri tän. nr. 26—28.

Ärasõiduks vajatakse vilunud, kena välimusega

ettekandjat

Kaubelda täna, 7. dets. kella 3—½5 „Peterburi" hotellis.

Suurem maiusainetekauplus vajab kuni pühadeni

müüjannat

Teat. „Postim." rmtkpl. „Täiesti vilunud 7079".

Vilunud

kokka

tarvis restorani. Söögiturg nr. 3.

Vajatakse kiiresti **JUUKSURIT**, kes vilunud meestöös. Palk kokkuleppel. Samas vajatakse ka õpilast. K. Küla juuksetööst., Elva, Kesk tn. 8.

Vajatakse puhtustarmast. van. naister.

lapse juurde

Tulla kl. 10—2 Meltsiveski 6—9, hoovis.

Tarvis

käealust

naiste mantlitööle Riia tn. 28—3.

Vilunud **juuksur-**neiu, soovitav lokkimisoskusega, leiab parimas äris kindlapalgalise koha nüüd või edaspidi. Kirj. „Postimehe" rmtkpl. „Kindel koht" kuni 10. skp.

Vajatakse restorani

ettekandjat

Narva tn. 36.

Südamlik tänu

kõigile, kes minu armsa mehe ja meie hea isa

August Tobber'i

ärasaatmisest ja muldasängitamisest nii soojalt osa võtsid ja meie leinale kaasa tundsid. Eriti täname E. K.-Ü. „Postimeest" ja „Postimehe" peret, Tartu Majaomanikkude Ühingut, Vana-Õpetajate Ühingut, T. l. 2. algkooli juhatajat ja õpetajaid.

Leinajad omaksed

Kommertsgümnaasiumi haridusega, edasipüüdlik noormees võib saada koha

büroosse

Nõutav hea matemaatika oskus ja täpsus. Sooviavaldus ühes lühikese elulookirjeldusega saata postkast 25, Tartu.

Juuksur

leiab praktikandi koha kestvalt. Sealsam. daamide oskond välja üürida. Teat. „Postim." rmtkpl. „Kiire 7143".

Võrumaale, suurem. põllumajapidamisse vajatakse kainet ja energilist

eesteejat.

Palk rahas ja moonas ning korter perekonnale. Sooviavaldused lühikese elulookirjeldusega saata „Postim." rmtkpl. „Põllupidamine" all.

Vajatakse kohe meestöös vilunud nais-

juuksurit

Teatada kirjal. E. Põder, Viljandi tn. 2, Tõrva.

TUNNID

Inglise keele tunnid

algajaile ja edasijõudnuile. Konversatsioon. Eha tn. 28—1, rääkida kella 16—18-ni.

TÖÖ OTSIMISED

Juuksurid

võimaldage korralikule neiule koht. Teen mõlemaid töid hästi. Pakkum. „Postim." rmtkpl. „Juuksur 98".

Soovin üksiku juurde

perenaiseks

maale või linna. Kirj. „Postimehe" rmtkpl. „Tütarlaps 7156".

Soovin rätsepa

käealuseks

Kirj. „Postim." rmtkpl. „Maalt".

Suutsur

meestöös vilunud, soovib kohta. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Detsember, 38".

Korralik

passi'a

soovib kohta, head soovitused. Kirj. „Postim". rmtkpl. „248".

Soovin

passimise

või majateenija kohta. Kirj. „Postim." rmtkpl. „Passija 22".

Õmmeldakse

lastemanteid

ja ülikondi. Aleksandri 13—6 (hoovimajas).

Taluperenaine

soovib iseseisvat kohta maale. Kaupa tehakse 6.—13. dets. Aleksandri tn. 71—3.

Korralik noor leskproua soovib maale talusse

teenijaks-perenaiseks

Kaupa tehakse laup., 10. skp. Narva tn. 24, hoovimehe juures kella 9—12-ni.

Noor naister. palub

passijakohta

või söögimajja, võib ka muu töö olla. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Ootan tööd 1938".

MÜÜMISED

Pappkarbi- ja pakkimisvahendite tööstus

H. Tammin

Võidu tn. 33, alati saadaval

värviline tordipaber

koogi-, tordi- ja küpsise-karbid

Tellimise peale igasug.

ilu- ja jõulukarbid

koogi- ja küpsisekapslid.

Tellimiste kiire täitmine.

O. Lukk'i

diivanitööstus

Riia tn. 15.

Sissekäik hoovi kaudu. Soovitab diivaneid ja garnituure.

Pühajärve ligidal hea

vanatalu

erilisel põhjusel odavasti müüa. Krundi suurus 150 vkm, krunt ühes tükis. Korralikud hooned, suur õunapuuaed. Talul lasub Maapanga võlg. Küsida Lepiku tn. 10—3, kella 2—4 p. l.

Hea

hagijas

müüa Kauba tn. 11, Hanseni ärist.

Müüa uued

diivanid

kr. 35 ja 40. Töö headuse eest vastutus. Võetakse tellimisi ja parandustöid vastu. Lao tn. 12.

Hea välismaa

harmoonium

müüa. Gustav Adolfi t. 5, krt. 3. Näha kella ½4—4-ni.

Hea, vähetarvitatud

elektrilõikaparaat

odavasti müüa. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Hea juhus 7132".

Müüa 2 lüpsi-

lehma,

1 hobune, hekslimasin, tuulik, mätta-äke ja jahipüss. Ropka v., Haage k., Matra talu.

Müüa suur

vaip

Veski tn. 63—6.

Uus, endine ohvitseri

munder

keskm. kasv., sobiv kaitseliitlasele ja kodukoetud tumesinine kleidiriie müüa Kalevi tn. 18-c—6.

Müüa või rendile anda Pebotani

talu

Kodijärve vallas. Küsida sealsam. omaniku käest.

Müüa

grammofon

50 noodiga, riidekapp, toolid, voodi, laud ja raamatud. Põik 11—1.

Kastre-Võnnu

rahvamaste postitalu müüb „Postimehe" ük siknumbreid

ED. MUURSEPP.

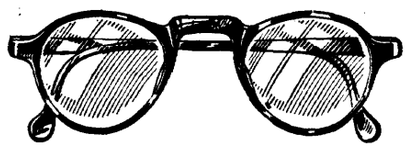

Suurimat jõulurõõmu valmistate kinkides prillid meie rikkalikust laost

Optik U-ü. „A. Keiss"

Võidu 15.

Üliõpilasorganisatsioon Tartus vajab vilunud

ökonoomi

Pakkumised saata kuni 13. dets. 1938 „Postimehe" rmtkpl. „Vilunud ökonoom" all.

Võimaldage karskele ja töökale kautsjonivõimelisele

maanoormehele

vabrikusse, lattu, tööstusse või autotöömehe koht. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Töömees linnas".

PORISELAN
KOHVI- ja LÕUNA-
SERVIISID
E. W. JÜRGENS
ÜLIKOOLI 2

Raadioäri vajab soliidseid, energilisi garantiivõimelisi

agente

maale ja linna. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Raadio + energia".

RÄPINAS, rahvakäidavas kohas välja üürida

äriruumid

Ehitatud uuema aja nõude kohaselt riide- ja pudukaupluseks. Omanik koha peal igal äripäeval kuni 12. dets. s. a. *D. Kald.*

KALENDREID 1939

KONTORI-KALENDER	lind Kr.	—.75
KOOLIKALENDER	„ „	1.—
MAJA KALENDER	„ „	—.30
MAJASÕBER, Naiste kalender	„ „	—.30
MEIE MATSI TÄHTRAAMAT	„ „	—.30
NAISTESÕBER, Rahv. suurkalender	„ „	—.30
PÄEVAST PÄEVA, Tabel-kalender	„ „	—.35
REBITAV KALENDER	„ „	—.40
TALUPERENAISE TÄHTRAAMAT	„ „	—.30
VÄIKE TÄHTRAAMAT	„ „	—.05
ÕPILASSÕBER	„ „	—.50
ÕPPURI A JA O	„ „	—.85

„POSTIMEHE" RAAMATUKPL.
Tartu, Suurturg 16.

Ka kuulutused pakuvad huvitavat lugemist

TÄHELEPANU!

Kadunud noor

angoora kass

halli- ja valge-kirju. Kinnihoidmise eest hoiatan. Palun teatada või vaevatasu eest ära tuua Kalevi tn. nr. 101.

OSTMISED

Ostan

vanu riideid, saapaid, pesu, mööblit, õmblusmasinaid ja pööningukolu. Pakk. „Postim." rmtkpl. „Ostja nr. 80".

Korteri PAKKUMISED

Kaks koosseisvat

möbl. tuba

üürile anda, vanni kasutamisega, soovi korral klaver. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Kaks tuba".

Vaikne, soe erasissek.

tuba

mööbl. või ilma, vanni kasutam. välja üürida. Elva 4—2, kodus kella 3-st alates.

Välja üürida

korter

2 tuba ja köök. Teguri tn. 16-a.

1-toaline

korter

üürile anda väiksem. perek. Tähtvere t. 70.

Keskl. välja üürida

2 tuba

eestoaga, erasissekäig., kütte ja valgustusega, sobiv arstile või advokaadile. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Kv. nr. 7141" ettenäitaj.

Soe, vaikne

möbl. tuba

ära anda ametiskäijale. Soola tn. 7—3.

Soe 2-toaline

korter

elektrivalg., väiksem. perekonnale ära anda Pikk tn. 34—14.

Möbl. tuba

üürile anda vaiksele, korral. üürnikule. Riia tn. 14—1.

Korteri OTSIMISED

Vajan ühetoalist elektriga

korteri.

Võin maksa 3 kuu üüri ette. Teat. „Postim." rmtkpl. „Kahele inimesele 7129".

Soovin üürida

tuba

kesklinna ümbrus. Eelistan Tähtvere rajooni. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Soliidne".

Üksik härra vajab korralikku

tuba

kesklinna ümbruses, keeduvõimal. Võib ka 2-väiksem. olla. Pakk. „Postimehe" rmtkpl. „Kohe".

Mitmesugused

Masinakirja kursus

ameerika pime 10 sõrme süst. 2 kr. 50 s. kuus, 10 s. tund. Lõpetajaile tunnistus + tasuta praktika. Tunni l kl. 9—21. Pargi tn. 7, telef. 11-18.

Lp.

proud ja preilid!

Oleksin sinule õrn ja hea, kui aitaksid mind majanduslikult. Nõustun kõigega. Saladus garanteeritud. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Olen 28" „Sinu 25".

Köetavat

garaaži

veoautole soovitakse kiiresti. Teatada asukoht ja hind „Postim." rmtkpl. „Korralik garaaž".

Sümpaatne 22-a. vaene pr. igatseb

sõpra

jõukate härrade hulgast, kel toetus võimalik. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Kurva jõulud".

Müüdud

tarvis tööstusse, väga tulutoova artikli valmistamiseks (uus leiutis). Teat. „Post." rmtkpl. „Tulutoov 7145".

Soovin üürida

kaupluseruume

maale. Võib olla ka maaga ja soovitav õllemüügi luba. Kirj. Tartu, Kaubahoov 32, A. Peedel.

Välja anda

kaupluse-ruumid

Aleksandri tn. 71—3.

Ärasõidu tõttu ära anda vähese kaubaga

kirjutus-materjali-

kaupl. ühes elukoteriga. Teat. saab Tähe t. nr. 83, koloniaalärist.

Soovitakse üürida kohe või 1. jaan. pagariäri- või toiduainetekaupluse- **ruume** küpsetusahjuga. Uues majas valmivatest ruumidest palun kohe teatada. Kirj. „Postim." rmtkpl. „K. M."

Kanepis

müüvad *„Postimehe"* üksiknumbreid, võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu
E. VAHER,
R. ABEL,
E. PARV,
KANEPI TARVIT. OH.

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisel päeval saabunud ja kella 17 äraviimata

kirjad

Märgusõna	Arv
Akvisiitor + organisaator	1
Ehituskrunt	1
Energiline 7100	1
Grosberg	1
Hea agent	10
Ihkan Sind	12
Ilus kodu kahele	1
Kamm	1
Kasulaps	1
Kesklinna äriruum	2
Kiviõli	1
Kurb lesk	5
L. L.	9
Linnukoer	1
Margit	1
Mootorratas 6924	3
6	1
Osanik 1774	3
Õnn sügisel	1
Omapäralt maja	1
Ootus	1
Pruugitud 6934	2
Plekk	1
Pops	1
Pesamuna	1
Raadio	1
Teenija 7014	2
Teenija 1939	1
Teenija 30	1
Tänulik 7063	1
Tõsine mõte 27	1
Töökas + aus	1
Tööstus 7081	1
Tungiv palve 7036	1
Vanem proua	2
Väike perekond	1
Õnnelik 7775	1
30—80	5
33	1
303	1
4914	1
60	1
66	1
7057	4
8	1

Kirjad hoitakse alal üks kuu, arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuste kviitungi ettenäitamisel.

Leitud

2. dets. s. a. tulnud eksporttapamajja

isane setter

Omanikku palutakse võimalikult kohe koerale järele tulla.

Suur hall, pruuni peaga ja pruunide jalgad.

koer,

rihm kaelas, on tulnud Luunja v. Supsi t., K. Kuninglik.

Kadunud

Üks suur

tungrand

6. dets. Aleksandri ja Vaba tn. nurgal autost maha kukkunud. Ausat leidjat palun teatada Alevi tn. 30, tel. 7-44.